

Journal of International Relations Studies

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi

Official journal of Atatürk University Faculty of Economics and Administrative Sciences

Volume 4 • Issue 1 • June 2024

EISSN 2791-724X

Journal of International Relations Studies

Editor

Mehmet Sait DİLEK

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: msdilek@atauni.edu.tr

Editorial Board

Ali Servet ÖNCÜ

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: aliservetoncu@atauni.edu.tr

Vakur SÜMER

Department of International Relations, Selçuk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Konya, Turkey
E-Mail: vsumer@selcuk.edu.tr

Duman ZHEKENOV

Department of International Relations, Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan
E-Mail: Duman.Zhekenov@kaznu.kz

Gülşen AYDIN

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: gulsenaydin@atauni.edu.tr

Mustafa Tayfun ÜSTÜN

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: tayfun.ustun@atauni.edu.tr

Hulusi Ertuğrul UMUDUM

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: ertugrul.umudum@atauni.edu.tr

Müge YÜCE

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: muge.yuce@atauni.edu.tr

Sinem ÇELİK

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: sinem.tan@atauni.edu.tr

Murat KURUN

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: murat.kurun@atauni.edu.tr

Oğuzhan ÖZDEMİR

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: oguzhanozdemir@atauni.edu.tr

Kübra ÇAĞLAR HEKİMOĞLU

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: kubra.caglar@atauni.edu.tr

Şeyma BİÇER HAZIR

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: s.bicerhazir@atauni.edu.tr

Buşra ERİMLİ

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: busraerimli@atauni.edu.tr

Book Review Editor

Ahmet Furkan ÖZYAKAR

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: ahmetfozyakar@atauni.edu.tr

Journal of International Relations Studies

Advisory Board

Hayati AKTAŞ

Department of International Relations, Akdeniz University, Faculty of
Economics and Administrative Sciences, Antalya, Turkey
E-Mail: hayatiaktas@akdeniz.edu.tr

Barış ÖZDAL

Department of International Relations, Uludağ University, Faculty of
Economics and Administrative Sciences, Bursa, Turkey
E-Mail: ozdalb@uludag.edu.tr

Ghia NODIA

Iliia State University, International School for Caucasus Studies,
Tbilisi, Georgia
E-Mail: ghian@iliauni.edu.ge

Sagyngali Zholamanuly AYDARBAYEV

Department of Internatioal Law, Al-Farabi Kazakh National
University, Kazakhstan
E-Mail: aydarbaevs@gmail.com

Mohammad Hassan KHANI

Department of Politics & Islamic Studies, Imam Sadiq University,
Tehran, Iran
E-Mail: khani@isu.ac.ir

Journal of International Relations Studies

AIMS AND SCOPE

Journal of International Relations Studies is a scientific, open access, online-only periodical published in accordance with independent, unbiased, and double-blinded peer-review principles. The journal is an official publication of the Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, and published biannually in June and December. The publication languages of the journal are Turkish and English.

Journal of International Relations Studies aims to contribute to the literature by publishing manuscripts at the highest scientific level in politics and international relations studies. The journal publishes research articles, letters to the editor, book reviews and critiques that are prepared in accordance with ethical guidelines.

The scope of the journal includes but not limited to relevant to the topics of political history, political science and public administration, international relations, international law, political sociology, conflict resolution and mediation, migration and migrant issues, and regional studies and all other related interdisciplinary theoretical research.

The target audience of the journal includes researchers and specialists who are interested or working in all fields in the journal's scope.

Journal of International Relations Studies is currently indexed in EBSCO, ERIH Plus, and DOAJ.

The editorial and publication processes of the journal are shaped in accordance with the guidelines of the Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE), and National Information Standards Organization (NISO). The journal is in conformity with the Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing (doaj.org/bestpractice).

All expenses of the journal are covered by the Atatürk University. Processing and publication are free of charge with the journal. No fees are requested from the authors at any point throughout the evaluation and publication process. All manuscripts must be submitted via the online submission system, which is available at <https://www.intrelations-ataunipress.org>. The journal guidelines, technical information, and the required forms are available on the journal's web page.

Disclaimer

Journal of International Relations Studies is an open access publication, and the journal's publication model is based on Budapest Access Statements or opinions expressed in the manuscripts published in the journal reflect the views of the author(s) and not the opinions of the editors, editorial board, and/or publisher; the editors, editorial board, and publisher disclaim any responsibility or liability for such materials.

Open Access Statement

Journal of International Relations Studies is an open access publication, and the journal's publication model is based on Budapest Access Initiative (BOAI) declaration. All published content is available online, free of charge at <https://www.intrelations-ataunipress.org>. Authors retain the copyright of their published work in the Journal of International Relations Studies. The journal's content is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial (CC BY-NC) 4.0 International License which permits third parties to share and adapt the content for non-commercial purposes by giving the appropriate credit to the original work.

From January 2023 onwards, content is licensed under a Creative Commons CC BY-NC 4.0 license. The journal's back content was published under a traditional copyright license however the archive is available for free access.

You can find the current version of the Instructions to Authors at www.intrelations-ataunipress.org/

Editor in Chief: Mehmet Sait DİLEK

Address: Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey

E-mail: msdilek@atauni.edu.tr

Publisher: Atatürk University

Address: Atatürk University, Yakutiye, Erzurum, Turkey

Journal of International Relations Studies

AMAÇ VE KAPSAM

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi; bağımsız, tarafsız ve çift-kör hakem değerlendirme ilkelerine bağlı yayın yapan, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin açık erişimli bilimsel elektronik yayın organıdır. Dergi Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki sayı olarak yayınlanmaktadır. Yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir.

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi, siyaset ve uluslararası ilişkiler çalışmaları alanlarında yüksek bilimsel kaliteye sahip özgün araştırma, editöre mektup, kitap incelemesi ve eleştirisi türündeki makalelerle literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Dergi kapsamına siyasi tarih, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, uluslararası hukuk, siyaset sosyolojisi, çatışma çözümü ve arabuluculuk, göç ve göçmen sorunları, bölgesel çalışmalar gibi konular girmektedir.

Derginin hedef kitlesini derginin kapsamındaki alanlarda araştırma yapan bilim insanları, amatör ve profesyonel olarak çalışanlar ve bu alana ilgi duyan tüm kişiler oluşturmaktadır.

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi EBSCO, ERIH Plus ve DOAJ'da indekslenmektedir.

Derginin editöryel ve yayın süreçleri Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE) ve National Information Standards Organization (NISO) kılavuzlarına uygun olarak biçimlendirilmiştir. Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin editöryel ve yayın süreçleri, Akademik Yayıncılıkta Şeffaflık ve En İyi Uygulama (doaj.org/bestpractice) ilkelerine uygun olarak yürütülmektedir.

Derginin tüm masrafları Atatürk Üniversitesi tarafından karşılanmaktadır. Makale değerlendirme ve yayın işlemleri için yazarlardan ücret talep edilmemektedir. Tüm makaleler <https://www.intrelations-ataunipress.org/> sayfasındaki online makale değerlendirme sistemi kullanılarak dergiye gönderilmelidir. Derginin yazım kurallarına, gerekli formlara ve dergiyle ilgili diğer bilgilere web sayfasından erişilebilir.

Sorumluluk Reddi

Dergide yayınlanan makalelerde ifade edilen bilgi, fikir ve görüşler Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi, Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı'nın değil, yazar(lar)ın bilgi ve görüşlerini yansıtır. Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı, bu gibi yazarlara ait bilgi ve görüşler için hiçbir sorumluluk ya da yükümlülük kabul etmemektedir.

Açık Erişim Beyanı

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi yayınlanma modeli Budapeşte Açık Erişim Girişimi (BOAI) bildirgesine dayanan açık erişimli bilimsel bir dergidir. Derginin arşivine <https://www.intrelations-ataunipress.org/> adresinden ücretsiz olarak erişilebilir. Yazarlar Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nde yayınlanmış çalışmalarının telif hakkını elinde tutar. Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin içeriği, Creative Commons Atıf-GayriTicari (CC-BY-NC) 4.0 Uluslararası Lisansı ile yayınlanmaktadır. Söz konusu telif, üçüncü tarafların içeriği uygun şekilde atıf yapmak koşuluyla, ticari olmayan amaçlarla paylaşımına ve uyarılmasına izin vermektedir.

2023 Ocak'tan itibaren dergi Creative Commons CC BY-NC 4.0 lisansı ile yayın yapmaya başlamıştır. Bu tarihten önceki dergi içeriği ücretsiz erişime açık olmakla birlikte geleneksel telif sistemiyle yayınlanmıştır.

Yazım Kuralları'na <https://www.intrelations-ataunipress.org/> adresinden ulaşabilirsiniz.

Baş Editör: Mehmet Sait DİLEK

Adres: Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Erzurum, Türkiye

E-mail: msdilek@atauni.edu.tr

Yayıncı: Atatürk Üniversitesi

Adres: Atatürk Üniversitesi, Yakutiye, Erzurum, Türkiye

Journal of International Relations Studies

CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

- 1 Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayiplere Yönelik Politikası Kapsamında Ankara-Havana Siyasi İlişkilerinin Analizi
Analysis of Ankara-Havana Political Relations in the Context of Türkiye's Policy Towards Latin America and the Caribbean
Kübra ÖZYUVALI
- 18 Çıkar Grupları ve AB-Türkiye İlişkileri: Sendika Konfederasyonları Üzerine Eleştirel Bir Söylem
Interest Groups and EU-Turkey Relations: A Critical Discourse Analysis of Trade Unions
Orhan GÜNAY

Derleme Makaleler / Review Articles

- 32 Savaş ve Barış, Sosyal Çatışma Sosyolojisi: Rusya-Ukrayna Örneği
War and Peace, Sociology of Social Conflict: The Case of Russia-Ukraine
Arif AKBAS

Kitap İncelemesi / Book Review

- 50 Göç Ansiklopedisi, Nobel Akademik Yayıncılık, 2023, s. 480
Encyclopedia of Migration, Nobel Akademik Publishing, p. 480
Uğur ESER

Acknowledgement of Reviewers / Hakemlere Teşekkür

- 52 Acknowledgement of Reviewers

EDİTÖRÜN NOTU

Kıymetli Okurlarımız,

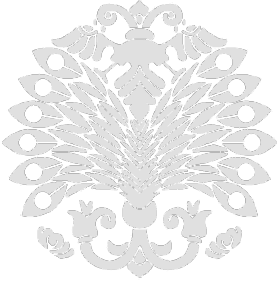
Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü akademisyenlerinin editörlüğünde hazırlanan Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin (UIÇD) yedinci sayısını takdirlerinize sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Bu sayıda, uluslararası ilişkiler alanında hazırlanmış iki araştırma makalesi, bir derleme ve bir kitap incelemesi olmak üzere toplamda dört akademik çalışmaya yer verilmiştir. Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra ÖZYUVALI, Türkiye'nin makro boyutta Latin Amerika ve Karayipler Stratejisini, mikro boyutta ise Küba ile siyasi ilişkilerini resmi kaynaklar ışığında değerlendirmeye tabi tutarken; Doktorant Orhan GÜNAY, "Çıkar Grupları ve AB-Türkiye İlişkileri: Sendika Konfederasyonları Üzerine Eleştirel Bir Söylem" temalı çalışmasını okuyucuların dikkatine sunmuştur. Dr. Öğretim Görevlisi Arif AKBAŞ, "Savaş ve Barış, Sosyal Çatışma Sosyolojisi: Rusya-Ukrayna Örneği" başlıklı çalışmada uluslararası siyaset alanının en güncel sorunlarından birine ana hatlarıyla değinip nihai bir antlaşmanın sağlanabilmesinde dış politika karar alıcılarına sosyolojik bir perspektif sunmaya çalışmıştır. Yüksek Lisans öğrencisi Uğur ESER ise küresel siyasetin gündeminde yer alan en önemli konulardan biri olan göç olgusunun kavramsal bağlamda ele alındığı "Göç Ansiklopedisi" isimli çalışmanın kritiğini akademik bir yaklaşımla incelemeye tabi tutmuştur.

Son olarak; ERIH PLUS, DOAJ ve EBSCO gibi indekslerde taranan Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin yedinci sayısında makaleleriyle katkı sağlayan yazarlarımıza, kıymetli görüşleriyle değerlendirmelerde bulunan hakemlerimize ve yayın kurulunda görev yapan değerli bilim insanlarına katkılarından ötürü teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Mehmet Sait DİLEK

Haziran 2024

EDITORIAL NOTE

Dear Readers,

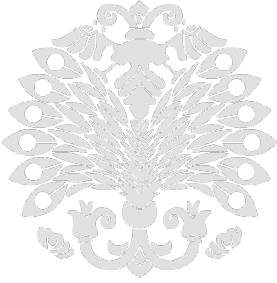
We are pleased to present the seventh issue of the Journal of International Relations Studies (JIRS), prepared under the editorship of the faculty members of the Department of International Relations at Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences.

This issue features four academic studies in the field of international relations: two research articles, a review article, and a book review. Graduate student Kübra ÖZYUVALI evaluates Turkey's macro-level Latin America and Caribbean Strategy and its micro-level political relations with Cuba in light of official sources, while doctoral student Orhan GÜNAY presents his study titled "Interest Groups and EU-Turkey Relations: A Critical Discourse on Trade Union Confederations." PhD Arif AKBAŞ, in his study titled "War and Peace, Sociology of Social Conflict: The Case of Russia-Ukraine," outlines one of the most current issues in the field of international politics and attempts to offer a sociological perspective to foreign policy decision-makers in achieving a final agreement. Graduate student Uğur ESER examines the "Encyclopedia of Migration," a conceptual study on migration, one of the most important issues on the global political agenda, with an academic approach.

Finally, we would like to thank the authors who contributed to the seventh issue of the Journal of International Relations Studies, which is indexed in ERIH PLUS, DOAJ, and EBSCO, as well as the reviewers who provided valuable feedback and the esteemed scientists who served on the editorial board.

Prof. Dr. Mehmet Sait DİLEK

June 2024

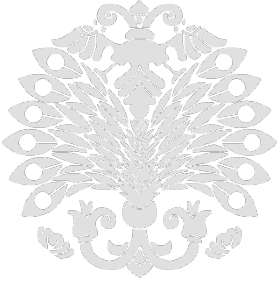

Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayiplere Yönelik Politikası Kapsamında Ankara-Havana Siyasi İlişkilerinin Analizi

Analysis of Ankara-Havana Political Relations in the Context of Türkiye's Policy Towards Latin America and the Caribbean

Kübra ÖZYUVALI

Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Erzurum, Türkiye

Öz

Türkiye ile Küba arasındaki ilişkiler Osmanlı Devleti dönemindeki göçlere dayanmakta olup uzun bir süre taraflar arasında ilerleme kaydedilememiştir. İki ülke arasındaki siyasi ilişkiler 1952 yılında başlamış olsa da coğrafi konumun uzaklığı ve dış politika anlayışlarındaki farklılıklar nedeniyle sınırlı düzeyde kalmıştır. Akabinde 1962 Küba Füze Krizi'nin yaşanması iki ülke arasındaki ilişkilerin ilerlemesini engellemiştir. 1995 yılında dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in bölgedeki bazı ülkeleri (Arjantin, Brezilya, Şili) ziyaret etmesi ile Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planı'nın (1998) Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak kabul edilmesi ilişkilerde önemli bir adım olmuştur. 2006 yılına gelindiğinde ise 1998 tarihli Eylem Planı güncellenerek "2006 Eylem Planı" olarak yeniden kabul edilmiştir. Türkiye genel olarak Latin Amerika, özel olarak Küba ile ilişkilerini geliştirmeyi dış politika stratejilerinden biri olarak belirlemiştir. Son yıllarda Ankara- Havana ilişkileri üst düzey ziyaretler ve ikili anlaşmalar ile geliştirip güçlendirilmeye devam etmektedir. Bu çalışmada iki ülke arasında ilişkilerin kurulmasını güçleştiren faktörler ve günümüzde atılan karşılıklı adımlar analiz edilmektedir. Siyasi ilişkilerin yanı sıra bölgesel-küresel örgütler ve kamu diplomasisi yapan kuruluşlar aracılığıyla sağlanan temaslar ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küba, Latin Amerika, Siyasi İlişkiler, Castro Rejimi, Türkiye

ABSTRACT

Relations between Türkiye and Cuba date back to the migrations during the Ottoman Empire and for a long time there was no progress between the parties. Although political relations between the two countries started in 1952, they remained limited due to the geographical distance and differences in foreign policy approaches. Subsequently, the Cuban Missile Crisis of 1962 hindered the progress of relations between the two countries. In 1995, the visit of then President Süleyman Demirel to some countries in the region (Argentina, Brazil, Chile) and the adoption of the Latin American and Caribbean Action Plan (1998) by the Turkish Ministry of Foreign Affairs was an important step in relations. In 2006, the 1998 Action Plan was updated and re-adopted as the "2006 Action Plan". Türkiye has identified improving its relations with Latin America in general and Cuba in particular as one of its foreign policy strategies. In recent years, Ankara-Havana relations have been developed and strengthened through high-level visits and bilateral agreements. This study analyzes the factors that made it difficult to establish relations between the two countries and the mutual steps taken today. In addition to political relations, contacts through regional-global organizations and public diplomacy institutions are discussed.

Keywords: Cuba, Latin America, Political Relations, The Castro Regime, Türkiye

(Bu makale Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler tezli yüksek lisans programı kapsamında sunulan seminerin genişletilmiş halidir.)

Geliş Tarihi/Received 06.03.2024
Kabul Tarihi/Accepted 25.06.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2024

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Kübra ÖZYUVALI
E-mail: kubraozyuvali25@gmail.com

Cite this article

Özyuvalı, K. (2024). Analysis of Ankara-Havana Political Relations in the Context of Türkiye's Policy Towards Latin America and the Caribbean. *Journal of International Relations Studies*, 4(1), 1-17.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Latin Amerika ve Karayipler uzun süre boyunca sömürge altında kalmış olup bu süreç modern dönemin (Bölgenin adı, siyasi kültürü ve dış politikası gibi unsurlar) şekillenmesinde etkili olmuştur. Genel olarak İspanyol hâkimiyetinin söz konusu olduğu bu coğrafyada Brezilya ise uzun bir süre Portekiz sömürgesi olarak varlığını devam ettirmiştir. Bölgede ulusçuluk ideasının güçlenmesiyle birlikte bağımsızlık mücadeleleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu mücadelelerde ön plana çıkan isimlerden Simon Bolivar ve Francisco De Miranda'nın katkıları Latin Amerika ve Karayipler'in bağımsızlığında önemli bir yere sahip olmuştur. Bağımsızlığın elde edilmesini müteakip bölgeye yönelik göçler başlamıştır. Bu durum ise bahsi ecen coğrafyada yaşanan karışıklığın derinleşmesine neden olmuştur.

Genel olarak Latin Amerika ve Karayipler, özel olarak ise Küba ile Türkiye'nin ilk temasları XIX. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle bölgeye gerçekleşen göçlerle başlamıştır. Fakat bu göçler tarafları olumsuz etkilediğinden bu konuda karşılıklı tedbirler alınmaya çalışılmıştır. Akabinde ise bölge ülkeleri ve Küba ile ilişkilerin kurulabilmesi noktasında çeşitli adımlar atılmışsa da uzun bir süre bu konuda önemli bir gelişme yaşanmamıştır. Küba ile diplomatik ilişkiler 1947 yılında adanın Meksika Büyükelçiliğine akredite edilmesi üzerine kurulmuş olup 1952 yılında siyasi ilişkilerin resmî olarak başladığına dair açıklama yapılmıştır. Fakat karşılıklı ilişkiler noktasında her iki adım da kâğıt üzerinde kalmıştır.

1995 yılında dönemin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Latin Amerika ülkelerinden Arjantin, Brezilya ve Şili'yi ziyaret etmiştir. 1996 yılına gelindiğinde dönemin Küba Devlet Başkanı Fidel Castro HABITAT-II zirvesine katılmak için Türkiye'ye ziyarette bulunmuş ve bu gelişmelerin üzerinden çok da uzun bir süre geçmeden 1998 tarihli Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planı hazırlanarak kabul edilmiştir. Akabinde ise bu plan "2006 Eylem Planı" şeklinde güncellenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti, hem Latin Amerika hem de Küba ile ilişkilerini geliştirmeyi dış politika öncelikleri arasına eklemiştir. Türkiye, bölge ülkelerinden olan Küba ile ilişkilerin geliştirilmesine ise özel bir önem vermiştir.

Bu çalışmada Türkiye'nin makro boyutta Latin Amerika ve Karayiplere yönelik politikası; mikro boyutta ise Ankara-Havana siyasi ilişkileri iç içe bir şekilde bilimsel bir perspektiften ele alınmıştır. Özellikle Türkiye-Küba ilişkileri konusunda yakın tarihe dair çalışma sayısı sınırlı olduğundan bölge hakkında giriş niteliğinde katkı sunulması hedeflenmiştir.

Latin Amerika ve Karayipler Hakkında Genel Bilgi

Tablo 1.			
<i>Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri</i>			
Antigua Barbuda	Dominika	Jamaika	Peru
Arjantin	Ekvator Cumhuriyeti	Kolombiya	Saint Kitts ve Nevis
Bahamalar	El Salvador	Kosta Rika	Saint Lucia
Barbados	Grenada	Küba	Saint Vincent ve Grenadinler
Belize	Guatemala	Meksika	Surinam
Bolivya	Guyana	Nikaragua	Şili
Brezilya	Haiti	Panama	Trinidad ve Tobago
Dominik Cumhuriyeti	Honduras	Paraguay	Uruguay
Venezuela			

Kaynak: The World Factbook, 2023a, The World Factbook, 2023b

Latin Amerika ve Karayipler, Batı Yarımkürenin İspanyolca konuşan bölgelerini ve Brezilya'yı (Portekizce) kapsamaktadır. Latin Amerika ve Güney Amerika tabirleri ise birbirlerinden farklı anlamlar taşımaktadırlar. Latin Amerika ve Karayipler, uzunca bir süre İspanya ve Portekiz idaresinde kaldığından ve Güney Amerika ise coğrafi açıdan Amerika kıtasının güneyinde yer aldığından bu isimlerle adlandırılmışlardır. Güney Amerika; kuzey ve kuzeybatısı Karayip Denizi, kuzeydoğusu, doğusu, güneydoğusu Atlantik Okyanusu ve batısı Pasifik Okyanusu olan alanda yer almaktadır. Latin Amerika ve Karayipler, Amerika kıtasının güneyinde yer aldığından Güney Amerika'nın kapsamında yer almaktadır. Tablo 1'de belirtilen Latin Amerika ve Karayipler ülkelerinde Hispanik kültür hâkim olmakla birlikte bölgede ana dil olarak İspanyolca ve Portekizce dilleri ön plana çıkmaktadır. Bu bölgenin karakteristik özelliklerinden birisi de Katolik mezhebinin bölge halkı tarafından yaygın bir şekilde benimsenmesidir (Chasteen, 2012, s. 147; Encyclopedia Britannica, 2024).

Kristof Kolomb ve akabinde Amerigo Vespucci Amerika kıtasına ulaşmadan önce bölgede Aztek, Maya, İnka medeniyetlerinin hâkimiyeti söz konusuydu. Amerika kıtasına Avrupa'dan gelen topluluklar, bu medeniyetlerin maddi ve manevi miraslarını (dinî inançları, coğrafi yapıları, nüfusu ve dilleri) imha ettikleri gibi kendi kültürel kodlarına uygun yeni binalar ve mimari eserler de oluşturmuşlardır (Ferro, 2002, s.27-75; Yazar, 2013, s.391-395).

İspanya ve Portekiz bandıralı gemiler, zengin kaynaklara sahip olduğunu tespit ettikleri Latin Amerika topraklarına ilgi duymuşlardır. Bu motivasyon, kayda değer sayıda kişinin (İspanyollar, Portekizliler, İngilizler, Hollandalılar, İtalyanlar vb.) Avrupa'dan yeni kıtaya göçünü hızlandırmıştır. Örneğin; Latin Amerika'ya yerleşen ilk İspanyol grup, bölgeyi New Spain (Meksika, Orta Amerika, Karayipler ve Güney Amerika'nın büyük bir kısmı) ve New Granada (Kolombiya) şeklinde yeniden düzenlemiştir. Dört ayrı valiliğe bölünmüş olan bölgedeki yönetimler, halkı genellikle şeker kamışı üretimi ve maden ticareti konularında teşvik etmişlerdir. Bu dönemde tarım alanında çalışan kişi sayısının azlığı, kıtaya Afrikalı kölelerin getirilmesini de kaçınılmaz kılmıştır (Chasteen, 2012, s. 64).

Latin Amerika bölgesinin kaderini etkileyen olayların başında Fransız İhtilali de yer almaktadır. Şöyle ki, Francisco de Miranda (1750-1816) ulusçuluk duygusuyla hareket edip Venezuela'nın bağımsızlığını kazanabilmesi için önemli faaliyetlerde bulunmuştur. Bağımsızlık hareketinin diğer önemli isimlerinden biri de Simon Bolivar'dır. Bolivar ile birlikte hareket eden Miranda 1812'de İspanyollara esir düşmüş olup 1816 yılında ise hapisanede hayatını kaybetmiştir (Armaoğlu, 1997, s. 696-697).

Bu gelişmeler yaşanırken Fransa İmparatoru Napolyon Bonapart, 1808 yılında İspanya'yı işgal etmiştir. İşgalden hemen sonra İspanya krallığına Bonapart'ın kardeşi Joseph getirilmiştir. Fakat bu yeni gelişme halk tarafından hoş karşılanmadığından bağımsızlık hareketlerinin güç kazanması kaçınılmaz olmuştur. Bu bağlamda Venezuela kısa süreli de olsa bağımsız bir devlet statüsüne ulaşmıştır. Ancak yeniden güç odağı haline gelen İspanya, iç karışıklıktan istifade edip Venezuela'nın bağımsızlığına son vermiştir. Venezuela ve diğer bölge ülkeleri İspanya'ya karşı bağımsızlık mücadelelerine devam etmişlerdir (Armaoğlu, 1997, s. 698-700).

ABD-İspanya Savaşı (1898) sonrasında Latin Amerika'da İspanya'nın nüfuzu kırılmış olup bölgede Amerikan etkisi kendini hissettirmeye başlamıştır. ABD, bölgede kendi ulusal çıkarlarına hizmet edecek şekilde Monroe Doktrinini genişletip kıta politikası haline getirmiştir. Örneğin, ABD, İspanya ile 1898'de imzaladığı antlaşma neticesinde Filipinler, Guam Adası ve Porto Riko'ya sahip olurken, Küba'nın da bağımsızlığını sağlamıştır (Armaoğlu, 1997, s. 708-736). Ancak ABD, panamerikanizm (Amerikan Birliği) ideası doğrultusunda Latin Amerika ve Karayipler'i kendi ulusal çıkarlarını da dikkate alarak şekillendirmeye çalışırken, bazı devletlerle/ideolojilerle (Küba-Nikaragua-Venezuela-Honduras vb.) çeşitli dönemlerde sorunlar yaşayabilmiştir. ABD ile bölge ülkeleri arasında yaşanan sorunlar üçüncü ülkelerin de siyasi ilişkilerine olumsuz etkide bulunmuştur (Navarro, 2015, s. 67-100; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022a).

Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayiplere Yönelik Politikası (1995-2023)

XIX. yüzyıla dayanan Latin Amerika ve Karayipler bölgesi ile ilişkiler, Osmanlı Devleti döneminde bölgeye gerçekleşen göçlerle başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından Latin Amerika coğrafyasında ilk diplomatik ilişkiler Şili ile kurulmuştur. Türkiye'nin bölgede bulunan otuz üç ülkeden bazılarıyla (Arjantin, Brezilya, Kolombiya, Küba, Meksika vb.) siyasi ilişkileri erken başlamışsa da bir kısım ülke ile (Bolivya, Belize, Dominik Cumhuriyeti, Grenada, El Salvador vb.) coğrafi konumun uzaklığı ve dış politika anlayışlarının farklılığı nedeniyle ilişkiler sınırlı düzeyde kalmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022b).

Arjantin Devlet Başkanı Carlos Menem'in 1992 yılında gerçekleştirdiği Türkiye ziyareti, ülkemizin Latin Amerika ile ilişkilerine ivme kazandırmıştır. Bu ziyaretin ardından dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 1995 yılında Latin Amerika ve Karayipler bölge ülkelerine gerçekleştirdiği ziyaretler ise ilişkileri pekiştirir nitelikte olmuştur. Bahsi geçen gelişmeler taraflar arasında dönüm noktası niteliği taşıırken aynı zamanda karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine yönelik istekliliğin de etkisiyle 1998 yılında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planını hazırlayıp uygulamaya koymuştur. Bu doğrultuda taraflar arasında öncelikli olarak ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanmış olup on sekiz bölge ülkesiyle (Arjantin, Bolivya, Brezilya, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, Guatemala, Guyana, Honduras, Jamaika, Kolombiya, Küba, Meksika, Nikaragua, Paraguay, Peru, Şili, Uruguay ve Venezuela) bahsi geçen alanlarda antlaşmalar imzalanıp Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) için hukuki alt yapı oluşturulmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022b; Kaya, 2023, s. 363).

Türkiye, 1998 tarihli Eylem Planı sonrasında bölgedeki oluşumlara dâhil olunması, ikili antlaşmaların tamamlanması, ticari ve ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi, bürokratik süreçlerin hızlandırılması ve yatırım projelerinin başlatılması yönünde hedefler üzerine adımlar atmaya başlamıştır. Bölge ülkeleriyle 1989-1998 yılları arasında ilişkiler çok boyutlu dış politika kapsamında geliştirilirken, 1998-2006 döneminde ise taraflar arasında oluşturulabilecek fırsatlar planlanıp hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda bölge ülkeleriyle ilişkilerin çeşitlendirilip güçlendirilebilmesi için taraflarla etkileşimi artırabilecek kuruluşlarla da

bağlantılar kurulmuştur (Demirtürk, 2020, s. 186-199). Bu kapsamda ilerleyen yıllarda bölge ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilebilmesi için taraflarla etkileşimi artıracak kuruluşlarla daha sık bağlantı kurulmuştur. Türkiye bazı bölgesel örgütlere gönüllü katkıda bulunurken, bir kısım kuruluşu ise gözlemci üye statüsünde destek vermektedir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022c).

Tablo 2.

Latin Amerika ve Karayipler Ülkelerinin Bağlı Olduğu Kuruluşlar ve Türkiye'nin Bu Örgütlerdeki Statüsü

Örgüt/Kuruluş	Amacı	Türkiye'nin Statüsü
BM Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (ECLAC/CEPAL) 25 Şubat 1948	Bölgenin kalkınmasında etkili olan projeleri koordine etmek ve bölge ülkelerinin hem kendi aralarında hem de diğer ülkelerle iktisadi ilişkilerini güçlendirmek	Üye 25 Temmuz 2017
Amerikan Devletleri Örgütü (OAS) 13 Aralık 1951	Barış, istikrar ve güvenliğin tesisiyle evrensel ilke ve değerlerin yerleşmesini sağlamak	Daimî Gözlemci Üye 16 Eylül 1998
Latin Amerika ve Karayipler Parlamentosu (PARLATINO)	Latin Amerika'nın entegrasyon sürecini hızlandırmak ve derinlik kazandırmak	Gözlemci Üye 2021
And Topluluğu (CAN) 26 Mayıs 1969	Güney Amerika ülkeleri arasında sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkiler üzerinden iş birliğini artırmak	Gözlemci Üye 29 Ağustos 2022
Karayipler Topluluğu (CARICOM) 4 Temmuz 1973	Üye ülkeler arasında ekonomik entegrasyonu ve iş birliğini sağlamak	Gönüllü katkıda bulunmakla beraber istişare mekanizması mevcuttur.
Doğu Karayip Devletleri Teşkilatı (OECS) 19 Haziran 1981	Doğu Karayipler bölgesinde insan haklarının korunmasını, uyumu, bütünleşmeyi ve iyi yönetişimi teşvik etmek	Gözlemci üye başvurusu yapma kararı alınmıştır.
And Parlamentosu (PARLANDINO) 1984	And Dağları bölgesinde bulunan ülkelerin entegrasyonunu sağlamak	Gözlemci Üye 2019
Güney Ortak Pazarı (MERCOSUR) 26 Mart 1991	Üyeler arasında serbest ticaret, gümrük birliği ve ortak pazar hedeflerini sağlamak	İstişare mekanizması mevcuttur.
Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA) 1 Şubat 1993	Üye ülkeler arasında bölgesel entegrasyonu sağlamak ve kalkınmaya katkıda bulunacak faaliyetler yürütmek	Bölge Dışı Gözlemci Üye 16 Aralık 2014
Karayip Devletleri Birliği (ACS) 24 Temmuz 1994	Tüm Karayip ülkeleri arasında istişareler yapılmasını, iş birliğini ve uyumu teşvik etmek	Gözlemci Üye 2000
Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC) 23 Şubat 2010	Üye ülkeler arasında sosyal, ekonomik ve siyasi alanlarda bütünleşme sağlamak	İstişare mekanizması mevcuttur.
Pasifik İttifakı 28 Nisan 2011	Ekonomik ve bölgesel entegrasyonu sağlamak	Gözlemci Üye 2013

Kaynak: (Anadolu Ajansı, 2017; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022c; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022d; TBMM, 2022).

Öte yandan Türkiye, bölge ülkeleriyle çok yönlü ve aktif dış politika uygulama sürecinin hızlandırılabilmesi adına 1998 tarihli Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planı'nı 2006 yılında güncelleyerek "Eylem Planı 2006" olarak kabul etmiştir. Türkiye Latin Amerika ve Karayipler bölgesine verdiği özel önemi gösterebilmek adına 2006 yılını Latin Amerika ve Karayipler yılı olarak ilan etmiştir. Örneğin; 5-11 Haziran 2006 tarihleri arasında Türkiye'de Latin Amerika kültürünü yansıtan çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Bu adımlar neticesinde taraflar arasında çeşitli alanlarda üst düzey görüşme trafiği arttığı gibi diplomatik temsilciliklerin sayısı ve temsil düzeyi geliştirilmiştir. Ayrıca tarafların birbirlerini yakından tanımalarının etkisiyle 2006-2012 yılları arasında ilişkilerin daha da geliştirilebilmesi için Stratejik Planlama Dönemine geçilmiştir (TASAM, 2016).

Tablo 3.*Büyükelçiliklere Akredite Edilen Ülkeler*

Santo Domingo Büyükelçiliği (Dominik Cumhuriyeti)	Port of Spain Büyükelçiliği (Trinidad ve Tobago)	Havana Büyükelçiliği (Küba)	Guatemala Büyükelçiliği (Guatemala)	San Jose Büyükelçiliği (Kosta Rika)
Antigua ve Barbuda	Surinam	Bahamalar	Belize	Nikaragua
Dominika	Saint Lucia	Jamaika	El Salvador	
Haiti	Saint Vincent ve Grenadinler		Honduras	
Saint Kitts ve Nevis	Guyana			
	Barbados			
	Grenada			

Kaynak: (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022e).

Türkiye ile Latin Amerika ve Karayipler bölge ülkeleri arasında ilişkilerin geliştirilmesi adına kuruluşların faaliyetleri de büyük önem teşkil etmektedir. Türkiye; Dış Ekonomik İlişkiler Konseyi (DEİK), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye Maarif Vakfı (TMV) ve Ankara Üniversitesi Latin Amerika Çalışmaları Merkezi (LAMER) gibi kuruluşlar üzerinden bölge ülkeleriyle ilişkilerini yumuşak güç ve kamu diplomasisi modeli üzerinden geliştirmeye çalışmaktadır (Kılıçoğlu & Yılmaz, 2017; LAMER, 2023).

Latin Amerika ve Karayipler ile Türkiye'deki kuruluşlar arasındaki etkileşimler neticesinde birçok faaliyet ve ilişkileri geliştirme adımları kamu diplomasisi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Türkiye ve bölge ülkeleri, DEİK aracılığıyla ikili anlaşmalar imzalamış olup iş konseyleri üzerinden iktisadi ve ticari ilişkileri güçlendirmeye çalışmışlardır (DEİK, 2023a). TOBB, ticaret hacminin artırılmasında rol oynarken TMV ise Türk dilini ve kültürünü tanıtmaya çabası içerisine girmiştir (TOBB, 2023; TMV, 2023).

Latin Amerika ve Karayipler bölgesi ülkeleriyle TİKA arasında sağlık, tarım ve ticaret alanlarında ne gibi çalışmalar yapılacağı istişare edilmiştir. Örneğin; 2012 yılında Latin Amerika Çalışmaları ve Uygulama Merkezi ile iş birliği yapılarak Latin Amerika Çalıştayı düzenlenmiştir. Bununla birlikte bölge ülkeleriyle mutabakat zabitleri imzalanmış, çiftçilere yardım destekleri sağlanmış ve ofisler açılarak nitelikli projeler üretilmiştir (TİKA, 2023a). Diğer bir kuruluş olan YEE ise kültür, sanat, edebiyat, bilim ve dil öğretimi konularında bahsi geçen ülkelerde faaliyetlerini sürdürülebilir hale getirmiştir (YEE, 2018).

Türkiye, deprem diplomasisi kapsamında 14 Ağustos 2021 tarihinde Haiti'de gerçekleşen depreme AFAD Başkanlığı tarafından hazırlanan insani yardım malzemelerini göndermiştir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022f). 6 Şubat 2023'te yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle de 10 Şubat'ta Arjantin Ulusal Güvenlik Bakanlığı yaptığı açıklamasında Türkiye'ye yirmi sekiz kişilik Arama Kurtarma Ekibi göndereceğini ve bu ekibin Adana'da on gün kalacağını belirtmiştir (Anadolu Ajansı, 2023a). Brezilya'da ise Rio de Janeiro kentindeki Kurtarıcı İsa heykeli, Türkiye ve Suriye'de enkazda hayatını kaybedenler anısına bu ülkelerin bayrakları ile aydınlatılmıştır (Anadolu Ajansı, 2023b). Asrın Felaketi olarak nitelendirilen Kahramanmaraş merkezli depremden dolayı üzüntülerini ve destek mesajlarını bölge ülkelerinden Brezilya, Venezuela, Ekvator, Küba, Meksika, Paraguay, Dominik Cumhuriyeti, Arjantin, Şili, Bolivya, Peru ve Kosta Rika iletilmiştir (Anadolu Ajansı, 2023c). Dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ise ülkelerin destek, başsağlığı ve üzüntü duyduklarını içeren mesajlarına ve arama kurtarma faaliyetlerine katılan ülkelere teşekkür ederek yanıt vermiştir (Anadolu Ajansı, 2023d). Bu süreç incelendiğinde; Türkiye ile bölge ülkeleri arasında karşılıklı insani yardımların yapıldığı göze çarpmaktadır.

Küba Hakkında Genel Bilgi

Küba, 1600 irili ufaklı adadan oluşan bir takımada olmakla birlikte bunlardan en önemlisi Gençlik Adası'dır. Küba takımadası, Karayip Deniz'inde ve Meksika Körfezi'nin girişinde olması münasebetiyle Körfez'in anahtarı şeklinde de adlandırılmaktadır. Küba'ya komşu ülkeler doğuda Haiti ve Dominik Cumhuriyeti (77 km), batıda Meksika (210 km), kuzeyde ABD ile Florida Yarımadası (180 km) ve güneyde Jamaika'dır (140 km). Takımadanın yüzölçümü yaklaşık olarak 111.000 km² olmakla birlikte

görüntüsü timsahı anımsatmaktadır (Navarro, 2015, s. 19).

Küba, sosyalist devlet yapısı ile on dört eyalet ve yüz altmış dokuz belediyeye ayrılmış bir şekilde yönetilmektedir. 2023 tahmini verilerine göre ülke nüfusu 10.985.974 kişiden oluşuyorken bunların büyük kısmı kentlerde yaşamaktadır. Nüfusun %64,1'ini Beyazlar, %26,6'sını Melezler, %9,3'ünü ise Siyahiler oluşturmaktadır. Nüfus yoğunluğu bakımından en kalabalık kenti Başkent Havana'dır (2023 verilerine göre 2 milyon 149 bin). Ülkede resmî dil olarak İspanyolca konuşulmaktadır. Nüfusun %58,9'luk kısmı ise Hristiyanlık dinini benimsemektedir (The World Factbook-CIA, 2023c).

Küba'ya, XV. yüzyılın sonunda Avrupalılar ulaşmış ve Kristof Kolomb adayı "insan gözünün görüp görebileceği en güzel yer" ifadesi ile tasvir etmiştir. Fakat bu görkemli topraklarda, 1510 yılı itibariyle İspanyol konkistadorları tarafından askerî faaliyetler başlamış ve halk kötü muamelelerle karşı karşıya kalmıştır. 1512 yılına gelindiğinde ise Küba'da ilk İspanyol köy olan "Nuestra Senora de la Asuncion de Baracoa" kurulmuştur. İşgal ve sömürgeleştirme faaliyetleri devam ederken ise kontrol altına alınan noktalarda ilk köy ve kasabalar kurulmaya başlamıştır (Kolomb, 2015, s. 44; Khalilov, 2014, s. 8-9).

Altın arama, manyok nişastası yapma ve hayvan bakımı işlerinde kullanılan Kübalı Kızılderililerin yapılan kötü muameleler ile yok edilmesi üzerine İspanyollar, yeni iş gücü arayışlarına girerek siyahi Afrikalılara yönelmişlerdir. İlk siyahi köleler ise XVI. yüzyılın başında Hispanyola'ya getirilmiş ve 1513 tarihli belge ile Küba'ya girişlerine izin verilmiştir. Bu sürecin ardından ülkede kölelerin sayısı artarak iş gücünün önemli bölümünü oluşturacak şekilde genişlemiştir. İspanyol sömürgeciler, siyahi köleleri madenlerde, şeker kamışı plantasyonlarında ve çiftliklerde oldukça zorlu koşullarda çalıştırmaya mecbur tutmuşlardır (Navarro, 2015, s. 41-42).

İspanyol idaresindeki yerleşim yerlerinden bazılarını (Havana) İngiltere'de sahip olmak istemiştir. Bu amaç doğrultusunda 1740 yılında İngiltere girişimde bulunmasına rağmen karşılaştığı direniş nedeniyle vazgeçmek durumunda kalmıştır. 1761 yılına gelindiğinde ise Fransa ile İngiltere arasında Yedi Yıl Savaşlarının yaşanmasını fırsat bilen İspanya, Fransa ile Aile Anlaşması'nı imzalamıştır. Bu anlaşmaya cevap olarak İngiltere ise İspanya'ya savaş açarak Havana'ya saldırmaya karar vermiştir. 1762 yılında Havana'ya gerçekleştirilen bu savaş bir aydan fazla sürmüş ve İngiltere kenti ele geçirmiştir. Bu saldırılar neticesinde tüm ada işgal edilmese de Mariel limanından Matanzas kentine kadar olan toprakların hâkimiyeti İngiltere'ye geçmiştir. Fakat bu hâkimiyet çok uzun sürmeyip 1763 tarihli Paris anlaşması ile Havana tekrar İspanya idaresine bırakılmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2023a; Navarro, 2015, s. 49-50).

Öte yandan 1660'tan itibaren Fransız kolonisi ve Küba'nın komşu adalarından olan Haiti'de 1791 yılında kölelerin ayaklanması ve özgürlüklerini kazanmak için kanlı bir savaşa girmesi bölgede şeker endüstrisinin yok olmasına sebep olmuştur. Yaşanan bu iç karışıklık nedeniyle Haitili çiftlik sahipleri Küba'ya göç ederken aynı zamanda bu konudaki destekleri ile adayı Karayipler'in şeker başkenti yapmışlardır. Bu durumda oluşan ihtiyaç ve fiyat artışları üzerine ise Küba bu alanda ciddi kazançlar elde etmiştir. Haiti'de yaşanan bu ayaklanma Küba'yı şeker üretiminde önemli bir noktaya getirirken, aynı zamanda bağımsızlık hareketlerinin başlamasında da yönlendirici bir örnek teşkil etmiştir (Amara,2015).

Kuzey Amerika'da on üç koloninin İngiltere'den bağımsızlığını ilan ederek ABD'yi kurması (1776), Fransız Devrimi'nin yaşanması (1789) ve Haitili siyahi kölelerin ayaklanmasının başarı ile sonuçlanması Küba'da özgürlük düşüncesini oluşturmuş ve bu kapsamda adımlar atılmıştır. Fakat bu süreçte yapılan ayaklanma planları başarılı olamayınca isyancılar yönetim tarafından cezalandırılmıştır. Ayaklanma planlarının ardı ardına gerçekleşmesi ise ülkede yönetimin baskısını artırırken, bağımsızlık hareketlerinin de ivme kazanmasına sebep olmuştur. Ayrıca bu dönemde Küba'da bağımsızlık hareketini gerçekleştirmeye çalışanlar tarafından köleliğin tamamen kaldırılması yönünde de adımlar atılmıştır. Küba'da iş gücüne önemli katkısı olmasına rağmen köleliğin kaldırılması yönünde atılan adımlar ile ülkede yaşanan ekonomik kriz bağımsızlık hareketlerinin seyrini büyük ölçüde etkilemiştir (Uyanık, 2014, s. 77-99).

Küba'da köleliğin kaldırılması ve bağımsızlık adına gerçekleştirilmiş en önemli hareket On Yıl Savaşı olmuştur (1868-1878). Bu savaşta Jose Marti ve Carlos Manuel de Cespedes ilk büyük ayaklanmanın mimarı olmayı başarırken Küba ise bağımsızlık amacına bir adım daha yaklaşmıştır. Bu savaşta askeri bir zafer elde edilememiş olmasına rağmen Küba kölelikten kurtulmuş ve bağımsızlığa giden yolda büyük adımlar atılmasına vesile olmuştur. 10 Nisan 1892'de Jose Marti, Küba Devrim Partisi'ni kurmuş ve devrim için sağlanması gereken koşullara yönelik çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar neticesinde ise 24 Şubat 1895'te yeni bir savaş başlamıştır. Fakat Jose Marti 19 Mayıs 1895'te Dos Rios Muharebesinde hayatını kaybetmiş ve liderini kaybeden Küba halkı 1898'e kadar İspanyollarla savaşarak direnişinin karşılığını büyük bir başarıya dönüştürmüştür. Küba'da özgürlük adına büyük bir başarı sağlanmasına rağmen ülke tam anlamıyla bağımsızlığına kavuşmadan hem İspanya'nın görevlendirdiği General Valeriano Weyler ile hem de ABD yayımlaılığıyla karşı karşıya kalmıştır (Grineviç, 1995, s. 11-14).

İspanya, gerek 1895-1898 yılları arasında yaşanan gerginlikler üzerine karşılaştığı Küba halkının direnişi nedeniyle gerekse ABD'nin baskıları neticesinde bölgede hâkimiyetini kaybetmemek için politikasını değiştirmeye karar vererek 15 Şubat 1898'de özerk rejimin kurulması yönünde son girişiminde bulunmuştur. Fakat bu esnada Havana Körfezi'nde demirlenmiş olan ABD'nin Maine adlı savaş gemisi gerçekleşen bir patlama ile havaya uçmuştur. Küba'yı ele geçirmek isteyen ABD ise İspanya'yı bu olaydan sorumlu tutup ilkin diplomatik ilişkileri kesmiştir. Ardından ise Küba'nın önemli limanları abluka altına alınıp ABD-İspanya arasında genel bir savaş başlamıştır. 1898 Ağustos'una kadar devam eden savaşın ardından İspanya Küba'yı kaybettiğini anlayınca barış görüşmeleri yapma talebinde bulunmuştur. 10 Aralık 1898'de taraflar arasında Paris Antlaşması'nın imzalanmasının ardından ise 1 Ocak 1899 tarihinde Küba'nın yönetimi ABD'ye devredilmiştir (Ataöv, 1967, s. 240-251).

ABD, Küba'yı ele geçirdikten sonra ilk olarak Küba Devrimci Partisi'nin etkisini tasfiye etmeye yönelmiştir. Washington'un bu projede en güvendiği isimlerden biri olan Tomas Estrada Palma 1898 Aralık'ında bahsi geçen partiyi tasfiye etmeyi başarmıştır. Dolayısıyla ABD, Küba'da ciddi bir muhalefetle karşı karşıya kalmayıp yönlendirebileceği bir hükûmetin kurulmasına etkide bulunmuştur. Bu kapsamda kabul edilen Platt Kanun Değişikliği ile Küba'ya kâğıt üzerinde bağımsızlık verilirken aslında ülkenin özgürlüğü büyük ölçüde kısıtlanmıştır. 20 Mayıs 1902'de yapılan seçimlerde ABD, Tomas Estrada Palma'yı başkanlık görevine getirip Küba ile Daimî İlişkiler Antlaşmasını imzalamıştır. Bu antlaşma neticesinde Guantanamo üssünün bulunduğu toprakları kiralama kararı almıştır (Navarro, 2015, s. 105-118).

Küba'nın ABD hâkimiyetinden kurtulması ve tam anlamıyla bağımsızlığını kazanması ancak 1 Ocak 1959'da Batista rejimini iktidardan indiren Küba Devrimi ile mümkün olmuştur. Fidel Castro önderliğinde gerçekleşen devrimin başarılı bir şekilde sonuçlanmasının ardından ülkede reformlar yapıp her insanın eşit yaşam standardına erişebilmesi adına çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Sağlık ve eğitim konusunda önemli adımlar atılmış, sanayileşme ile üretimin çeşitlendirilmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak ABD yaptırımları, Küba rejiminin hamlelerinin etkisini zayıflatmıştır (Gonzalez, 1994, s. 13-20; Amara, 2015).

Türkiye-Küba Siyasi İlişkileri

Türkiye ile Küba arasındaki ilişkilerin temelleri Osmanlı Devleti dönemindeki göçlerle atılmıştır. Küba Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar ilişkileri ağırlıklı olarak göçler oluşturmuştur. Küba Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından ise Tomas Estrada Palma'nın Türkiye ile dostane ilişkiler kurmaya yönelik mektup göndermesi üzerine oluşan karşılıklı isteklilik ise beklenen düzeye ulaşamamıştır. Havana ile Ankara arasında ilişkiler 1952 yılında kurulabilmiş fakat 1998 tarihli Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planının uygulanmaya başlaması ve 2006 yılında güncellenmesi süreçlerine kadar güçlü bir gelişme kaydedilememiştir. Son yıllarda ise karşılıklı üst düzey görüşmeler, ikili anlaşmalar gibi adımlarla ilişkiler geliştirilmeye ve pekiştirilmeye devam etmektedir (Dilek, 2016, s. 474; Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı, 2022b).

Osmanlı Devleti-Küba İlişkileri

XIX. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nde itici, Amerika kıtasında ise çekici etkenlerin oluşturduğu ortam neticesinde göç hareketleri başlamıştır. Osmanlı Devleti'ndeki itici etkenler toplumdaki ekonomik, etnik ve kültürel yapıdaki değişiklikler olurken; Kuzey Amerika'da sanayileşmenin Güney Amerika'da ise büyük tarım işletmelerinin artması halkın bu bölgelere göç etmesine zemin hazırlamıştır. Osmanlı Devletinden Amerika kıtasına göçler 1860'lı yıllarda başlamış ve başlangıçta çok yoğun olmamakla beraber kesintisiz olarak devam etmiştir (Karpaz, 2003, s. 281-284).

Küba'ya göçler Osmanlı Devleti'nden Amerika kıtasına göçlerin gerçekleştiği XIX. yüzyılda başlamıştır. 1869-1900 yılları arasında ise Havana limanına sekiz yüz Osmanlı vatandaşı göçmen olarak gelmiştir. Bu göçmenlerin kimisi Küba'ya yerleşmek için kimisi de Latin Amerika ülkelerine gitmek için ilk adım olarak gelmişlerdir. Küba, Karayipler'in en büyük adası olması münasebetiyle göçlerin büyük ölçüde merkez noktasını oluşturmuştur. Göçlerin doğrudan ve köprü görevi nedeniyle Küba'da yoğunlaşması ise İspanya'nın tedbir almasına neden olmuştur (Kadıköylü, 2019, s. 184-187).

İspanya Kraliçesi, Küba'ya gerçekleşen göçleri kontrol altına alabilmek için adaya pasaportsuz gidilmesine izin verilmeyeceğini içeren bir karar almıştır. Pasaport zorunluluğunun getirilmesinin sonrasında ise Osmanlı Devleti'nin Washington elçisi Black Bey, Küba'da bir başkonsolosun görevlendirilmesi talebinde bulunmuştur. Sunulan talep ve önerinin olumlu karşılanması neticesinde ise John Grandi maaşsız çalışmak üzere görevlendirilmiştir. Bu gelişmelerin ardından 1896-1897 yıllarında ise Osmanlı Devleti'nin göç yasağını kaldırması ile birlikte göçler ciddi oranda artmıştır. Fakat İspanya'nın adaya pasaportsuz girişleri yasaklaması göçleri Kuzey Amerika'ya doğru yoğunlaşmaya itmiştir. Bu göçlerden rahatsızlık duyan Osmanlı Devleti, bu dönemde yurtdışı temsilciliklerinin sayısını artırıp diplomatik yollarla demografik yapısını koruma girişiminde bulunmuştur (Dilek, 2016, s. 474-476;

Karpat, 2003, s. 284; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022g)

Göçleri önlemek üzere her iki tarafın da gerçekleştirdiği girişimlerden sonuç alınamayınca İspanya 1890 yılı itibariyle bölgeye göçü yasaklamak için yeni tedbirler almaya başlamıştır. Bu süreçte Küba'daki Osmanlı tebaası ise hukuk kurallarına hâkim olmayışları, bölgenin diline yabancı oluşları ve hukuki desteklerinin bulunmayışı gibi nedenlerle sorunlar yaşamışlardır. Tüm bu yaşananlar neticesinde İspanya'daki Osmanlı diplomatlarının önerisi ile Küba'daki başkonsolos değiştirilerek yerine temsil düzeyini daha etkili hale getireceği düşünülen Quirico Gallostra görevlendirilmiştir (Çiçek, 2012, s. 73-74).

Öte yandan 1895-1902 yılları arasında bölgede sömürge dönemi sona ermiş, ABD'nin İspanya'yla savaşı neticesinde adaya müdahalesi gerçekleşmiş olup Küba Cumhuriyeti kurulmuştur. Adada tüm bu olayların yaşanmasının yanı sıra iki ayrı bağımsızlık savaşının yaşanması da ülke nüfusunun ciddi oranda azalmasına sebep olmuştur. 1906-1913 yılları arasında üç bine yakın Osmanlı vatandaşı Küba'ya göç etmiş ve bir kısmı bağımsızlık süreçlerinde adanın sorunlarından uzak kalmayıp savaşlarda yer almışlardır (Reyes, 2010, s. 40-43).

1902 yılında Küba'da cumhuriyetin kurulmasının ardından yukarıda bahsedildiği gibi ABD'nin desteklediği Tomas Estrada Palma başkanlık görevine getirilmiştir. Mayıs ayında başkanlığa geçen Palma, Eylül ayında ise Osmanlı Devleti'ne resmî bir mektup göndererek dostane ilişkilerin devamlılığının sağlanmasına dair istekli olduğunu ifade etmiştir. 13 Ocak 1903'te ise cevap niteliğinde bir mektup Osmanlı Devleti tarafından gönderilerek Palma'nın niyetinden duyulan memnuniyet ve teşekkürler iletilmiştir. İki ülke arasında bu olumlu gelişmelerin yanı sıra 1915'te Osmanlı tebaasından bazı kişilerin hareketlerinin oluşturduğu olumsuz durum da Washington elçiliği tarafından İstanbul'a bildirilmiş ve bu konuda girişimlerde bulunulması istenmiştir (Ataöv, 1967, s. 264-267; Dilek, 2016, s. 478-479).

Diplomatik İlişkilerin Kurulmasından Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayipler'e Yönelik Açılımına Kadar Ankara-Havana Siyasi İlişkileri (1952-1998)

1947 yılında Küba'nın Türkiye'yi temsil eden Meksika elçiliğine akredite edilmesi üzerine taraflar arasında diplomatik ilişkiler başlamıştır. Taraflar arasında ikili ilişkiler bir süre sağlanamamış olsa da bu dönemde askeri darbe ile iktidara gelen General Fulgencio Batista'nın ülkesine yönelik yabancı sermaye akışına olumlu baktığını içeren konuşması adanın Türkiye ile siyasi ilişkilerinin başlaması noktasında önemli bir açıklama olmuştur. Bu doğrultuda Türkiye ise Küba ile diplomatik ilişkiler kurmak için adımlar atmış ve 25 Kasım 1952'de siyasi ilişkiler taraflar arasında resmî olarak başlamıştır. Fakat siyasi ilişkiler başlamasına rağmen iki ülke arasında bu süreçte kayda değer bir gelişme yaşanmamıştır (Dilek, 2017, s. 99-100).

Taraflar arasında diplomatik ilişkilerin kurulduğu ilk yıllarda Küba'da birtakım önemli olaylar yaşanmıştır. Fidel Castro, 1 Ocak 1959'da Batista yönetimini devirmeyi başarıp yönetimi ele geçirmiştir. Sovyetler Birliği 10 Ocak'ta Küba'yı tanımış ve kurulan sosyalist yönetim şeklinin de sağladığı katkı ile taraflar aralarında daha yakın ilişkiler kurabilme imkânı bulmuşlardır. Küba'daki bu yönetim değişikliği ülkeyi Sovyetler Birliği'ne yakınlaştırırken, ABD'den ise uzaklaştırmıştır. Öyle ki Fidel Castro yönetimi, ABD'nin ülkenin iç işlerine karışmasını güvenlik tehdidi olarak kabul etmiştir. Bu durum ise taraflar arasında gergin bir ortamın yaşanmasına neden olmuştur (Armaoğlu, 1999, s. 308-310).

Taraflar arasındaki gerginliklerin diğer bir yansıması ABD'nin Küba Devrimini yok etmek için karşı devrimci bir örgütlenme oluşturup girişimlerde bulunması olmuştur. Bu girişimler neticesinde ise Küba yönetimine duyulan rahatsızlık ve adada uygulanan politikaların ABD çıkarlarını zedelediği düşüncesi taraflar arasındaki ilişkilerin kesilmesini beraberinde getirmiştir. 1961 yılında ise ABD'nin Kübalı göçmenlere yardım ederek Fidel Castro'yu devirmeyi planlaması üzerine gerçekleşen Domuzlar Körfezi çıkarması yaşanmıştır. Küba'nın bu durumda mücadelecilik yaklaşımı saldırıları bastırırken, aynı zamanda ülkede devrimci ruhun oluşmasına da katkı sağlamıştır. Bu gerginlik ortamının tırmanmasındaki diğer bir etken Küba'nın Sovyetler ile ilişkilerinin boyutu ve bu durumun ABD'ye olumsuz etkileri olabileceği düşüncesi olmuştur. ABD'nin bu olaylarda yeniden Küba'nın iç işlerine dahil olması ve tüm bu yaşananlar nedeniyle ise Küba, Sovyetler Birliği ile ilişkilerinin seviyesini artırma kararı almıştır (Prada, 1995, s. 52; Navarro, 2015, s. 316-320).

Bu süreçte ABD'nin adaya yönelik girişimleri devam ederken Sovyetler tarafından Küba'ya orta menzilli füzelerin konuşlandırıldığı öğrenilmesi taraflar arasındaki gerginliğin tırmanmasına yol açmıştır. ABD, füzelerin sökülmesini isterken karşılıklı geri adım atmama kararlılığı nedeniyle dünya nükleer savaşın eşiğine gelmiştir. ABD tepkisini Küba'yı abluka altına alıp kuvvet kullanacağını açıklayarak belirtirken, Sovyetler ise Türkiye'deki Amerikan jüpiter füzelerinin kaldırılması durumunda karşılıklı adımlarla sorunun çözülebileceğini belirtmiştir. Sovyetlerin bu şartını ABD'nin kabul etmesi ile dünya nükleer savaş tehdidinden kurtulmuştur. Fakat bu yaşananlar hem Küba'nın Sovyetlere, hem de Türkiye'nin ABD'ye duyduğu güvenin sorgulanması durumunu ortaya çıkarmıştır. Şöyle ki; Türkiye'deki Jüpiter Füzelerin sökülmesi kararı başlangıçta gizli tutulmuş olup

daha sonra da modern teknolojiye sahip Polaris denizaltılarla değiştirileceği belirtilmiş fakat Sovyetler ile anlaşma yoluna gidildiği için bu kararların alındığının öğrenilmesi ABD'ye duyulan güveni sarsmıştır. Aynı zamanda bu durum ABD'nin müttefiki olan Türkiye'nin tek yönlü dış politika yerine çok yönlü dış politikayı benimsemesine yol açıp ülkede Amerikan karşıtlığının oluşmasına da zemin hazırlamıştır (Erhan, 2019, s. 681-685).

Türkiye ile Küba arasındaki ilişkiler ABD'nin adaya uyguladığı ambargo neticesinde olumsuz etkilenmiştir. Bu kapsamda Washington yönetimi, Küba'ya mal göndermeye devam eden ülkelere limanlarını kapatacağını ve dış yardımların verilmeyeceğini açıklaması ile Türkiye, ada ile gerçekleştirdiği ticareti sonlandırmıştır. Bu durum ise taraflar arasında kurulmaya çalışılan ilişkilerin güç kaybetmesine neden olmuştur. Taraflar arasında ilişkilerin normalleşmesi yönündeki adımlar ise Türkiye'nin ulusal çıkarları doğrultusunda devletlerle çok yönlü dış politika çerçevesinde ilişkiler kurulmasına yönelik ideası neticesinde başlamıştır. Bu yönde atılacak adımların ulusal çıkarlara zarar vermeden gerçekleştirilmesi noktasında ABD'nin yeni başkanı Jimmy Carter'ın bu yakınlaşmaya diğer başkanlardan farklı olarak olumsuz bakmaması da önemli bir engelin ortadan kalkması durumunu sağlamıştır (Armaoğlu, 1999, s. 101-102).

Türkiye ile Küba temsilciliklerinin dostane ilişkiler içerisinde olmaları neticesinde taraflar arasındaki sorunlar çözümlenmiştir. Sonrasında ise iki ülkenin de yönetimleri daha yoğun ilişkiler içerisinde olunacağına dair kararlarını 6 Mart 1978'de ortak bildiri şeklinde açıklamışlardır. Bu karar ise Ankara ve Havana'da aynı saatte açıklanmıştır. Ortak bildiriye taraflar aralarındaki ilişkilerin canlandırılması üzerine adımlar atacaklarını belirtirlerken aynı zamanda karşılıklı büyükelçiliklerin açılması kararı da almışlardır. Alınan bu kararlar neticesinde ise Türkiye, 1 Eylül 1979'da Havana'da büyükelçiliğini açmıştır. Atılan bu adım taraflar arasındaki ilişkilerin gelişmesi adına önemli bir katkı sağlarken ilk büyükelçi de Nazmi Akıman olmuştur (Dilek, 2017, s. 103).

Taraflar arasında ilişkilerin normalleşmesi ve geliştirilmesi yönünde isteklilik karşılıklı adımların atılmasını sağlamıştır. Fakat bu süreçte ilişkilerin normalleşmesini Kıbrıs Rum tarafı çeşitli hamleler yaparak engellemeye çalışmış ve elinden gelen tüm fırsatları kullanıp Küba'nın Kıbrıs sorununda kendi taraflarında olduğuna dair açıklama yapmasına neden olmuştur. Bu durum Türk kamuoyunda büyük tepkilere yol açarken Küba ile GKRY (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi) arasındaki ilişkilerde de yakınlaşmayı sağlamıştır. 1987 yılına kadar Küba, GKRY'nin tarafında olduğunu kanıtlayacak açıklamalarda bulunmuştur. Fakat 26 Ocak 1987'de Küba'nın Türkiye Büyükelçisinin yaptığı açıklamada tavırlarının yumuşadığı görülmüştür. Bu açıklamada Rumların anlaşmaya varmaları gerektiği belirtilirken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne (KKTC) uygulanan ambargonun kaldırılması için ellerinden geleni yapacakları ifade edilmiştir (Dilek, 2017, s. 103-107).

Küba'nın Türkiye'ye karşı tavrının yumuşamasının ardından ise taraflar arasında çeşitli olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Örneğin; Türkiye, İran-İrak Savaşı nedeniyle bölgeden çıkamayan Kübalılara 1982 yılında transit vize vererek Bulgaristan'a geçmelerine yardımcı olmuştur. Diğer bir gelişme ise cumhurbaşkanlığı seviyesinde Küba'nın Türkiye'ye yaptığı ilk ziyaretin 14 Haziran 1996'da Fidel Castro tarafından gerçekleştirilmesi olmuştur. Bu ziyarette Fidel Castro, Habitat-II Konferansına katılmış, Türkiye ile ekonomik ve ticari alanlarda iş birliği yapmak istediklerini de dile getirmiştir. Küba'nın bu niyetinin Fidel Castro tarafından ifade edilmesinin ardından ikili ilişkiler ise gelişmeye devam etmiştir. Taraflar arasında üst düzey ziyaretler gerçekleşmiş ve parlamentolar arası dostluk grupları oluşturulup ilişkilerin geliştirilmesine yönelik adımlar atılmıştır. İlişkilerin geliştirilmesine ilişkin gerçekleştirilen tüm bu girişimler neticesinde taraflar arasında çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır (Milliyet Gazetesi, 1996, s.14; Milliyet Gazetesi, 1982, s. 1).

Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayiplere Yönelik Politikası Kapsamında Ankara-Havana İlişkileri

Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayiplere yönelik politikası kapsamında kabul ettiği 1998 tarihli Eylem Planı sonrasında günümüze kadar olan süreçte bölge ülkelerinden Küba'ya özel bir önem verilmiştir. Küba ile ilişkiler zaman zaman durağanlaşsa da karşılıklı istekliliğin de etkisiyle geliştirilerek devam etmiştir/etmektedir. İki ülke arasındaki ilişkilerde yaşanan durağanlaşmanın önemli nedenlerinden biri Amerika'nın Küba'ya yaptırımlarının ülke ekonomisine olumsuz etkisi olmuştur. Dolayısıyla sağlık, eğitim, kültür gibi birçok alanda ilerleme kapasitesi olduğu halde yaptırımlar engel oluşturmuştur. Türkiye ise hem Küba'nın yaşadığı zor durumlara hem de coğrafi uzaklığa rağmen bölgesel örgütlere katılma ve görüşmeler gerçekleştirme gibi adımlar atarak Küba ile siyasi, kültürel ve iktisadi ilişkilerini pekiştirmeye yönelik politikalar izlemiştir/izlemektedir. (Dilek, 2017, s. 117-118).

Öte yandan eylem planının kabul edilmesinin ardından Küba'da siyasal ortamda da değişiklikler yaşanmıştır. 2006 yılında sağlık problemleri yaşayan ve bu nedenle görevini 2008 yılında kardeşine devreden Fidel Castro idaresi son bulurken Raul Castro'nun iktidarı başlamıştır. 2016 yılına gelindiğinde ise ülkenin kurucu lideri Fidel Castro hayatını kaybetmiştir. Türkiye'de büyük yankı uyandıran bu vefat haberine yönelik taziye mesajlarını dışişleri bakanlığı, sayfasında yayımlarken Cumhurbaşkanı Erdoğan ve dönemin başbakanı Binali Yıldırım ise Raul Castro'ya iletmişlerdir (Anadolu Ajansı, 2016; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2016a).

Türkiye-Küba Siyasi İlişkilerinin Genel Analizi

Türkiye ile Küba arasındaki diplomatik ilişkiler 1952 yılında kurulmuştur. Akabinde Havana Büyükelçiliği 1979’da açılmış olsa da taraflar arasındaki siyasi ilişkiler istenilen seviyeye getirilememiştir. Çünkü daha önce de belirtildiği gibi iki ülkenin coğrafi olarak uzak olması ve ABD’nin Küba’ya uyguladığı ambargonun olumsuz etkisi taraflar arasındaki siyasi ilişkilerin istenilen düzeye ulaşmamasına neden olmuştur. Yukarıda da bahsedildiği gibi siyasi ilişkiler ancak 1998 tarihli Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planı sonrasında yoğunlaşmaya başlamıştır. Özde Küba ile genelde ise Latin Amerika ve Karayipler bölgesi ile ilişkileri güçlendirmek ve geliştirmek amacı ile hazırlanıp uygulamaya konulan bu plan 2006 yılında ise güncellenerek “Eylem Planı 2006” olarak kabul edilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 1998; Kaya, 2023, s. 363-365).

Türkiye’nin Latin Amerika ve Karayipler Eylem Planını güncellediği 2006 yılında Küba’da ise lider Fidel Castro, daha önce de belirtildiği üzere sağlık problemleri nedeniyle devlet işlerinin büyük çoğunluğunu kardeşi Raul’a bırakmıştır. Bu süreçte tamamen işlerden elini çekmemişse de 2008 yılına gelindiğinde görevden tamamen ayrılma kararı almıştır (BBC News Türkçe, 2016). Fidel Castro’nun ardından Cumhurbaşkanlığı görevini yürüten Raul Castro ise 2018 yılında görevi Miguel Diaz-Canel’e devrederek çekilmiş ve 60 yılı aşkın devam eden Castro idaresi Küba’da son bulmuştur (BBC News, 2021).

Fidel Castro’nun görevini kardeşine devrettiği dönemde yaşanan diğer bir gelişme ise 2008 yılında Küba’nın o dönemki Ankara Büyükelçisi olan Ernesto Gomez Abascal’ın katıldığı bir röportajda iki ülke arasında siyasi alanda olumlu seyreden diplomatik ilişkilere değinmesi olmuştur (Diplomat, 2008). 2009 yılına gelindiğinde ise Türkiye, içerisinde Küba’nın da bulunduğu on dört Latin Amerika ülkesi ile (Arjantin, Brezilya, Bolivya, Ekvator, Guatemala, Kolombiya, Kosta Rika, Meksika, Peru, Şili, Paraguay, Uruguay, Venezuela) siyasi istişare mekanizması oluşturmuştur. Bu mekanizma çerçevesinde ise taraflar arasında siyasi istişare görüşmeleri gerçekleştirilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2016b).

Küba ile siyasi ilişkiler kapsamında 1996 yılında dönemin Küba Devlet Başkanı Fidel Castro, HABITAT-II Zirvesine katılım sağlamak üzere Türkiye’ye cumhurbaşkanlığı seviyesinde ilk ziyareti gerçekleştirmiştir. Türkiye’den cumhurbaşkanlığı seviyesindeki ilk ziyaret bağlamında ise Recep Tayyip Erdoğan Küba’ya 10-13 Şubat 2015’te gitmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Raul Castro tarafından resmî törenle karşılanmış olup Türkiye’nin Küba’ya yatırım yapması üzerine davette bulunmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından gerçekleştirilen bu üst düzey ziyaret büyük önem arz ederken aynı zamanda karşılıklı olarak ilişkilerin geliştirilmesine yönelik istekliliği de gözler önüne sermiştir (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2015; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022h).

Tablo 4.

Türkiye ile Küba Arasında Gerçekleşen Üst Düzey Ziyaretler

Devlet Başkanı	Recep Tayyip Erdoğan (10-13 Şubat 2015)	Fidel Castro / (3-14 Haziran 1996) Miguel Diaz-Canel / (23 Kasım 2022-26 Kasım 2022)
Dışişleri Bakanı	Mevlüt Çavuşoğlu (17-18 Mayıs 2019)	Felipe Perez Roque / (17 Ocak 2001) Bruno Rodriguez Parrilla / (15-16 Haziran 2017)
Başbakan Yardımcısı		Ricardo Cabrisas / (19-21 Mayıs 2022)
Sağlık Bakanı	Dr. Yıldırım Aktuna (8-16 Mart 1997) Recep Akdağ (5-9 Ekim 2004)	
Turizm Bakanı		Juan Carlos Garcia Granda / (15-18 Eylül 2022)
Küba Halkın Gücü Ulusal Meclisi Başkanı		Esteban Lazo Hernandez / (4-6 Aralık 2022)
Kaynak: (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2022h).		

Küba’da uzun yıllarca devam eden Fidel Castro ailesinin iktidarlığı sonrasında devlet başkanlığı görevine gelen Miguel Diaz-Canel, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın daveti üzerine 23 Kasım 2022’de Türkiye’ye ziyarette bulunmuştur. Bu ziyarette tarihi bir hediye niteliği taşıyan Osmanlı Padişahı II. Abdülhamit’e dönemin Küba Devlet Başkanı Tomas Estrada Palma tarafından gönderilen mektup takdim edilmiştir. Aynı zamanda Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Küba Devlet Başkanı Diaz-Canel, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde yaptıkları ikili ve heyetler arası görüşmelerin ardından birtakım anlaşmalar imzalamışlardır. Genel olarak iş birliği odaklı gerçekleştirilen bu altı anlaşma taraflar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi üzerine önemli bir adım olmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2022a; Anadolu Ajansı, 2022a).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Küba Devlet Başkanı Diaz-Canel, ikili ve heyetler arası görüşmeler ile gerçekleştirdikleri anlaşmaların imza töreninin ardından ortak basın toplantısı düzenlemişlerdir. Bu basın toplantısında karşılıklı olarak gerçekleştirilmesi planlanan projelerden ve kültürel, siyasi, iktisadi olarak ilişkilerin ilerleme kaydetmesi yönünde adımlar atılacağından bahsetmişlerdir (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2022b). Basın toplantısı sonrasında ise Cumhurbaşkanı Erdoğan, Devlet Başkanı Diaz-Canel ile 30 Aralık 2022’de telefon görüşmesi gerçekleştirerek başta ekonomi olmak üzere aralarında iş birliği alanlarını genişleterek çeşitli alanlarda ikili ilişkilerin geliştirilmesi konularını ele almış olup 1 Ocak Küba Milli Günü ile yeni yıl tebriklerini iletmıştır (Anadolu Ajansı, 2022b).

Türkiye-Küba İktisadi İlişkilerinin Genel Analizi

Küba ekonomisi devlet kontrolünde ve sosyalist ilkelere dayanan bir yapıya sahiptir. Para birimi Küba Pesosu olmakla birlikte ABD doları 2004 yılında ülke içinde tedavülden kaldırılmıştır. 2022 yılı Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı tahmini verilerine göre Küba’nın ekonomik durumu incelendiğinde; Gayri Safi Yurt İçi Hasıla’sı(GSYİH) 25,345 milyon \$, Kişi Başı GSYİH 14,690 \$ ve büyüme oranı %3.2 olarak karşımıza çıkmaktadır. Küba’da üretim araçlarının büyük kısmı devlet tarafından işletilmekte olup ülkede tarım, balıkçılık, hayvancılık, ilaç gibi sektörlerin ülke ekonomisine önemli katkıları bulunmaktadır. Küba; nikel, kobalt, şeker kamışı, tütün, turunçgiller, kahve ve pirinç gibi ürünlerde önemli üretim faaliyetleri gerçekleştirmektedir. 2019 verilerine göre ise Küba’nın toplam dış ticaret hacminin 7,6 milyar \$ olduğu görülmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2022).

Türkiye ve Küba arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Toplantıları’nın sonuncusundan sonra 2009 yılından itibaren Küba tarafından bu toplantıların verimsiz olduğu ileri sürülerek askıya alınmıştır. Bunun üzerine Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı tarafından Ekonomik ve Ticari Ortaklık Komitesi’nin (JETCO) kurulması önerilmiştir. Bu kapsamda son olarak ise 2013 yılında taraflar arasında gayri resmî istişare mekanizması kuran toplantıların düzenlenmesi üzerine karar verilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2023).

Tablo 5.

Türkiye ile Küba Arasında Gerçekleştirilen İktisadi Toplantılar

Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu İkinci Toplantısı	28-29 Haziran 1999
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Üçüncü Toplantısı	6-8 Haziran 2000
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Dördüncü Toplantısı	26-27 Eylül 2001
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Beşinci Toplantısı	3-6 Kasım 2003
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Altıncı Toplantısı	29-30 Mart 2005
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Yedinci Toplantısı	7-8 Şubat 2007
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Sekizinci Toplantısı	25-26 Mart 2008
Türkiye ve Küba Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Karma Ekonomik Komisyonu Dokuzuncu Toplantısı	28-31 Ekim 2008
Kaynak: Dilek, 2017, s. 112-115.	

Türkiye ile Küba arasındaki ticari ilişkiler daha önce de belirtildiği üzere ABD'nin adaya uyguladığı ticari ambargo, coğrafi uzaklık ve ülke ekonomisinde yaşanan zorluklar gibi etkenler nedeniyle başlangıçta düşük seviyede ilerlemiştir. Sonrasında ise karşılıklı olarak birtakım anlaşmalar ve protokoller gerçekleştirilerek aralarındaki ticaret hacmini artırmaya yönelik adımlar atılmışlardır. 2010 yılı itibarıyla bahsi geçen ülkeler arasında artış gösteren ticaret hacmi 2019 yılında 65 milyon \$ olarak en yüksek noktaya ulaşmıştır. 2020 yılında Covid 19 salgını nedeniyle ticaret hacminde 2019 yılındaki verilere karşın gerileme olmuştur. Taraflar arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesine ve çeşitlendirilmesine yönelik yeni iş birliği alanlarının görüşülmesi hedeflenmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2022).

2021 yılında Küba ile Türkiye arasında dış ticaret hacmi 41 milyon \$ olurken 2022'de 51 milyon \$'a yükselmiştir. 2022 yılında Türkiye'nin Küba'ya ihracatı ise 37 milyon \$'a ulaşmıştır. Taraflar arasında ticaretin geliştirilmesi, ihrac ürünlerinde çeşitliliğin artırılması ve yeni iş birliği alanlarının oluşturulması için iki ülke de istişareler gerçekleştirmeye devam ederek ticaret hacmini artırmayı hedeflemektedirler (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2023a, s. 18).

Tablo 6.

Türkiye ve Küba Arasındaki Ticari İlişkilerin Alt Yapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma ve Protokoller	İmza Tarihi
Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Küba Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Ticaret, Ekonomik ve Sınai İş Birliği Anlaşması	29 Ağustos 1996
Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Gümrük İdareleri Arasında İşbirliğinin Güçlendirilmesine İlişkin Mutabakat Muhtırası	11 Temmuz 1996
Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma	22 Aralık 1997
KEK 9. Dönem Toplantısı Protokolü	30 Ekim 2009
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile Küba Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında İş Birliği Anlaşması	23 Kasım 2022
TİKA ile Küba Cumhuriyeti Dış Ticaret ve Yabancı Yatırım Bakanlığı (MINCEX) Arasında Mutabakat Zaptı	23 Kasım 2022

Kaynak: (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2022b; Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2023b).

Türkiye'deki kurum ve kuruluşların da Küba ile ticari ilişkilerde zaman zaman katkıları bulunmaktadır. Örneğin; DEİK, iki ülke arasındaki özel sektör ilişkilerini yürüten iş konseyinin faaliyetlerini Türkiye adına koordine etmektedir. DEİK tarafından yönetilen Türkiye-Küba iş konseyi 2016 yılında kurularak toplantılar, antlaşmalar ve ziyaretlerle ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik adımlar atmaktadır (DEİK, 2023b).

Türkiye-Küba Kültürel İlişkilerinin Genel Analizi

Fidel Castro'nun 1959 yılında iktidara gelmesinin ardından Küba'da eğitim alanında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Örneğin; devrim öncesi ve sonrası gerçekleştirilen okuma yazma seferberliği neticesinde ülke genelinde okuma yazma oranı ciddi ölçüde artmıştır. Bununla birlikte çiftçilerin eğitim görebilmesi adına akşam liseleri, öğretmen eğitimi enstitüleri, üniversite burs programları, sağlık sektöründe eğitim alanlarına öncelik verilmesi ve meslek sayılarının artırılması gibi çeşitli alanlarda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Eğitimde yaşanan bu ilerleme ülkede kadınların finansal bağımsızlığında ve kariyer gelişimlerinde olumlu bir çerçeve sunarken kültürel değişimin yaşanmasına da katkı sunmuştur (Navarro, 2015, s. 337-339).

Türkiye ile Küba arasındaki kültürel ilişkilere bakıldığında; Mustafa Kemal Atatürk'ün Havana'da, Küba'nın bağımsızlığında önemli katkısı olan Jose Martí'nin ise Ankara'da bulunan büstleri tarafların arasındaki güçlü bağı yansıtmaktadır. 1994 yılında inşa edilen Atatürk büstü Fidel Castro'nun isteği üzerine Türk heykeltıraş Metin Yurdanur'a yaptırılmıştır. Fidel Castro bu hareketiyle Atatürk'e karşı duyduğu saygı ve hayranlığı gözler önüne sererken aynı zamanda büstte "Yurtta sulh cihanda sulh" ifadesi yer almaktadır. Jose Martí'nin büstü ise Çankaya Belediyesi'ne bağlı Jose Marti parkında bulunmaktadır (Çankaya Belediyesi, 2016; Dilek, 2017, s. 122).

Türkiye ile Küba arasında Kültürel, Bilimsel ve Eğitim İş Birliği Anlaşmasının 29 Haziran 1999'da Ankara'da imzalanması iki ülke arasında kültürel ilişkilerin geliştirilmesi noktasında önemli bir adım olmuştur. 2009 yılında ise Eğitim, Bilim, Kültür ve Sanat,

Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Hakkında İş Birliği Programı resmî gazetede yayımlanarak kabul edilmiştir (Resmi Gazete, 2009).

Öte yandan taraflar arasındaki kültürel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik kuruluşların gerçekleştirdiği faaliyetler de önem teşkil etmektedir. Örneğin; 2009 yılında Ankara Üniversitesi ile Havana Üniversitesi arasında Akademik İş Birliği Protokolü imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında 29 Temmuz 2009'da Ankara Üniversitesine bağlı olarak LAMER açılmıştır. Ardından ise TİKA başkanlığında 2013 yılında Havana Üniversitesi'nde Türk Tarihi ve Kültürü Kürsüsü kurulmuştur. Ayrıca Havana Üniversitesi ile TİKA arasında da Akademik İş Birliği Protokolü imzalanmış ve tüm bu adımlar dahilinde her dönem için Ankara Üniversitesi'nden bir öğretim görevlisi görevlendirilerek kürsüde ders vermek üzere Küba'ya gönderilmektedir. Ayrıca TİKA, Küba ile Türkiye arasındaki kültürel ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik çeşitli etkileşimler içerisinde de bulunmaktadır (Önal, 2017, s. 177; TİKA, 2023b; LAMER, 2023).

Tablo 7.

TİKA'nın Küba'da Gerçekleştirdiği Bazı Örnek Faaliyetler/Projeler

2013 yılında Küba ile gerçekleştirilen iş birliği neticesinde Havana Üniversitesinde Türk Tarihi ve Kültürü Kürsüsü kurulmuştur.
2014 yılında Küba Dış Ticaret Bakanlığı ile yürütülen proje kapsamında İzmir Ege Üniversitesinde Kübalı uzmanlara Güneş Enerjisi Laboratuvarları Kapasite Artırımı Programı üzerine eğitim verilmiştir.
2015 yılında Küba Radyo ve Televizyon Kurumu ile iş birliği projesi gerçekleştirilmiştir.
2016 yılında Küba Radyo ve Televizyon Kurumu'na Dublaj Sistemi kurularak TRT yapımı dizi, film ve belgesellerin ülkede yayınlanmasına yönelik önemli bir adım atılmıştır.
2019 yılında Başkent Havana'da 150 kişiye iftar programı düzenlenmiş olup yine aynı yıl içerisinde Küba Radyo ve Televizyon Kurumu'na TRT ev sahipliğinde eğitim verilmiştir.
2022 yılında Türkiye-Küba diplomatik ilişkilerinin 70. yılı sergisi Havana'da açılmıştır.
Kaynak: (TİKA, 2023b).

Taraflar arasında kültürel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştiren kuruluşlardan bir diğeri ise YEE'dir. Örneğin; YEE tarafından 2010 yılı itibariyle düzenlenen Türkçe yaz okulu projesi kapsamında 2018 yılında gerçekleştirilen faaliyetlere Kübalı öğrencilerden de katılım sağlanmıştır. Bu proje dahilinde öğrenciler Türkçe eğitimi alırken Türkiye'nin kültürünü düzenlenen gezilerle keşfetme imkânı da bulmuşlardır. Hem kuruluşların gerçekleştirdikleri projelerle hem de karşılıklı ziyaretlerle bahsi geçen ülkeler aralarındaki kültürel alışverişi artırmaktadırlar (YEE, 2020).

Sonuç ve Öneriler

2006 Eylem Planı öncesinde her iki taraf da ilişkilerini geliştirme yönünde istek duymuş olmasına rağmen ciddi bir ilerleme sağlayamamışlardır. Bu nedenle Ankara-Havana hattında ilişki düzeyi uzun bir süre durağan bir görüntü sunmuştur. Lâkin dış politika karar alıcılarının kararlılığı ve sorumluluk almaları neticesinde karşılıklı üst düzey ziyaretler ve ikili anlaşmalar gibi somut adımlar atılmış olup ilişkiler çeşitlendirilip güçlendirilmiştir.

Türkiye, Küba'nın da içinde bulunduğu on dört Latin Amerika ülkesi ile 2009 yılında siyasi istişare mekanizması kurup görüşmeler gerçekleştirmiştir. Ankara- Havana iktisadi ilişkileri, Küba'ya uygulanan ambargo, coğrafi uzaklık, ülke ekonomisinde yaşanan zorluklar gibi nedenlerle başlangıçta düşük seviyelerde ilerlemiştir. Akabinde imzalanan anlaşmalarla/protokollerle ticaret hacmi artmaya başlamıştır. Özellikle kamu diplomasisi bağlamında görev alan kurum ve kuruluşların katkıları taraflar arasındaki siyasi, iktisadi ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Türkiye, Latin Amerika ve Karayipler stratejisi bağlamında kıtaya dair motivasyonunu yüksek tutmaya devam etmesi özelde Küba, genelde ise bölge ülkeleri üzerindeki ilişki düzeyini geliştirmesine katkıda bulunacaktır. Günümüzde de bölgesel ve küresel örgütler, kamu diplomasisi üzerinden ilişkileri geliştirmeyi hedefleyen kuruluşlar aracılığıyla temaslar kurulup çeşitli adımlar atılmaya devam etmektedir. Bölgeye atfedilen özel önem neticesinde ilerleyen yıllarda ilişkilerin daha fazla gelişip güçleneceği tahmin edilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek olmadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Amara, E. (Yöneten). (2015). The Cuba Libre Story: Part 1: Breaking Chains [Belgesel].
- Anadolu Ajansı. (2016). Küba Eski Devlet Başkanı Fidel Castro hayatını kaybetti. Mayıs 15, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kuba-eski-devlet-baskani-fidel-castro-hayatini-kaybetti/693445> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2017). Pasifik İttifakı Etki Alanını Genişletiyor. Şubat 7, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pasifik-ittifaki-etki-alanini-genisletiyor/853164> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2022a). Türkiye ile Küba arasında 6 anlaşma imzalandı. Mayıs 16, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/politika/turkiye-ile-kuba-arasinda-6-anlasma-imzalandi/2746496> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2022b). Cumhurbaşkanı Erdoğan, Küba Devlet Başkanı Bermudez ile telefonda görüştü. Mayıs 17, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-kuba-devlet-baskani-bermudez-ile-telefonda-gorustu/2776442> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2023a). Arjantin, Türkiye'ye 28 kişilik arama kurtarma ekibi gönderecek. Şubat 20, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/arjantin-turkiyeye-28-kisilik-arama-kurtarma-ekibi-gonderecek/2813932> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2023b). Brezilya'da Kurtarıcı İsa heykeli Türkiye ve Suriye'deki depremlerde hayatını kaybedenler anısına aydınlatıldı. Şubat 20, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/brezilyada-kurtarici-isa-heykeli-turkiye-ve-suriyedeki-depremlerde-hayatini-kaybedenler-anisina-aydinlatildi> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2023c). Latin Amerika ülkelerinden Kahramanmaraş merkezli depremlerle ilgili destek ve dayanışma mesajları. Şubat 20, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/latin-amerika-ulkelerinden-kahramanmaras-merkezli-depremlerle-igili-destek-ve-dayanisma-mesajlari/2809001> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2023d). Bakan Çavuşoğlu'ndan Yurt Dışından Gelen Arama Kurtarma Ekiplerine Teşekkür Videosu. Şubat 20, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/bakan-cavusoglundan-yurt-disindan-gelen-arama-kurtarma-ekiplerine-tesekkur-videosu/2823478> adresinden alındı
- Armaoğlu, F. (1997). 19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914). Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Armaoğlu, F. (1999). 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995) (11. Baskı b., Cilt 1-2). Alkım Yayınevi.
- Ataöv, T. (1967). 1898 İspanyol-Amerikan Savaşı ve Sonuçları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 22(02). https://doi.org/10.1501/SBFder_0000000865
- BBC News. (2021). In pictures: Raúl Castro's career over six decades. Mayıs 15, 2023 tarihinde <https://www.bbc.com/news/in-pictures-56760974> adresinden alındı
- BBC News Türkçe. (2016). Fotoğraflarla Fidel Castro'nun hayatının önemli anları. Mayıs 15, 2023 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-38115666> adresinden alındı
- Chasteen, J. C. (2012). Latin Amerika Tarihi- Kanla ve Ateşle Yoğrulmuş Toprakların Öyküsü (1. Baskı). (S. Köseoğlu, Dü., & E. Duru, Çev.) Say Yayınları.
- Çankaya Belediyesi. (2016). Latin Amerika Bağımsızlık Önderi Jose Marti Çankaya'da Yaşıyor. Şubat 29, 2024 tarihinde <https://www.cankaya.bel.tr/news/3396/Latin-Amerika-Bagimsizlik-Onderi-Jose-Marti-Cankayada-Yasiyor/> alındı
- Çiçek, N. (2012). Osmanlı İmparatorluğu ve Küba İlişkilerinin Başlangıcı". Osmanlı İmparatorluğu-Latin Amerika (Başlangıç Dönemi). Latin Amerika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, s. 63-118.
- DEİK. (2023a). Latin Amerika Gelişmeleri. Şubat 19, 2023 tarihinde <https://www.deik.org.tr/arama.aspx?aranan=latin+amerika> adresinden alındı
- DEİK. (2023b). Türkiye-Küba İş Konseyi. Mart 19, 2023 tarihinde <https://www.deik.org.tr/turkiye-amerika-is-konseyle-turkiye-kuba-is-konseyi> adresinden alındı
- Demirtürk, H. (2020). Tarihsel Süreçte Türk-Latin Amerika İlişkileri ve Türkiye'nin Latin Amerika Açılımı Politikası (Yayın No: 611965). [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].

- Dilek, M. S. (2016). Arşiv Belgeleri Işığında Osmanlı Devleti-Küba Siyasi İlişkileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), s. 467-492.
- Dilek, M. S. (2017). 1952'den Günümüze Türkiye-Küba Siyasi İlişkilerinin Analizi. *Turkish Studies*, 12(1), 95-132.
- Diplomat. (2008). Büyükelçi Ernesto Gomez Abascal: "İlişkilerimizde En Güzel Zaman Yaşanıyor". Şubat 29, 2024 tarihinde <https://diplomat.com.tr/sayi/kuba/#> adresinden alındı
- Encyclopedia Britannica. (2024). What Is the Difference Between South America and Latin America?. Şubat 23, 2024 tarihinde <https://www.britannica.com/story/how-many-people-have-been-to-the-moon> adresinden alındı
- Erhan, Ç. (2019). ABD ve NATO'yla İlişkiler. B. Oran (Dü.) içinde, *Türk Dış Politikası (Cilt 1)*. İletişim Yayınları.
- Ferro, M. (2002). Sömürgecilik Tarihi: Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine 13. Yüzyıl-14. Yüzyıl. (M. A. Kılıçbay, Dü., & M. Cedden, Çev.) İmge Kitabevi.
- Gonzalez, M. (1994). Küba, Castro ve Sosyalizm. (B. Genç, Çev.) İstanbul: Z Yayınları.
- Grineviç, E. (1995). Küba: Devrimin Geçtiği Yol (1. Baskı b.). (M. Beyhan, Çev.) Bilim ve Sosyalizm Yayınları.
- Kadıköylü, N. (2019). "XIX. Yüzyıl Boyunca Osmanlı İmparatorluğu-Küba İlişkileri". XIX. Yüzyıl Boyunca Osmanlı İmparatorluğu-Latin Amerika İlişkileri. Ankara: Latin Amerika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, s. 179-248.
- Karpat, K. (2003). Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri. (B. Tırnakçı, Çev.) Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Kaya, E. (2023). Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye'nin Stratejik Özerklik Arayışı ve Latin Amerika. Y. Sarıkaya (Dü.) içinde, *Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türk Dış Politikası ve Milli Güvenlik* (s. 347-373). Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV).
- Khalilov, E. (2014). Küba Devrimi ve Dönemin Türk Edebiyatında ve Basınında Yansımaları. (Yayın No: 368475). [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].
- Kılıçoğlu, G., & Yılmaz, A. N. (2017). Latin Amerika'da Türkiye Etkisi: Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Açısından Bölgedeki Siyasi Projeksiyonlar. İ. Ermağan (Dü.) içinde, *Dünya Siyasetinde Latin Amerika* (s. 456-503). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kolomb, K. (2015). Seyir Defterleri. (S. Maden, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- LAMER. (2023). Yurtdışı Akademik Anlaşmalar. Mart 25, 2023 tarihinde <http://latinamerika.ankara.edu.tr/> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (1996). Castro Büyüdü. Şubat 29, 2024 tarihinde <https://gazetearsivi.milliyet.com.tr/liste?tarih=1996.06.14> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (1982). Irak'ta Mahsur Kübalılara Transit Vizesi Verildi. Şubat 29, 2024 tarihinde <https://gazetearsivi.milliyet.com.tr/liste?tarih=1982.06.12> adresinden alındı
- Navarro, J. C. (2015). Küba Tarihi Bir Halkın Biyografisi (3. Baskı b.). İstanbul: Yazılama Yayınevi.
- Önal, B. (2017). Dünden Bugüne Türkiye-Küba İlişkileri: Kesişen Yollar, Beklentiler, Öneriler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), s. 165-186.
- Prada, P. (1995). Kuşatılmış Ada: Küba. (H. Sönmez, Çev.) Gelenek Yayınevi.
- Resmî Gazete. (2009). Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Küba Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Sanat, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Hakkında İşbirliği Programı. Mart 25, 2023 tarihinde <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090706-1-1.pdf> adresinden alındı
- Reyes, Y. B. (2010). Osmanlı İmparatorluğu ile Küba Arasında Köprü Oluşturan Olaylar. (Yayın No: 265576). [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].
- The World Factbook-Central America and the Caribbean. (2023a). Şubat 22, 2023 tarihinde <https://www.cia.gov/the-world-factbook/central-america-and-the-caribbean/> adresinden alındı
- The World Factbook-South America. (2023b). Şubat 22, 2023 tarihinde <https://www.cia.gov/the-world-factbook/south-america/> adresinden alındı
- The World Factbook-Explore All Countries-Cuba. (2023c). Şubat 22, 2023 tarihinde <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cuba/#environment> adresinden alındı
- TİKA. (2023a). Şubat 19, 2023 tarihinde <https://www.tika.gov.tr/tr/ara?s=latin+amerika&page=1> adresinden alındı
- TİKA. (2023b). Mart 25, 2023 tarihinde <https://www.tika.gov.tr/tr/ara?s=k%C3%BCba&page=2> adresinden alındı
- TMV. (2023). Şubat 19, 2023 tarihinde <https://turkiyemaarif.org/search/68-bGFOaW4gYW1lcmlrYQ==7> adresinden alındı
- TOBB. (2023). Şubat 19, 2023 tarihinde <https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/AramaSonuclari.php?s5=0> adresinden alındı
- Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM). (2016). 3. Türk- Latin Amerika ve Karayipler Kongresi. Stratejik Vizyon Belgesi.
- TBMM. (2022). Latin Amerika ve Karayipler Parlamentosu (PARLATINO) Hakkında. Mart 6, 2023 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/parlatino-hakkinda> adresinden alındı

- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2022a). Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan, Küba Devlet Başkanı Bermudez'e tarihi hediye. Mayıs 16, 2023 tarihinde <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogandan-kuba-devlet-baskani-bermudeze-tarihi-hediye> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2022b). Cumhurbaşkanı Erdoğan, Küba Devlet Başkanı Bermudez ile ortak basın toplantısında konuştu. Mayıs 17, 2023 tarihinde <https://iletisim.gov.tr/turkce/Haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-kuba-devlet-baskani-bermudez-ile-ortak-basin-toplantısında-konustu> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2015). Cumhurbaşkanı Erdoğan, Küba Devlet Başkanlığı Sarayı'nda. Mayıs 14, 2023 tarihinde <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2782/cumhurbaskani-erdogan-kuba-devlet-baskanligi-sarayında.html> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (1998). Hizmete Özel. Dışişleri Bakanlığı Tarihçesi: <http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarihce/1998-2.pdf> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2016a). No: 297, 26 Kasım 2016, Küba Eski Devlet Başkanı Fidel Castro'nun Vefatı Hk. Mayıs 15, 2023 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/no_-297_-26-kasim-2016_-kuba-eski-devlet-baskani-fidel-castro_nun-vefati-hk_.tr.mfa adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2016b). 2016 Yılı Başında Dış Politikamız. https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2016-yili-basında-dis-politikamız.pdf adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022a). Amerikan Devletleri Örgütü. Şubat 26, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/amerikan-devletleri-orgutu.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı. (2022b). Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayiplere Yönelik Politikası ve Bölge Ülkeleri ile İlişkileri. Şubat 15, 2023 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/i_-turkiye_nin-latin-amerika-ve-karayiplere-yonelik-politikasi-ve-bolge-ulkeleri-ile-iliskileri.tr.mfa adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022c). Sorularla Dış Politika. Mart 5, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/sorular.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022d). Uluslararası Kuruluşlar ve İlişkilerimiz. Mart 5, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?23a3fc26-4f3b-47dd-943e-d8934cdad97e> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı. (2022e). Latin Amerika ve Karayipler. Şubat 15, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?316a294f-abd5-49ce-88e0-0c9a9cd7b27b> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022f). Türkiye-Haiti Siyasi İlişkileri. Şubat 18, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-haiti-siyasi-iliskileri.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022g). Türkiye Cumhuriyeti Washington DC'deki Türk Büyükelçiliği. Büyükelçilik Tarihi ve Önceki Büyükelçiler. Mayıs 29, 2023 tarihinde <http://washington.emb.mfa.gov.tr/Mission/MissionChiefHistory> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022h). Türkiye-Küba Siyasi İlişkileri. Mayıs 14, 2023 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-kuba-siyasi-iliskileri.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2023). Türkiye ile İlişkiler. Türkiye-Küba KEK Mekanizması:<http://havana.be.mfa.gov.tr/Content/assets/consulate/images/localCache/1/5be2c19f-e723-4e44-8b67-174c7bbfa0a0.docx> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2022). Ülke Profili. Mart 17, 2023 tarihinde <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/karayipler/kuba/genel-bilgiler> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2023a). Ülke Profili. Şubat 25, 2024 tarihinde <https://ticaret.gov.tr/data/5ef34c8113b876a1ec56ae21/k%C3%BCba%20%C3%9Cke%20Profili%202023.pdf> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2023b). İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller. Mart 17, 2023 tarihinde <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/karayipler/kuba/ikili-anlasmalar/iki-ulke-arasında-ticaretin-altyapisini-olusturan-anlasma-ve-protokoller> adresinden alındı
- Uyanık, Ö. (2014). Latin Amerika'nın Devrimci Tarihi. (1. Baskı). Kaynak Yayınları.
- Yarar, A. (2013). Latin Amerika'da İspanyol Sömürgeciliği ve Simon Bolivar'ın Bağımsızlık Mücadelesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi*, 5(1), 391-403.
- YEE. (2018). Latin Amerika. Şubat 19, 2023 tarihinde <https://www.yee.org.tr/tr/search/node/latin%20amerika> adresinden alındı
- YEE. (2020). Gönüllü Elçiler Türkiye'yi Keşfetmeye Devam Ediyor. Mart 25, 2023 tarihinde <https://www.yee.org.tr/tr/haber/gonullu-elciler-turkiyeyi-kesfetmeye-devam-ediyor> adresinden alındı

Extended Abstract

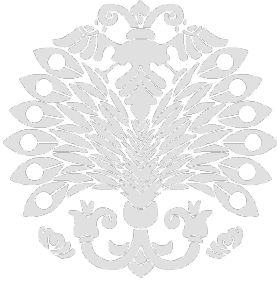
Türkiye made its first contacts with Latin America and the Caribbean in general and Cuba in particular through migrations during the Ottoman period. These contacts pleased neither the Ottoman Empire nor Spain, which had influence in the region at the time. Some mutual attempts were made to control the migrations. However, for many years, the relations between the parties remained limited to these contacts due to reasons such as the geographical remoteness and the difference in foreign policy approaches. Diplomatic relations with Cuba began in 1947 when the island was accredited to the Mexican embassy. By 1952, political relations officially started between the parties, but no significant development was achieved. Before the start of relations with Türkiye, there was a revolution in Cuba and the island began to move away from the United States and closer to the Soviet Union. This rapprochement led to strained relations between the US and Cuba. Subsequently, the Bay of Pigs Landings, the Cuban Missile Crisis and the embargo imposed by the US pushed the island to focus on its internal affairs. For many years, the turmoil in Cuba's internal affairs, the ideological differences of the two countries, and the geographical distance between the two sides caused relations to remain stagnant. However, due to the existence of mutual willingness, a joint declaration was issued between the two countries in 1978 and it was stated that they would maintain friendly relations. Following this development, Türkiye opened its embassy in Cuba in 1979. However, despite these steps taken, relations did not reach the expected levels. In 1995, the high-level visit of then Turkish President Süleyman Demirel to Cuba was a turning point in the establishment of relations between the two countries. In 1996, Cuban President Fidel Castro came to Türkiye for the Habitat-II summit. It was not long after these visits that the 1998 Latin American and Caribbean Action Plan was prepared and adopted by the Turkish Ministry of Foreign Affairs. Subsequently, the 1998 Latin America and Caribbean Action Plan was updated in 2006 and re-adopted as the "2006 Action Plan". As a result of these steps taken in 1998-2006, Türkiye has added developing relations with Latin America and the Caribbean to its foreign policy priorities. In recent years, Ankara-Havana relations have continued to be developed and strengthened through high-level visits and bilateral agreements. Despite the geographical distance between the parties, Türkiye has been trying to strengthen relations with the island through moves such as support for the difficult situations in Cuba and participation in regional organizations. This study aims to provide a brief overview of Latin America and the Caribbean and Cuba in order to better understand the positive and negative factors created by the conditions of the region. At the same time, including the historical background of Türkiye's Latin American policy, mutual relations were examined in depth from the aftermath of the Action Plan until the Kahramanmaraş earthquake on February 6, 2023. In this context, the development of relations between the parties has been analyzed by focusing on political, economic and cultural steps.

Çıkar Grupları ve AB-Türkiye İlişkileri: Sendika Konfederasyonları Üzerine Eleştirel Bir Söylem Analizi

Interest Groups and EU-Turkey Relations: A Critical Discourse Analysis of Trade Unions

Orhan GÜNAY

Social Sciences Institute,
Department of European Union
Istanbul University,
Istanbul, Turkey

Geliş Tarihi/Received 30.01.2024
Kabul Tarihi/Accepted 24.04.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2024

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Orhan Günay
E-mail: orhangunay83@gmail.com

Cite this article

Günay, O. (2024). Interest Groups and EU-Turkey Relations: A Critical Discourse Analysis of Trade Unions. *Journal of International Relations Studies*, 4(1), 18-31.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ABSTRACT

This study delves into the perspectives of Turkish trade union confederations TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK and TİSK about Turkey's EU accession. Employing Critical Discourse Analysis, it uncovers how these narratives mirror the intricate interplay of economic, political, and social elements in EU-Turkey relations. Analysing speeches and documents, the research spots common and differing viewpoints. The findings reveal a universal desire for just EU integration, but with distinct emphases on sovereignty, economy, and social justice. This work sheds light on Turkey's unique position in EU affairs and the influence of various interest group narratives on international policy-making.

Anahtar Kelimeler: EU-Turkey Relations, Critical Discourse Analysis, Interest Groups, Trade Union Confederations

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik sürecinde, işçi konfederasyonları (TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK TİSK) gibi önemli Türk çıkar gruplarının bakış açılarını ve anlatılarını eleştirel söylem analizi üzerinden incelemektedir. Çalışma, Eleştirel Söylem Analizi (ESA) metodolojisi çerçevesinde, AB-Türkiye ilişkilerindeki ekonomik, siyasi ve sosyal faktörlerin nasıl etkide bulunduğunu değerlendirmektedir. Açık kaynaklarda yayımlanan konuşmalar, resmî belgeler ve diğer belgelerin analizi ile, bu grupların söylemlerinde ortak temalar ve farklılıklar belirlenmiş, bu grupların kamusal görüşleri ile politika oluşturmada nasıl etkili olduklarına dair içgörüler ortaya konmuştur. Bulgular, AB üyeliği sürecinde adil ve eşit bir muamele arayışının ortak bir temayı vurguladığını, ancak ulusal egemenlik, ekonomik pragmatizm, sosyal adalet ve çevresel sürdürülebilirlik gibi konularda farklı vurgular yapıldığını göstermektedir. Bu çalışma, Türkiye'nin AB'ye üyeliği sürecine dair derinlemesine bir analiz sunarak, uluslararası ilişkilerin ve politika yapımının dinamiklerini şekillendirmede çeşitli çıkar gruplarının söylemlerinin önemini vurgulamaktadır.

Keywords: AB-Türkiye ilişkileri, Eleştirel Söylem Analizi, Çıkar Grupları, Sendika Konfederasyonları

Introduction

The complex relationship between the European Union (EU) and Turkey has been a subject of extensive analysis, marked by a series of political, economic, and social negotiations (Müftüler-Baç, 2016). Within this intricate landscape, the role of interest groups, specifically labor unions and employers' associations, emerges as a critical factor in shaping the contours of this relationship. These groups represent a diverse array of socio-economic interests that reflect the multifaceted nature of Turkish society and its integration into the European framework.

Prominent labor confederations such as Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ) Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TISK) and Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), stand at the forefront of this discourse. These entities are not mere spectators but active participants, advocating for policies and reforms that resonate with their constituents' interests. Their narratives, rooted in the socio-economic realities of Turkey, provide valuable insights into the domestic implications of EU integration policies.

This study employs Critical Discourse Analysis (CDA) to dissect the public communications and official statements of these key interest groups. The objective is twofold: firstly, to uncover the rhetorical strategies employed by these groups in their discourse on EU-Turkey relations; and secondly, to understand how these narratives influence and are influenced by the broader socio-political dynamics of EU accession talks. The research analyses speeches and documents to identify common and differing viewpoints. The findings indicate a universal desire for fair EU integration, with distinct emphasis on sovereignty, economy, and social justice. This study highlights Turkey's unique position in EU affairs and the influence of different interest group narratives on international politics.

The significance of this research lies in its contribution to the nuanced understanding of EU-Turkey relations. As Turkey continues its protracted journey towards EU membership, the perspectives of its internal interest groups gain paramount importance. Analyzing these perspectives not only enhances our comprehension of the domestic dimensions of EU accession but also provides insights into the broader dialogue between Turkey and the EU. Such an understanding is crucial for policymakers, academics, and stakeholders in both regions, as they navigate through the complex terrain of international relations in an increasingly interconnected world.

Literature Review

EU Accession Processes and the Role of Interest Groups

The process of EU accession has been a focal point in European studies, with scholars examining the political, economic, and social dimensions of integration (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2004). A significant body of literature has focused on the role of interest groups in shaping national and EU policies, highlighting their influence in lobbying, policy formulation, and public opinion shaping within the accession process (Börzel & Risse, 2003). These studies underscore the importance of interest groups as active agents, capable of influencing both domestic and EU-level policymaking. In the context of Turkey, the role of interest groups becomes even more crucial, given the country's prolonged and complex accession negotiations (Aydın-Düzgüt & Tocci, 2015).

Critical Discourse Analysis in Political and Sociological Studies

Critical Discourse Analysis (CDA) has emerged as a potent methodological tool in political and sociological studies, offering insights into how discourse shapes and is shaped by power dynamics within societal structures (Fairclough & Wodak, 1997). This approach has been instrumental in revealing the underlying ideologies and power relations embedded in political language and communication (Van Dijk, 2001). CDA's application in EU studies, particularly in analyzing the discourse surrounding EU integration and enlargement, has provided valuable insights into the complexities of political communication and policy discourse (Krzyżanowski, 2009).

Gaps in the Literature: The Turkish Context

Despite the extensive research on EU accession and the use of CDA in political studies, there exists a gap in the literature concerning the specific context of Turkey's EU accession process. While there have been studies on Turkey's political and economic negotiations with the EU, the focus has often been on broader political dynamics and governmental actions rather than specifically on the discourses of Turkish interest groups and their impact on the accession process. For instance, Noutcheva & Aydın-Düzgüt (2012), discuss the influence of political groups in Turkish society on rule-of-law reforms, a key aspect of EU accession criteria, but do not delve into the detailed analysis of interest group discourses. Moreover, the application of CDA in

analyzing the discourse of Turkish interest groups, particularly labor unions and employers' associations, remains underexplored. This gap points to the need for a focused study that not only applies CDA to the Turkish context but also delves into the specific narratives of these interest groups within the broader framework of EU-Turkey relations.

Theoretical Framework

Critical Discourse Analysis: Theoretical Underpinnings

Critical Discourse Analysis (CDA) offers a powerful lens through which to examine the nuanced interplay between language and power in societal structures. Rooted in the works of scholars like Fairclough and Wodak, CDA posits that discourse is both constitutive of and constituted by social practices (Fairclough, 1992; Wodak, 2001). This perspective emphasizes that language, in its various forms, is not merely a tool for communication but an instrument of power and control. CDA involves a meticulous analysis of textual data to uncover the ideologies and power relations that underlie the surface level of language (Van Dijk, 1993). It focuses on the ways in which societal power dynamics are manifested and reproduced through discourse.

Relevance of CDA in Political Discourse and Power Dynamics

In political discourse, CDA is particularly relevant for understanding the dynamics of power, ideology, and hegemony. Political discourse is a site where power relations are both established and contested, and as Chilton (2004) suggested, CDA provides the tools to uncover the strategies through which these processes occur. In the context of EU accession, this approach is invaluable for deciphering the complex narratives and rhetorical strategies employed by various stakeholders, including interest groups. CDA enables a deeper understanding of how these groups use language to shape policy discourse, influence public opinion, and negotiate their position within the larger EU framework (Krzyżanowski, 2009).

Discourse and Socio-Political Contexts

CDA recognizes that discourse is intricately connected to its socio-political context. The discourse surrounding EU accession is not created in a vacuum but is deeply embedded in the historical, cultural, and political contexts of the countries involved (Wodak & Meyer, 2009). For instance, the discourses of Turkish interest groups on EU accession are shaped by Turkey's unique historical relationship with Europe, its internal political dynamics, and the socio-economic interests of its diverse population. In return, these discourses influence the shaping of societal attitudes and policies related to EU integration. By employing CDA, researchers can unravel how these groups construct meanings, identities, and relationships, and how they negotiate power within the specific context of EU-Turkey relations (Fairclough, 1995).

This theoretical framework positions CDA not only as a method for textual analysis but also as a tool for understanding broader societal processes. It acknowledges the reciprocal relationship between discourse and socio-political context, where each continually shapes and reshapes the other. In the context of this study, CDA serves as a pivotal approach in exploring how Turkish interest groups articulate their positions on EU accession and the implications of these positions for broader EU-Turkey relations.

Methodology

Qualitative Research Approach and Rationale for Using CDA

This study adopts a qualitative research approach, specifically employing Critical Discourse Analysis (CDA) as its primary methodological tool. According to Fairclough & Wodak (1997), the choice of CDA is informed by its ability to uncover the complex relationship between language and power in societal and political contexts. This approach is particularly suitable for analyzing the nuanced ways in which interest groups in Turkey articulate their positions on EU accession. CDA allows for an in-depth exploration of the rhetorical strategies employed by these groups, revealing the underlying ideologies and power dynamics within their discourses (Van Dijk, 1993).

Data Collection Methods

The data for this study comprise public communications, speeches, and official documents from the selected Turkish interest groups. These sources include press releases, policy statements, public addresses, and published reports from the period between 2000 and 2023. This timeframe is chosen to capture the evolving nature of Turkey's EU accession discourse, reflecting changes in political dynamics and societal attitudes over two decades.

The collection process involves a comprehensive search for materials that directly address EU-related themes. This includes communications that articulate the groups' positions on EU accession, Turkey's relationship with the EU, or commentary on EU

policies and practices. The materials are sourced from official websites, digital archives, and public records, ensuring a representative and authentic collection of data.

Criteria for Selecting Specific Interest Groups

The interest groups selected for this study -TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, TISK, and DİSK- are chosen based on their prominence and influence in Turkish society and politics. These groups represent a broad spectrum of socio-economic interests, from labor rights to business and employer concerns. The selection criteria also consider the groups' active engagement in EU-related discourse and their role in shaping public opinion and policy in Turkey.

Analytical Process within the Framework of CDA

The analytical process involves several stages within the CDA framework. Initially, the discourse topics are identified, focusing on thematic content related to EU accession. This includes examining narratives on economic relations, labor rights, democratic reforms, and socio-political implications of EU policies.

Subsequently, the study analyzes the discursive strategies used by the interest groups. These strategies encompass the linguistic and rhetorical techniques employed to construct meanings, influence perceptions, and negotiate power relations. Attention is given to metaphorical language, framing, argumentation patterns, and narrative structures that reveal the groups' positioning on EU accession.

The final stage involves a detailed linguistic analysis. This includes examining the use of specific terminology, phraseology, and syntax, which contribute to the construction of meaning within the discourse. Special attention is paid to how language is used to articulate identities, relationships, and power dynamics, particularly in the context of EU-Turkey relations. For instance, the use of inclusive vs. exclusive language, passive vs. active voice, and emotional vs. rational appeals are scrutinized to understand how these groups position themselves and others in their narratives.

Throughout the analysis, reflexivity is maintained to acknowledge the researcher's position and potential biases. The interpretations are grounded in the data, ensuring that the analysis remains objective and faithful to the source material.

This methodological approach, underpinned by CDA, provides a comprehensive and nuanced analysis of the discourse of Turkish interest groups on EU accession. It allows for an in-depth understanding of how these groups use language as a tool to influence, persuade, and negotiate within the complex landscape of EU-Turkey relations.

Analysis of Discourses

TÜRK-İŞ: Focus on workers' rights, EU interactions, and perceived challenges in EU accession.

TÜRK-İŞ's views on Turkey's EU accession reveal a critical standpoint regarding the perceived imbalances in the EU's interactions with Turkey. This analysis delves into how TÜRK-İŞ shapes the discourse around Turkey's potential EU membership, emphasizing both the rights and challenges, with a specific focus on workers' rights and visa policies.

Turkey's Genuine Efforts for EU Integration

In a speech delivered by Ergun Atalay, the General President of TÜRK-İŞ, during a consultation meeting at the TOBB General Center, Turkey's dedicated efforts towards EU integration were underscored. (TÜRK-İŞ, 2014)

"We are making efforts to be accepted into the European Union, we desire it, but make no mistake, they will not admit us into the European Union; they won't, there's no more to it. We should change our laws and regulations as if we are going to enter the European Union, let them do as they please, by that time there won't be a European Union anyway."

In this discourse, Ergun Atalay of TÜRK-İŞ offers a nuanced perspective on Turkey's pursuit of European Union membership. The narrative establishes a clear distinction between 'us' (Turkey or TÜRK-İŞ), portrayed as earnestly committed to EU integration, and 'them' (the European Union), perceived as an exclusive entity unlikely to admit Turkey. This portrayal not only highlights a perceived power asymmetry but also fosters a sense of internal unity in the face of external resistance. Atalay's language reinforces the belief in Turkey's eventual exclusion from the EU, reflecting a pragmatic acknowledgment of the EU's decision-making dynamics. Despite anticipating rejection, the discourse advocates for ongoing reforms in Turkey's legal framework and regulations, demonstrating a commitment to progress and enhancement irrespective of EU membership. The concluding remark, contemplating the possible dissolution of the EU, introduces a subtle skepticism about the EU's future, thereby diminishing its

perceived importance. This narrative approach effectively shapes a resilient and pragmatic identity for Turkey, recognizing geopolitical challenges while emphasizing an intrinsic drive for internal development and reform.

Critique of EU Visa Policies

In his public statements, Atalay frequently criticizes the European Union's visa policies concerning Turkish citizens, characterizing them as politically driven and unfair. This narrative is carefully crafted to depict Turkey as a dependable bulwark against regional instability and mass migration, thus deserving of more equitable treatment in visa discussions. Atalay draws a sharp contrast between Turkey's contributions to regional security and the swift NATO accession of countries that, in his perspective, do not encounter similar obstacles (Al-Ain, 2023).

The following excerpt is taken from a statement by Atalay, as reported on Al-Ain. The translated version of original discourse is as follows:

“Countries that burn holy books and support terrorism are quickly trying to enter NATO, while unfair obstacles have been placed in front of Turkey for EU membership for years. Some countries violate the agreements they signed with Turkey, which they see as a security shield against immigrants. Millions of our kin live in Europe. But our citizens are kept waiting in visa queues or are unable to obtain visas. A significant portion of the Turkish population believes that EU countries are making the visa process difficult for political reasons.”

In this discussion, Atalay offers a critical perspective on the visa policies of the European Union and the wider geopolitical situation. The narrative distinctly separates "us" from "them," portraying Turkey as suffering from what is seen as the EU's and other global players' unfair practices. Atalay points out the quick NATO inclusion of countries allegedly backing terrorism, in stark contrast to Turkey's extended and seemingly unjust journey towards EU membership. This comparison aims to highlight the double standards and biases in international politics.

The discourse also covers instances where some nations have broken agreements with Turkey, despite its role as a guard against immigration. This highlights feelings of betrayal and injustice, suggesting that Turkey's contributions to immigration control are neither recognized nor valued appropriately.

Additionally, the narrative focuses on the struggles of Turkish citizens in Europe, especially regarding visa issues. Atalay emphasizes the obstacles faced by Turks in getting visas, suggesting this is a deliberate strategy by EU nations. This underlines the narrative of unfair treatment and appeals to a sense of shared identity among Turks, both in Turkey and abroad.

Atalay's emotionally charged language and depiction of Turkey as a victim of political schemes are designed to stir public emotion and promote national solidarity. By bringing these perceived injustices to light, the speaker questions the integrity and fairness of the EU's policies and the larger international relations framework.

This discourse uses a narrative of victimization and injustice to question the EU's visa policies and what is perceived as double standards in international relations. Its aim is to unite public opinion and reinforce a collective Turkish identity against external challenges.

Resistance Against Unfair Obstacles:

Through discourses expressed in media outlets such as Sabah, Atalay articulates a victimization narrative where Turkey is subject to 'unfair obstacles' in its path to EU membership. (Sabah, 2023)

“For years, Turkey has faced unfair obstacles to EU membership. Some countries violate the agreements they have signed with Turkey, which they see as a security shield against migrants.”

The discourse above portrays Turkey as a victim facing 'unfair obstacles' in its EU accession, emphasizing a sense of injustice and appealing to public sympathy. A clear dichotomy is established between Turkey ('us') and the EU ('them'), fostering in-group solidarity and highlighting perceived unfairness by the out-group. The discourse points to violations of agreements with Turkey, reinforcing the narrative of betrayal and positioning Turkey as a responsible yet unreciprocated actor in immigration matters. This discourse reflects on the power dynamics between Turkey and the EU, emphasizing a perceived power imbalance and unfair treatment. This analysis reveals Atalay's strategic use of discourse to highlight victimization and injustice in Turkey's EU accession process, influencing public perception and international relations.

By highlighting the prolonged nature of the accession process, TÜRK-İŞ positions itself as an advocate for the acceleration of Turkey's EU membership, underlining respect for human rights and democracy as core justifications (Sabah,2023)

"Some countries are violating the agreements they signed with Turkey, which they see as a security shield against migrants. Millions of our compatriots live in Europe. But our citizens are kept waiting in visa queues or cannot get visas. A significant part of the Turkish public thinks that EU countries are making the visa process more difficult for political reasons. If we want to protect and improve workers' rights and freedoms, we must make democracy and respect for human beings, regardless of their nationality, prevail in the world."

TÜRK-İŞ, in its discourse, firmly establishes itself as a proponent for expediting Turkey's membership in the European Union. By emphasizing the importance of 'respect for human rights and democracy,' the organization aligns itself with universally recognized values, positioning itself in harmony with globally accepted principles. However, the narrative also underscores the extended duration of the accession process, conveying a sense of injustice and delay. This approach appears to be a strategic move to instill a sense of urgency and to call upon the moral and ethical responsibilities of the EU. The discourse effectively links the issue of EU accession and visa policies to broader themes such as workers' rights and universal values, including respect for humanity and democracy. This expansion of the argument's scope connects local concerns to global values, enhancing its appeal.

This narrative fits into a larger discussion about Turkey's role in Europe and the world. It challenges the EU to adhere to its own standards and principles, potentially swaying public opinion and influencing policy both within Turkey and in EU member states.

A thorough analysis of TÜRK-İŞ's discourse on Turkey's EU accession, as expressed by Ergun Atalay and reflected in various media statements, unveils a complex narrative strategy. This narrative is marked by themes of victimization, injustice, and a critical perspective on the EU's policies, especially concerning visa issues and the overall accession process. TÜRK-İŞ advocates vigorously for Turkey's EU membership, stressing the necessity of upholding human rights and democratic principles as key reasons for this integration. The discourse of TÜRK-İŞ on Turkey's EU accession is a sophisticated mix of critique, advocacy, and pragmatic optimism. It mirrors the organization's influence in shaping public opinion and policy debates, both within Turkey and internationally. The narrative developed by TÜRK-İŞ and its leaders, particularly Atalay, plays a significant role in the ongoing conversation about Turkey's position in Europe and the global community, urging the EU to ensure its actions are consistent with its declared values and principles.

HAK-İŞ: Emphasis on socio-political issues, critique of EU policies, and advocacy for workers, ambition for the EU accession

HAK-İŞ, known as the Confederation of Real Trade Unions in Turkey, offers a distinct viewpoint on Turkey's interactions with the European Union and various global matters. Grasping the context in which HAK-İŞ functions is essential for a comprehensive understanding. While its primary focus lies in advocating for workers' rights, HAK-İŞ's discourse frequently encompasses a wider range of socio-political issues. This approach underscores its importance as a major societal player in Turkey, highlighting its influence beyond labor and into broader aspects of social and political life. This expanded focus reflects the organization's commitment to addressing the multifaceted concerns of its members and their roles within the larger Turkish society and its international relationships.

Critique of the European Union's Role and Actions:

In its 2020 statement, HAK-İŞ adopts a critical perspective towards the European Union, drawing attention to what it perceives as inconsistencies and shortcomings, especially in global humanitarian issues. The choice of words such as "lacking" and "remains silent" indicates a sense of disillusionment with the EU's adherence to its core values of peace and justice. This language not only expresses disappointment but also challenges the EU's moral and ethical standing. Through this discourse, HAK-İŞ positions itself as a voice of moral conscience, implicitly calling for the EU to align its actions more closely with its professed principles. (HAK-İŞ, 2020)

"The European Union project is lacking in many ways today...remains silent on the events in Jerusalem, the humanitarian tragedy experienced by the Syrian people"

HAK-İŞ's discourse is marked by deliberate linguistic choices that convey a critical viewpoint. Terms such as "lacking" and "remains silent" go beyond mere description to serve as evaluative judgments of the EU's actions, or rather, its inactions. This language reflects a sense of disillusionment with the EU, implying that it has not lived up to its foundational values of peace and justice. Through this discourse, HAK-İŞ positions itself as a moral authority, drawing a stark contrast between its active engagement with

global issues and the EU's perceived passivity. This strategic positioning not only serves as a critique of the EU but also enhances HAK-İŞ's stature in the international sphere.

Furthermore, HAK-İŞ broadens its discourse to encompass global humanitarian concerns, such as the situations in Jerusalem and Syria. This broader focus challenges the EU's moral and ethical authority, casting doubt on its commitment to global peace and justice. Such a critique carries significant implications for Turkey's EU accession process. It suggests that HAK-İŞ perceives the EU through a moral and ethical prism, not merely in economic or political terms. This critical perspective of the union could resonate with the wider public in Turkey, potentially shaping the Turkish perception of the EU and influencing the overall sentiment towards EU membership.

Turkey's EU Membership and Fight Against Terrorism

The discourse presented by HAK-İŞ is framed within the context of Turkey's prolonged effort to join the European Union, alongside its ongoing battle against various terrorist groups. In this setting, HAK-İŞ expresses clear disappointment with the European Union. The focus on the EU's lack of support in Turkey's anti-terrorism efforts, coupled with allegations of the EU's alignment with terrorist organizations, casts doubt on the EU's dedication to true partnership and solidarity. This narrative creates a stark 'us versus them' dichotomy, depicting Turkey as a solitary combatant in the fight against terrorism, while portraying the EU as a non-supportive ally. This perspective from HAK-İŞ, set in 2020, reflects deep-seated concerns about the nature of EU-Turkey relations, particularly in security and cooperative engagement. (HAK-İŞ, 2020)

"Turkey, as a candidate country for EU membership, has not found support in its tough fight against terrorist organizations... We expect the European Union to...accelerate Turkey's membership process..."

HAK-İŞ's discourse clearly expresses disappointment with the European Union, using phrases like "has not found support" and urging the EU to "accelerate Turkey's membership process." These expressions reflect unmet expectations and a perceived lack of support and solidarity from the EU. The language used creates an 'us versus them' dynamic, positioning Turkey as a dedicated participant in counter-terrorism efforts, while portraying the EU as a less supportive partner. This contrast highlights a perceived imbalance in commitment and responsibility between Turkey and the EU, particularly in matters of terrorism and security, which are crucial to regional and global safety.

By critiquing the EU for insufficient support in Turkey's anti-terrorism initiatives, HAK-İŞ not only questions the EU's stance but also its broader commitment to security. This narrative could significantly influence public and political perceptions within Turkey, potentially affecting ongoing negotiations and the general attitude towards EU membership. It implies that HAK-İŞ considers the EU's support in security issues as a vital component of the membership process.

In their statement, HAK-İŞ uses directive language, imposing a sense of obligation on the EU and reflecting a critical view of the slow pace of Turkey's EU accession. This choice of words indicates frustration with delays and strategically positions HAK-İŞ as a proponent of expedited membership, aligning with national interests and possibly rallying support for this goal. The language underscores an overarching narrative of urgency and expectation in EU-Turkey relations.

Ambition for the EU:

The 9th Ordinary General Assembly meeting held in 1999 was a congress where HAK-İŞ's views on the European Union changed and some important principles were determined for the EU policy. Some of these principles can be listed as follows:

- HAK-İŞ wants Turkey to become a full member of the European Union and supports the efforts in this direction.
- HAK-İŞ emphasises that both Turkey and the European Union have a mutual responsibility in this process.
- HAK-İŞ does not want the European Union to apply double standards against Turkey, and considers it a requirement of mutual responsibility that Turkey should especially comply with the "Copenhagen Criteria".
- HAK-İŞ demands and wants the EU Helsinki Summit to be convened in December 1999 to adopt a membership decision that will pave the way for Turkey's full membership" (Cicioğlu, 2013, p.37).

Overall, HAK-İŞ's statement on Turkey's EU membership and its stance against terrorism weaves a complex narrative that combines issues of security, solidarity, and international relations and ambition to Turkey's EU membership. The union's discourse not only conveys disappointment with the EU's support level but also challenges the EU's dedication to partnership

and collective security. This approach is instrumental in shaping public opinion and could influence policy discussions concerning Turkey's EU accession and its wider geopolitical position.

TISK: Economic perspectives, advocacy for EU collaboration, and emphasis on sustainable development.

TISK, representing the Confederation of Turkish Employers' Unions, recognizes the significant role of the European Union in economic affairs, especially in relation to Turkey's economic challenges and potential recovery.

The Role of the European Union in Economic Recovery:

TISK recognizes the European Union as playing a pivotal role in tackling economic challenges. This viewpoint subtly endorses Turkey's deeper integration with the EU, implying that the policies of the EU could be key to Turkey's economic recovery and stability. (TISK, 2022)

"A significant part of the solution lies in the policies of the European Union."

As a representative body for Turkish employers, TISK's discourse on Turkey's EU accession primarily revolves around the economic implications. Set against a backdrop of both economic challenges and opportunities, TISK portrays the European Union as a key player in economic affairs. Their statement, "A significant part of the solution lies in the policies of the European Union," assigns substantial responsibility and influence to the EU regarding economic recovery. This viewpoint indicates that TISK perceives the EU not merely as a political framework but as an essential economic ally, whose policies are seen as having a tangible impact on Turkey's economy.

By highlighting the role of the EU in economic issues, TISK advocates for Turkey's closer integration with the EU. This stance is in line with the interests of Turkish employers, who likely view EU integration as advantageous for business, trade, and overall economic stability. TISK's approach suggests a recognition of the benefits that EU integration could bring to Turkey's economic landscape, aligning with broader strategic interests in fostering economic growth and stability.

Advocacy for EU-Turkey Cooperation:

TISK's approach aligns seamlessly with the European Union's focus on sustainability and the green economy. By placing a strong emphasis on the green transition, TISK is actively positioning Turkey as a cooperative and progressive participant in worldwide environmental efforts. This alignment with the priorities of the EU not only elevates Turkey's involvement in environmental issues but also strengthens its argument for EU membership. It showcases Turkey's dedication to the shared values and goals in sustainability, an aspect that is increasingly pivotal in the context of EU relations and integration. (TISK, 2022)

There are significant opportunities for both the European Union and Turkey, and that synergies can be achieved through cooperation.

TISK's portrayal of Turkey's potential accession to the EU casts it in an optimistic light, emphasizing the opportunities and collaborative benefits that could arise from such a union. This perspective goes beyond the conventional view of EU membership as merely fulfilling criteria or adapting to standards; it underscores the reciprocal advantages that could accrue to both Turkey and the EU. Representing employers, TISK occupies a strategic position in the economic dialogue surrounding EU accession, recognizing the significant economic implications and opportunities that integration with the EU might entail.

Furthermore, this viewpoint suggests a dynamic approach to EU integration. It positions Turkey not as a passive aspirant to EU membership but as an active, contributing partner in a mutually beneficial relationship. This proactive stance could have far-reaching effects on EU-Turkey relations, signaling Turkey's readiness to be a constructive participant in the EU framework.

Additionally, TISK's positive depiction of EU-Turkey cooperation has the potential to shape public opinion and influence policy decisions. By championing the concept of mutual benefits, TISK is actively contributing to a more collaborative and hopeful narrative surrounding Turkey's EU accession, fostering a perception of the accession process as a cooperative venture with shared rewards.

Focus on Green Economy and Sustainable Development:

TISK aligns with the EU's focus on sustainability and the green economy. By emphasizing the green transition, TISK positions Turkey as a proactive partner in global environmental efforts, aligning with EU priorities and strengthening the case for Turkey's EU accession. (TISK, 2022)

There's emphasis on specific market actions for a green economy, focusing on green transition, education, and adapting to the jobs transformed by the green transition.

TİSK's focus on initiatives for a green economy, particularly in areas like green transition, education, and job adaptation, aligns strategically with current global environmental trends and the priorities of the European Union. This approach signals a recognition of the increasing relevance of environmental sustainability in both economic and political discussions. By emphasizing the green transition, TİSK is positioning Turkey not merely as a participant but as an active contributor in global environmental initiatives. Such positioning is vital as it aligns Turkey with the EU's sustainability focus, portraying the country as not only adaptable but also as a valuable contributor to shared global objectives.

Furthermore, TİSK's alignment with the EU's sustainability agenda bolsters Turkey's case for EU accession. It showcases a commitment to values and priorities that are integral to the EU integration process. The emphasis on adapting jobs and education to align with the green transition demonstrates an understanding of the interdependence between economic development and environmental sustainability. This perspective aligns with current global economic trends, underscoring the necessity for economies to develop in ways that are environmentally sustainable.

Overall, TİSK's discourse adds a contemporary and progressive layer to the narrative surrounding Turkey's EU accession. By focusing on the green economy and sustainable development, TİSK introduces a forward-thinking dimension to Turkey's aspirations for EU membership, potentially resonating with both domestic and EU stakeholders.

Emphasis on European Coordination and Cooperation:

TİSK's discourse highlights the critical need for robust coordination and cooperation within the European Union, particularly in the context of the single market and in addressing economic challenges such as high inflation. This perspective demonstrates a keen awareness of the intricate complexities and interdependencies that characterize the EU's economic framework. By emphasizing these aspects, TİSK acknowledges the importance of collaborative efforts and unified strategies in navigating the economic landscape of the EU. (TİSK, 2022)

“There's a need for good European coordination, cooperation on the European Union's single market, and governments to provide resources, especially in a high inflation environment.”

In advocating for improved coordination and cooperation, TİSK subtly implies that Turkey's integration into the EU would be beneficial for both parties. This viewpoint presents Turkey's potential EU membership as a reciprocal relationship, advantageous to both sides, rather than being solely in Turkey's favor. The emphasis on the necessity for government resources, particularly in a high-inflation context, reflects a realistic approach to the prevailing economic challenges. TİSK's narrative is in line with wider concerns about economic stability and growth within the EU.

Furthermore, TİSK establishes itself as a progressive and responsible entity, promoting strategies that cater to Turkey's needs while also considering the wider requirements of the EU. This stance could bolster Turkey's argument for joining the EU, showcasing a dedication to shared economic objectives and difficulties. Additionally, TİSK's focus on coordination and cooperation influences the perception of Turkey's economic relationship with the EU. It portrays Turkey as prepared to actively participate in the EU's economic frameworks and contribute to overcoming common challenges.

TİSK's emphasis on European coordination and cooperation, as analyzed through a critical discourse framework, reflects a strategic and forward-looking approach to Turkey's potential integration into the EU. By highlighting the mutual benefits and the importance of addressing shared economic challenges, TİSK positions Turkey as a constructive and valuable partner within the European framework. This perspective not only aligns with Turkey's aspirations for EU membership but also resonates with broader EU priorities, potentially shaping perceptions and decisions regarding Turkey's path to EU accession. The discourse underscores TİSK's role as a key stakeholder in shaping Turkey's EU narrative, advocating for a partnership that benefits both Turkey and the European Union, especially in challenging economic times.

DİSK: Stance on socio-economic equality, labor rights, and support for EU integration.

The Confederation of Progressive Workers' Unions (DİSK) has a complex role in shaping the discourse on Turkey's EU accession process. It navigates between advocating for workers' rights within the EU framework and addressing the socioeconomic disparities that might be affected by EU policies.

Workers' Rights & Income Inequality Concerns:

In discussions with the German Trade Union Confederation (DGB), DİSK General Secretary Arzu Çerkezoğlu emphasized international solidarity against rising right-wing and xenophobic ideologies, positioning DİSK within a broader European labor movement. (Izmir Bel, 2023)

“According to data published by Eurostat, when compared with European Union (EU) countries, Turkey has the highest Gini coefficient. Turkey has the highest level of income inequality compared to EU countries.”

DİSK's engagement with the German Trade Union Confederation (DGB) signals a commitment to international solidarity against the backdrop of increasing right-wing and xenophobic ideologies. This positioning within the broader European labor movement highlights DİSK's awareness of the transnational dimensions of workers' rights and socio-political issues. It shows their intention to collaborate with like-minded organizations beyond national borders.

Furthermore, DİSK strategically employs research on income inequality to advance its narrative. By utilizing the Gini coefficient as a metric for comparison, DİSK creates a powerful argument. The assertion that Turkey has the highest income inequality in Europe, as substantiated by Eurostat data, serves as a compelling rhetorical device. This juxtaposition against EU countries not only reveals the magnitude of the problem but also implies that EU-guided reforms are necessary to address these socio-economic challenges.

The inclusion of objective data from Eurostat enhances the credibility of DİSK's discourse, lending empirical support to their claims. This data-driven approach strengthens the argument and positions DİSK as a well-informed and evidence-based advocate for change.

DİSK's discourse on workers' rights and income inequality in the context of Turkey's EU accession is characterized by a strategic blend of international solidarity, comparative data analysis, and empirical evidence. It seeks to draw attention to pressing socio-economic issues and make a compelling case for EU-guided reforms. This narrative approach reflects DİSK's commitment to advocating for workers' rights and addressing income inequality on both national and international fronts, positioning them as a significant voice within the broader labor movement.

Support of EU membership

DİSK's stance on collaboration is clear. The confederation has openly expressed concerns about the Turkish government's approach to EU relations, particularly regarding the protection of human rights. However, in parallel, DİSK actively promotes engaging in constructive dialogues with European institutions. This balanced approach reflects DİSK's commitment to addressing concerns while maintaining a channel for productive discussions with European partners. (DİSK, 2009)

“The European Trade Union Confederation (ETUC) supports Turkey's EU membership as long as Turkey not only fulfills the conditions of membership and the requirements of the EU Charter of Fundamental Rights on paper but also in reality. The transformation of Turkish society with all rights and freedoms should be completed at the end of the challenging negotiation processes.”

DİSK has consistently criticized the Turkish government's approach to EU relations, particularly regarding human rights. This critical stance reflects their commitment to upholding fundamental rights and freedoms and their expectation that Turkey should adhere to EU standards in both principle and practice.

Simultaneously, DİSK's encouragement of constructive dialogues with European institutions demonstrates a nuanced approach. This willingness to engage in dialogue suggests that they see value in pursuing a cooperative path towards EU membership. By advocating for dialogue, DİSK positions itself as an entity that seeks to bridge the gap between Turkey and the EU, facilitating a constructive and progressive relationship.

Furthermore, the endorsement of Turkey's EU membership by the European Trade Union Confederation (ETUC) adds another layer of support. The condition that Turkey not only fulfills membership criteria on paper but also in reality underscores the significance of tangible progress in terms of human rights and freedoms. This condition aligns with DİSK's emphasis on socio-economic equality and social justice.

DİSK's discourse, rooted in championing workers' rights and socio-economic equality, plays a crucial role in shaping Turkey-EU relations. It advocates for EU membership as a means to advance social justice and align with European social standards. The union's dialogues and analyses contribute to a narrative that underscores the potential benefits of EU membership in promoting a more equitable and just society in Turkey. This narrative reflects DİSK's active engagement in shaping the discourse around Turkey's EU accession process, positioning them as a significant advocate for social change and European integration.

Comparative Analysis

Overview of Discourses from Key Interest Groups

The discourses of TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, TİSK, and DİSK provide distinct lenses through which the multifaceted nature of EU-Turkey relations can be examined. Each group's perspective offers insight into the broader socio-economic and political dynamics at play, illustrating the complexity of these interactions.

Shared Themes and Divergent Perspectives

A common theme across all groups is a call for fairness and equity within the EU-Turkey relationship. TÜRK-İŞ's critical stance on EU visa policies (Al-Ain, 2023) and HAK-İŞ's disappointment with the EU's insufficient support in counter-terrorism (HAK-İŞ, 2020) both underscore a narrative of injustice. Similarly, DİSK, focusing on income inequality and workers' rights (Izmir Bel, 2023), echoes this demand for social justice, aligning it with the broader context of EU integration.

In contrast, notable divergences are evident. TÜRK-İŞ and HAK-İŞ articulate narratives rooted in victimization and resistance, emphasizing national sovereignty and self-determination. Conversely, TİSK adopts a more economically pragmatic viewpoint, considering EU integration as a pathway for Turkey's economic recovery and growth (TİSK, 2022). DİSK, while sharing concerns about social justice, distinctly integrates this with a broader perspective on the European labor movement, advocating EU membership as a means to address Turkey's socio-economic disparities and align with European standards (DİSK, 2009).

Implications for EU-Turkey Relations

The varied narratives from these interest groups have significant implications for the future of EU-Turkey relations. The recurring theme of seeking equitable treatment suggests a collective perception of an imbalanced relationship, potentially shaping Turkey's approach in future negotiations towards more assertive and equitable demands.

The divergences highlight the complex internal dynamics in Turkey regarding EU accession. While TÜRK-İŞ and HAK-İŞ exhibit skepticism and focus on national concerns, TİSK and DİSK present narratives more in line with integration and cooperation. This diversity reflects the range of interests and priorities within Turkish society, underlining the challenge of developing a cohesive national stance on EU integration.

Reflecting Wider Socio-economic and Political Trends

These narratives mirror broader socio-economic and political trends both in Turkey and within the EU context. TÜRK-İŞ and HAK-İŞ's emphasis on sovereignty and resistance aligns with a global rise in nationalist sentiments (Sabah, 2023; HAK-İŞ, 2020), while the integration-focused narratives of TİSK and DİSK reflect trends towards economic interdependence and transnational collaboration (TİSK, 2022; DİSK, 2009).

Furthermore, the diverse viewpoints highlight Turkey's internal debate regarding its European identity and future direction, showcasing the struggle to balance national interests with the opportunities and demands of deeper EU integration. This internal debate is not isolated to Turkey but is reflective of wider discussions within the EU about enlargement, national identity, and the balance between maintaining national sovereignty and embracing supranational governance structures.

Concluding Insights

The comparative analysis of the discourses from these Turkish interest groups underscores the critical importance of understanding a range of perspectives to fully appreciate the complex dynamics of EU-Turkey relations. Each group, through its unique focus, sheds light on different aspects of the EU-Turkey dialogue. This collective narrative is not just an amalgamation of sector-specific concerns; rather, it represents broader national and international discourses. It demonstrates how domestic considerations and global trends converge, influencing how various stakeholders perceive and approach the process of EU accession. This intersectionality is vital for grasping the multifaceted nature of EU-Turkey relations, where economic, social, and political factors are deeply interwoven. Understanding these diverse narratives is key to navigating the future of this relationship,

as they offer insights into the potential pathways and challenges ahead in Turkey's journey towards EU integration.

Discussion

Interpretation of Findings in Relation to Theoretical Framework and Literature Review

The findings of this study, interpreted through the lens of Critical Discourse Analysis (CDA), underscore the significance of language in shaping socio-political realities in the context of EU-Turkey relations. The narratives of the key Turkish interest groups, as analyzed, reveal the intricate interplay of discourse in reflecting and influencing socio-economic and political dynamics. This aligns with the theoretical underpinnings of CDA, which emphasize the role of discourse in constructing social power and dominance (Fairclough & Wodak, 1997; Van Dijk, 1993).

The literature review highlighted the critical role of interest groups in shaping policies and public opinion, particularly in the context of EU accession (Beyers et al., 2008; Bouwen, 2002). The discourses of TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, TİSK, and DİSK corroborate this, showcasing how these groups articulate their positions and concerns, thereby influencing the broader narrative of Turkey's EU accession process.

Implications for Understanding EU-Turkey Relations and Accession Process

The divergent and sometimes conflicting narratives of the interest groups have profound implications for understanding the dynamics of EU-Turkey relations. These narratives reflect a complex landscape where economic interests, national identity, and political sovereignty intersect with the EU's enlargement policies and standards. The discourse analysis highlights the tensions between pursuing national interests and aligning with EU expectations, a central theme in Turkey's EU accession journey.

The study's findings also offer insights into the specific challenges Turkey faces in its EU integration process. The emphasis on fairness, equity, and recognition of Turkey's contributions in narratives, especially from TÜRK-İŞ and HAK-İŞ, points to a perceived need for a more balanced and respectful approach from the EU. Conversely, TİSK's and DİSK's more cooperative and integration-focused discourses suggest pathways for constructive engagement with the EU.

Role of Labor Unions and Employers' Associations in Shaping Public Opinion and Policy

The active engagement of labor unions and employers' associations in the EU accession discourse illustrates their significant role in shaping public opinion and policy. Their narratives not only reflect the concerns and aspirations of their respective constituencies but also influence broader societal debates on Turkey's EU journey. Labor unions like TÜRK-İŞ and HAK-İŞ emphasize workers' rights and social justice, thereby advocating for policies that prioritize these aspects in the accession talks. Their discourse often challenges the EU's approaches, calling for more equitable treatment and acknowledgment of Turkey's contributions, especially in security and migration matters.

Employers' associations, represented by TİSK, bring a different perspective, focusing on economic recovery, sustainability, and the benefits of EU integration for business and trade. Their advocacy for EU-Turkey cooperation, especially in the context of the green economy, signals a forward-looking approach that aligns with global trends and EU priorities.

The interplay of these diverse narratives from labor and employers' groups contributes to a dynamic public discourse on EU accession, informing and influencing policy decisions both within Turkey and in the EU. This highlights the importance of including a wide range of voices in the decision-making process, ensuring that policies are not only economically sound but also socially just and reflective of the diverse interests within society.

Broader Socio-Political Implications

The findings of this study have broader socio-political implications for both Turkey and the EU. The diverse narratives reflect the complexities of national identity, sovereignty, and the challenges of aligning domestic priorities with international standards and expectations. The discourse analysis reveals an ongoing negotiation of Turkey's place within the European context, balancing between its unique political, cultural, and economic characteristics and the EU's norms and values.

For the EU, these narratives provide insights into the perceptions and expectations of a key candidate country. Understanding these perspectives is crucial for the EU to navigate its enlargement policy effectively, ensuring that the accession process is inclusive, respectful of diversity, and responsive to the concerns of all stakeholders.

Conclusion

Summary of Key Findings and Their Significance

This study's exploration of the discourses of major Turkish interest groups, particularly labor unions and employers' associations, in the context of EU-Turkey relations, has yielded several key findings. Firstly, the narratives of these groups are diverse and multifaceted, reflecting the complex interplay of economic, political, and social considerations in the context of EU accession. Secondly, the discourse analysis reveals a common theme of seeking fair and equitable treatment in the EU accession process, albeit with varying focuses and priorities among different groups. Thirdly, the study highlights the significant role these interest groups play in shaping public opinion and policy-making in Turkey, influencing both domestic and EU-level discussions on accession.

These findings are significant as they provide a nuanced understanding of the diverse perspectives within Turkey regarding EU integration. They underscore the importance of considering a broad range of voices in the EU accession process and highlight the need for policies that are inclusive and responsive to these varied interests.

Contribution to EU Accession Studies and Discourse Analysis

This study contributes to the field of EU accession studies by providing a detailed analysis of the Turkish context, an area that has been relatively underexplored in the discourse analysis literature. By employing Critical Discourse Analysis, the research adds depth to our understanding of how interest groups use language to shape perceptions and policies towards EU accession. It also demonstrates the value of discourse analysis as a tool for unraveling the complex dynamics of international relations and policy-making processes.

Suggestions for Future Research

Given the evolving nature of EU-Turkey relations, future research in this area could take several directions. One avenue could be a longitudinal study tracking changes in the narratives of these interest groups over time, particularly in response to developments in EU-Turkey relations or shifts in the EU's enlargement policies. This would provide insights into the dynamic nature of these discourses and how they adapt to changing political landscapes.

Another area of interest could be a comparative study of Turkish interest groups' narratives with those of other EU candidate countries. This would offer a broader perspective on the common challenges and strategies employed by different countries in their EU accession journeys.

Finally, a more in-depth analysis of the impact of these narratives on policy-making and public opinion, both within Turkey and the EU, would be valuable. This could involve examining the ways in which these discourses are received and interpreted by policymakers and the public, and how they influence decision-making processes at both national and EU levels.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek olmadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

References

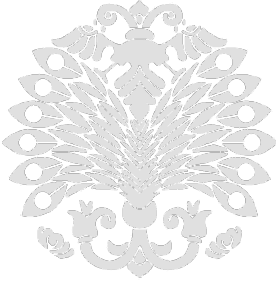
- Al-Ain. (2023). Ergun Atalay Criticizes EU Visa Policies. Retrieved from [Al-Ain News, <https://tr.al-ain.com/article/atalaydan-abye-vize-tepkisi>].
- Aydın-Düzgıt, S., & Tocci, N. (2015). Turkey and the European Union. Palgrave Macmillan.
- Beyers, J., Eising, R., & Maloney, W. (2008). Researching interest group politics in Europe and elsewhere. *West European Politics*, 31(6), 1103-1128. <https://doi.org/10.1080/01402380802370443>
- Börzel, T. A., & Risse, T. (2003). Conceptualizing the domestic impact of Europe. In K. Featherstone & C. M. Radaelli (Eds.), *The Politics of Europeanization*. Oxford University Press.
- Bouwen, P. (2002). Corporate lobbying in the European Union. *Journal of European Public Policy*, 9(3), 365-390.
- Cicioğlu, F. (2013). Türkiye'nin Avrupa Birliği Adaylık Sürecine HAK-İŞ'in Yaklaşımı. *Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 2(3), 29-51.
- Chilton, P. (2004). *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. Routledge.
- DISK. (2009). The Situation of Trade Unions in Turkey and ETUC. Retrieved from <https://disk.org.tr/2009/07/turkiyede-sindikalarin-durumu-ve-etuc/>
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Edward Arnold.
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical discourse analysis. In T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. Sage Publications.
- HAK-İŞ. (2020). Eu Day Message from Arslan. Retrieved from https://hakis.org.tr/haberler.php?action=haber_detay&htype=1&id=3217
- Izmir Bel. (2023). Arzu Çerkezoğlu: Our issue is to build a democratic republic. Retrieved from <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/arzu-cerkezoglu-meselemiz-demokratik-bir-cumhuriyeti-insa-etmektir/48220/156>
- Keyman, E. F., & Gümüşçü, Ş. (2014). *Democracy, identity and foreign policy in Turkey: Hegemony through transformation*. Palgrave Macmillan.
- Krzyżanowski, M. (2009). The discursive construction of European identities: A multi-level approach to discourse and identity in the transforming European Union. *Discourse & Society*, 21(1), 133-153.
- Müftüler-Baç, M. (2016). Turkey's accession to the European Union: The impact of the EU's internal dynamics. *International Studies Perspectives*, 17(4), 462-477.
- Noutcheva, G., & Aydın-Düzgıt, S. (2012). Lost in Europeanisation: The Western Balkans and Turkey. *West European Politics*, 35(1), 59-78.
- Öniş, Z., & Yılmaz, Ş. (2009). Between Europeanization and Euro-Asianism: Foreign policy activism in Turkey during the AKP era. *Turkish Studies*, 10(1), 7-24.
- Sabah. (2023). Visa reaction from TÜRK-İŞ President Atalay to EU countries. Retrieved from <https://www.sabah.com.tr/haberleri/turk-is>
- Schimmelfennig, F., & Sedelmeier, U. (2004). Governance by conditionality: EU rule transfer to the candidate countries of Central and Eastern Europe. *Journal of European Public Policy*, 11(4), 661-679.
- TISK (2022). Joint Sharing Forum - International Organizations Session. Retrieved from [TISK's YouTube Channel](https://www.youtube.com/watch?v=x7EdJ_KYFal)
- TÜRK-İŞ. (2014). Türk-İş President Ergün Atalay's Speech at The Consultation Meeting Held at TOBB Headquarters.
- Van Dijk, T. A. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4(2), 249-283.
- Van Dijk, T. A. (2001). Multidisciplinary CDA: A plea for diversity. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. SAGE Publications.
- Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. SAGE Publications.
- Wodak, R., & Meyer, M. (2009). *Methods for Critical Discourse Analysis*. SAGE Publications Ltd.

Savaş ve Barış, Sosyal Çatışma Sosyolojisi: Rusya-Ukrayna Örneği

War and Peace, Sociology of Social Conflict: The Case of Russia-Ukraine

Arif AKBAŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli MYO,
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü,
Sivas, Türkiye

Öz

Bu makalede savaş, barış ve “sosyal çatışma sosyolojisi” perspektifinden Rusya-Ukrayna ilişkileri ele alınmaktadır. Araştırmacının odak noktası, bu iki ülke arasındaki çatışmanın sosyolojik boyutudur. Yöntem olarak, literatür taraması ve çeşitli sosyolojik analizler kullanılmıştır. Bulgular, Rusya-Ukrayna ilişkilerinin karmaşıklığını, ulusal kimlik, etnik farklılıklar, siyasi güç mücadeleleri ve jeopolitik faktörlerin etkisi altında yaşanan sosyal çatışmaları ortaya koymaktadır. Bu çatışmaların hem yerel hem de uluslararası boyutta derin etkileri olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar, barışın sağlanması ve sürdürülmesi için sosyolojik bir bakış açısının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, Rusya ve Ukrayna arasındaki ilişkilerde sosyal çatışmanın azaltılması ve uzlaşma yollarının bulunması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu makale, sosyal bilimlerin uluslararası ilişkilerde ve barış süreçlerindeki önemine dikkat çekmektedir. Makalede Rusya-Ukrayna savaşını ele alan nicel anket sonuçları da dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barış-Savaş ve Sosyal Çatışma Sosyolojisi, Sürü Psikolojisi, Askerî Sosyoloji, Başarısız Devlet, Güç Siyaseti, Barış ve Çatışma Çalışmaları, Dostluk-Düşmanlık Kompleksi

ABSTRACT

This article discusses Russia-Ukraine relations from the perspective of war, peace and the “sociology of social conflict.” The focus of the research is the sociological dimension of the conflict between these two countries. Literature review and various sociological analyses were utilized as methods. The findings reveal the complexity of Russia-Ukraine relations, with social conflicts influenced by national identity, ethnic differences, political power struggles, and geopolitical factors. It has been determined that these conflicts have profound effects both locally and internationally. The results highlight the importance of a sociological perspective for achieving and sustaining peace. Additionally, it was concluded that social conflict should be reduced and ways of reconciliation should be found in the relations between Russia and Ukraine. This article draws attention to the significance of social sciences in international relations and peace processes. In the article, a quantitative evaluation has been conducted taking into account survey results addressing the Russia-Ukraine war.

Keywords: Peace-War and Sociology of Social Conflict, Group Psychology, Military Sociology, Failed state, Power Politics, Peace and Conflict Studies, Friend-Enemy Complex

Geliş Tarihi/Received 14.03.2024
Kabul Tarihi/Accepted 27.05.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2024

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Arif AKBAŞ
E-mail: arifakbas@yahoo.com

Cite this article

Akbaş, A. (2024). War and Peace, Sociology of Social Conflict: The Case of Russia-Ukraine. *Journal of International Relations Studies*, 4(1), 32-49.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Barış, savaş ve sosyal çatışma sosyolojisi, toplum içindeki barışı ve savaşı etkileyen dinamikleri ve bu süreçlerin sosyolojik boyutlarını inceleyen bir alandır. Bu disiplin, toplumda barışı ve savaşı şekillendiren faktörleri anlamaya odaklanırken, sosyal çatışmaların kökenlerini, etkilerini ve sonuçlarını araştırır. Ayrıca, bu alan, toplumsal gruplar arasındaki gerilimleri, çatışma çözme stratejilerini ve uzlaşma yollarını da inceler. Sosyoloji, barış ve savaş arasındaki ilişkileri anlamak için çeşitli yaklaşımlar ve teoriler sunar. Bu kapsamda, ulusal kimlik, etnik ayrımcılık, siyasi iktidar mücadeleleri, ekonomik eşitsizlikler, dini ve kültürel farklılıklar gibi faktörlerin barış ve savaş süreçlerindeki rolleri üzerine odaklanır. Ayrıca, uluslararası ilişkilerde güç politikası ve jeopolitik dinamiklerin etkileri de incelenir. Sosyoloji, barış ve savaş arasındaki ilişkileri anlamak için çeşitli yöntemler kullanır. Bu yöntemler arasında alan araştırmaları, anketler, derinlemesine görüşmeler, içerik analizi ve karşılaştırmalı analizler bulunur. Bu sayede, sosyologlar toplumdaki çatışmaların nedenlerini ve sonuçlarını daha iyi anlayabilir ve barışı teşvik etmek için etkili politika önerileri geliştirebilirler. Sosyoloji; barış-savaş ve sosyal çatışmaların karmaşıklığını anlamak ve toplumsal uyumu teşvik etmek için önemli bir araçtır. Bu disiplin, toplumda meydana gelen çatışmaların altında yatan yapısal ve kültürel faktörleri inceleyerek barışçıl çözümler bulmaya çalışır (Malesevic, 2010, s. 1-14).

“Group psychology” veya grup psikolojisi, insanların gruplar halinde davranışlarını ve etkileşimlerini inceleyen bir psikoloji alanıdır. Bu alan, grupların nasıl oluştuğunu, grup üyelerinin birbirleriyle etkileşimini, grup dinamiklerini, liderlik rollerini, grup içi iletişimini ve grup üyelerinin davranışlarını anlamaya çalışır. Savaş durumlarında grup psikolojisi oldukça etkilidir çünkü savaşlar genellikle gruplar arasındaki çatışmaların sonucudur. Bu durumda, grup psikolojisi, savaşan grupların davranışlarını, karar alma süreçlerini ve savaş sırasında ortaya çıkan dinamikleri anlamak için önemlidir. Savaşan gruplar, kendi kimliklerini güçlendirmek ve birlikte hareket etmek için grup psikolojisinin bir ürünü olan grup kimliğine sıkı sıkıya bağlı olabilirler (Lewin, 1943, s. 113-131). Bu, grup üyelerinin diğer gruplara karşı düşmanca veya saldırgan davranışlar sergilemesine yol açabilir. Savaş durumlarında gruplar arasındaki dinamikler önemlidir. Grup içi rekabet, liderlik mücadeleleri ve grup içi hiyerarşi gibi dinamikler, grup psikolojisinin bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. Dehumanizasyon; savaşan gruplar genellikle rakip grup üyelerini düşmanlaştırma eğilimindedir. Bu, düşman grubun üyelerinin insanlıktan çıkarılması ve insan haklarının göz ardı edilmesi gibi sonuçlar doğurabilir. Bu durum, grup psikolojisinin bir ürünüdür ve savaşın şiddetinin artmasına katkıda bulunabilir (Viki, Osgood & Phillips, 2013, s. 325-328). Savaş durumlarında gruplar, iç grup baskısı altında hareket edebilirler. Grup üyeleri, gruplarından farklı düşüncelere veya davranışlara sahip olanları dışlamak veya susturmak için iç baskıya maruz kalabilirler. Bu noktalardan yola çıkarak, grup psikolojisinin savaş durumlarında grupların davranışlarını, etkileşimlerini ve karar alma süreçlerini anlamak için kritik bir öneme sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Askeri sosyoloji, askeri kurumların ve askeri faaliyetlerin sosyal, kültürel ve kurumsal boyutlarını inceleyen bir disiplindir. Bu alan, askeri organizasyonların nasıl yapılandırıldığını, askeri personelin sosyal yapılarını, askeri liderlik dinamiklerini, askeri eğitim ve disiplini, askeri toplumun değerlerini ve askeri politikanın sosyal etkilerini araştırır. Askeri sosyolojinin bir amacı, askeri organizasyonların etkinliğini artırmak için askerlerin davranışlarını ve toplumsal dinamiklerini anlamaktır. Bununla birlikte, askeri sosyoloji aynı zamanda askeri kurumların toplumsal etkilerini ve askeri politikanın toplumsal sonuçlarını da araştırır (Siebold, 2001, s. 140-159). Örneğin, askeri hizmete katılımın toplum üzerindeki etkileri, askeri faaliyetlerin ekonomik etkileri ve askeri politikanın toplumsal dengeler üzerindeki etkileri gibi konuları ele alır. Askeri sosyoloji, askeri kurumların iç ve dış dinamiklerini anlamak için çeşitli metodolojileri kullanır. Bu metodolojiler arasında saha çalışmaları, anketler, mülakatlar, arşiv araştırmaları ve niceliksel veri analizi gibi teknikler bulunur. Bu yöntemler, askeri organizasyonların sosyal yapılarını, askeri personelin değerlerini ve tutumlarını, liderlik ve komuta-direktif dinamiklerini ve askeri politikanın sosyal etkilerini incelemek için kullanılır. Askeri sosyoloji, askeri kurumların ve askeri faaliyetlerin sosyal boyutlarını inceleyen önemli bir disiplindir. Bu alan, askeri organizasyonların etkinliğini artırmak, askeri politikanın sosyal etkilerini anlamak ve askeri hizmetin toplumsal dinamiklerini incelemek için kapsamlı bir çerçeve sunar (Lang, 1965, s. 1-26).

“Failed state” veya başarısız devlet, devletin temel işlevlerini yerine getiremediği ve toplumda huzur, güvenlik ve düzenin sağlanamadığı bir durumu ifade eder. Bu terim genellikle devletin yetersizlikleri, zayıflıkları ve çöküşüyle ilişkilendirilir. Sosyolojik açıdan bakıldığında, başarısız bir devletin birçok sosyal sorunu beraberinde getirdiği görülür. Toplumda güvensizlik artar, adaletsizlik ve hukuksuzluk yaygınlaşır ve temel insan hakları ihlal edilir. Bu durum, toplumda genel bir hoşnutsuzluğa ve huzursuzluğa neden olabilir. Başarısız devletler genellikle ekonomik sıkıntılarla da karşı karşıyadır. Yetersiz yönetim, kaynakların kötü kullanımı ve ekonomik politikaların başarısızlığı, ekonomik krizlere ve yoksulluğa yol açabilir. Bu da toplumda sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri derinleştirir ve toplumsal gerginlikleri artırır. Başarısız bir devlette, güvenlik zafiyeti ve yasa dışı faaliyetlerin artması gibi faktörler nedeniyle suç oranları da yüksek olabilir. Bu da toplumda korku ve endişenin artmasına,

yaşam kalitesinin düşmesine ve toplumsal dokunun bozulmasına yol açabilir. Başarısız devletler genellikle uluslararası toplumun dikkatini çeker ve bölgesel istikrarsızlığa yol açabilirler. Bu durum, bölgesel çatışma riskini artırabilir ve uluslararası ilişkilerde gerilimlere sebep olabilir (Lemay-Hébert, 2014, s. 52-65). Başarısız devlet kavramı, bir devletin toplumda işlevsiz hale gelmesi ve temel ihtiyaçları karşılayamaması durumunu da ifade eder. Bu durum, toplumda bir dizi sosyal, ekonomik ve güvenlik sorununa yol açabilir ve genellikle ulusal ve uluslararası düzeyde ciddi sonuçlar doğurabilir. (Rusya-Ukrayna savaşında her iki devlette bu pozisyona/ evreye düşmüştür.)

Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan gerilim; “güç politikaları” veya “güç siyaseti” açısından da ele alınabilir. Güç politikası, uluslararası ilişkiler alanında önemli bir kavramdır. Bu kavramlar, devletler arasındaki ilişkilerde güç kullanımını ve güç dengelerini anlamak için kullanılır. Güç politikası, devletlerin kendi çıkarlarını korumak, ulusal güvenliklerini sağlamak ve hedeflerine ulaşmak için kullandıkları politika ve stratejileri ifade eder. Bu politika ve stratejiler genellikle askeri, ekonomik, siyasi ve diplomatik araçlar kullanılarak yürütülür (Barnett, 2005, s. 39-75). Güç politikası, devletler arasındaki rekabetin ve çatışmanın temelini oluştururken, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde işbirliği ve uzlaşmayı da içerebilir. Güç politikası, uluslararası ilişkilerdeki güç dengelerini anlamak için kullanılan bir araç olarak da işlev görür. Bir devletin sahip olduğu güç, diğer devletlerle ilişkilerinde belirleyici bir rol oynar. Askeri güç, ekonomik güç, siyasi etki ve uluslararası itibar gibi faktörler, bir devletin diğerleriyle olan ilişkilerinde belirleyici olabilir. [Platon’a göre “doğru” gücünün söylediğidir.] Güç politikası aynı zamanda devletlerin ulusal çıkarlarını korumak için izledikleri politikaların bir yansımasıdır. Bu politikalar genellikle rekabetçi ve çatışmacı olabilirken, bazen işbirliği ve diplomasiye dayalı yaklaşımları da içerebilir. Bu nedenle, güç politikası, devletler arasındaki ilişkilerin karmaşıklığını anlamak için önemli bir kavramdır ve uluslararası ilişkilerin temel dinamiklerinden birini oluşturur (Wight, 2002, s. 7-8)

Barış ve çatışma çalışmaları, çatışma çözme, barışı sağlama ve sürdürme, insan hakları ve adalet gibi konuları ele alarak toplumsal barışı teşvik etmeyi amaçlayan disiplinler arası bir alanı ifade eder. Bu alan, çatışma süreçlerini anlamak, barışı teşvik etmek ve sürdürmek için çeşitli disiplinlerden gelen bilgi ve yaklaşımları birleştirir. Barış ve çatışma çalışmaları, siyaset bilimi, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, hukuk ve uluslararası ilişkiler gibi birçok disiplinden etkilenir. Çatışma çözme teknikleri, barışı sağlama stratejileri, toplumsal uzlaşma ve barış inşası gibi konular bu disiplinlerin kesişiminde incelenir (Webel, 2007, s. 86-94). Bu alan, çatışma kaynaklarını anlamak, barışçıl çözümler üretmek ve toplumsal değişim için harekete geçmek için çeşitli araştırma ve uygulamaları bir araya getirir. Barış ve çatışma çalışmaları, savaş, etnik çatışma, insan hakları ihlalleri, göç ve yoksulluk gibi küresel sorunların çözümünde önemli bir rol oynar. Bu çalışma alanı, barışçıl toplumların oluşturulması ve sürdürülmesi için politika önerileri geliştirirken, aynı zamanda savaş ve çatışma süreçlerinin kökenlerini ve dinamiklerini anlamaya yönelik teorik ve analitik çerçeveler sunar. Barış ve çatışma çalışmaları, insanlığın karşı karşıya olduğu zorluklarla başa çıkmak için küresel düzeyde önemli bir araçtır ve toplumsal barışın teşvik edilmesine yönelik önemli bir katkı sağlar (Jeong, 2017, s. 19-29).

“Friend-enemy complex” (Dostluk-düşmanlık kompleksi), Alman filozof Carl Schmitt tarafından geliştirilen bir kavramdır ve siyaset biliminde önemli bir yer tutar. Schmitt’e göre, siyasi hayat, temelde “dost-düşman” ayrımı etrafında şekillenir. Bu ayrım, bir topluluğun kendi içindeki birliği sağlar ve dışarıya karşı mücadelede motivasyon kaynağı olarak işlev görür. Dostluk-düşmanlık kompleksi, siyasi birimlerin kiminle ittifak kuracaklarını ve kimlerle çatışacaklarını belirlemede kullandıkları bir zihinsel modeli ifade eder (Mehring, 2017, s. 304). Bu kompleks, siyasi aktörlerin kendilerini “dost” olarak tanımladıkları grupları ve kendilerini “düşman” olarak tanımladıkları grupları belirleyen bir dizi kriteri içerir. Bu kriterler genellikle etnik, dini, ideolojik veya ulusal farklılıklar gibi grup kimliklerine dayanır. Bu kompleks, siyasi çatışmaların ve uluslararası ilişkilerin temelinde yatar. Schmitt’e göre, bir devletin varlığı ve gücü, diğer devletlerle olan ilişkilerinde belirlenir ve bu ilişkilerdeki temel belirleyici, arkadaş-düşman ayrımıdır. Dolayısıyla, dostluk-düşmanlık kompleksi, siyasi kararların ve politikaların temelinde yatan zihinsel bir model olarak önemlidir ve siyasi gerilimlerin, ittifakların ve çatışmaların anlaşılmasına katkı sağlar (Norman, 2012, s. 403-423).

Güncel bir şekilde Rusya-Ukrayna savaşını ele alan birçok kitap yayımlanmıştır: “The Guns of August 2008: Russia’s War in Georgia” (Ağustos 2008’in Silahları: Rusya’nın Gürcistan Savaşı) Ronald Asmus, “Putin’s War Against Ukraine: Revolution, Nationalism, and Crime” (Putin’in Ukrayna’ya Karşı Savaşı: Devrim, Milliyetçilik ve Suç) Taras Kuzio, “Ukraine Crisis: What It Means for the West” (Ukrayna Krizi: Batı İçin Ne Anlama Geliyor) Andrew Wilson, “Frontline Ukraine: Crisis in the Borderlands” (Cephe Hattı Ukrayna: Sınır Bölgelerindeki Kriz) Richard Sakwa, “The Ukraine Crisis: A New Cold War?” (Ukrayna Krizi: Yeni Bir Soğuk Savaş mı?) James Sherr, “The War in Ukraine: Lessons for Europe” (Ukrayna’daki Savaş: Avrupa İçin Dersler) Timothy Snyder ve Andrew Wilson, “Putin’s War in Ukraine: Revolution, Nationalism, and Crime” (Putin’in

Ukrayna'daki Savaşı: Devrim, Milliyetçilik ve Suç) Taras Kuzio, "Russia's War in Ukraine: A Legal Analysis" (Rusya'nın Ukrayna'daki Savaşı: Legal Bir Analiz) Philip Leach ve Michael A. Newton, "The Ukraine Crisis: A Concise History" (Ukrayna Krizi: Kısa Bir Tarih) Charles River, "Putin's Kleptocracy: Who Owns Russia?" (Putin'in Kleptokrasisi: Rusya Kime Ait?) Karen Dawisha vs. sayılabilir.

Leo Tolstoy'un "Savaş ve Barış" romanı, Rusya'nın Napolyon'un Fransa'sı ile olan savaşını ele alırken, aynı zamanda insan doğası, aile ilişkileri ve savaşın etkileri gibi evrensel temaları da inceler. Bu nedenle, Tolstoy'un eserini Rusya-Ukrayna çatışmalarına uygulamak, ilginç bir analojik yorum sunabilir. "Savaş ve Barış"ta, savaşın gerçek yüzüyle ilgili çok sayıda detaylı ve zengin betimleme bulunmaktadır. Karakterler aracılığıyla savaşın etkileri, insanların yaşamlarına ve ilişkilerine nasıl nüfuz ettiği anlatılır. Benzer şekilde, Rusya-Ukrayna çatışmaları da sivil yaşamı, aileleri ve toplumları derinden etkilemiştir. Savaşın getirdiği yıkım, kayıplar ve travmalar, Tolstoy'un romanındaki gibi insanların yaşamlarını derinden değiştirmiştir. Aynı zamanda, Tolstoy'un eserinde savaşın sadece askeri liderlerin ve politikacıların kontrolünde olmadığı, aynı zamanda sıradan insanların da hayatlarını etkileyen büyük bir güç olduğu vurgulanır. Bu bağlamda, Rusya-Ukrayna çatışmalarında da, savaşın politikacılar ve askeri liderler arasında bir çatışma olmasının ötesinde, sıradan insanların yaşamlarını ve günlük ilişkilerini de derinden etkilediği görülür. Tolstoy'un eseri ayrıca, savaşın trajik ve anlamsız doğasını da vurgular. İnsanların hayatlarını kaybetmesi ve toplumların yıkılması, savaşın getirdiği acı gerçeklerdir. Bu bakımdan, Rusya-Ukrayna çatışmaları da birçok trajik sonuç doğurmuş ve anlamsız kayıplara neden olmuştur. Tolstoy'un "Savaş ve Barış" romanı, insan doğası ve savaşın evrensel gerçeklerini derinlemesine incelerken, Rusya-Ukrayna çatışmaları da benzer şekilde insanlığın evrensel deneyimlerinden biri olarak ele alınabilir (Razumova, 2016, s. 68-72).

Rusya-Ukrayna İlişkilerinin Tarihsel Arka Planı

Rusya ve Ukrayna arasındaki ilişkiler, tarih boyunca karmaşık ve derin köklere sahip olmuştur. Bu ilişkiler, coğrafi yakınlık, tarihi bağlar, kültürel etkileşimler ve siyasi mücadeleler tarafından şekillenmiştir. İki ülke arasındaki ilişkilerin tarihi, Rus İmparatorluğu ve eski Rus devletleri ile Kievan Rus dönemine kadar uzanır. Kievan Rus, bugünkü Ukrayna topraklarında kurulmuş olan bir Orta Çağ Doğu Slav devletiydi ve Rusya'nın temellerini atmıştır. Ancak, sonraki yüzyıllarda, Rusya ve Ukrayna arasında farklı siyasi, kültürel ve dini etkiler nedeniyle zaman zaman gerilimler yaşanmıştır. Rusya-Ukrayna ilişkileri, özellikle 20. yüzyılın başlarında büyük değişimlere sahne olmuştur (Kulagin, 2018, s. 8-16). Rus İmparatorluğu'nun çöküşü ve Sovyetler Birliği'nin kurulmasıyla, Ukrayna da Sovyetler Birliği'nin bir parçası haline gelmiştir. Ancak, Sovyet döneminde Ukrayna'da yaşanan açlık gibi travmatik olaylar ve Komünist rejimin baskısı, Rusya-Ukrayna ilişkilerinde dönemsel gerilimlere neden olmuştur. 1991'de Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra, Rusya ve bağımsız Ukrayna arasındaki ilişkiler yeniden şekillenmiştir. Ancak, enerji kaynakları, jeopolitik konum ve etnik farklılıklar gibi faktörler, iki ülke arasında sürekli gerilimlere yol açmıştır. Özellikle Kırım'ın ilhaki ve Doğu Ukrayna'daki çatışmalar gibi olaylar, ilişkilerin daha da gerilmesine neden olmuş ve uluslararası toplumun dikkatini çekmiştir (Mayboroda, 2019, s. 1-15). Rusya-Ukrayna ilişkilerinin tarihsel arka planı, derin köklere sahip karmaşık ve zaman zaman gerilimli bir geçmişe dayanır. Coğrafi, siyasi ve kültürel faktörler, bu ilişkilerin şekillenmesinde belirleyici olmuş ve günümüzde de devam eden tartışmalara yol açmıştır. Ruslar Ukrayna için gündelik hayatta "küçük ayı" (medvezhonok) benzetmesini kullanmaktadırlar.

Rusya ve Ukrayna arasındaki ilişkiler, son yıllarda ciddi bir gerilimle karşı karşıyadır. 2014 yılında, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ve Donbas bölgesindeki ayrılıkçı grupların Ukrayna'ya karşı silahlı müdahalesiyle başlayan çatışma, iki ülke arasında açık bir savaşa dönüşmüştür. Ukrayna'daki Euromaidan hareketinin ardından Kırım'ın işgali ve yasadışı ilhaki, Rusya ile Ukrayna arasında diplomatik ilişkilerin tamamen kopmasına ve çatışmanın derinleşmesine neden olmuştur. Aynı dönemde, Rusya yanlısı ayrılıkçılar, Doğu Ukrayna'da Ukrayna ordusuyla çatışmaya girmiş ve bölgede kontrolü ele almıştır. Bu gelişmeler, Rusya ve Ukrayna arasındaki gerilimi artırmış ve savaşın başlamasına yol açmıştır. 2022 yılında, çatışmanın büyük bir tırmanışa geçmesiyle birlikte Rusya, geniş kapsamlı bir askeri işgal başlatmış ve Ukrayna ile tüm resmi diplomatik bağları kesilmiştir. Bu durum, iki ülke arasındaki ilişkilerin bugünkü durumunu belirlemiştir (Kitsoft. 2022, s. 1-3). 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından, ardıl devletlerarasındaki ikili ilişkiler karmaşık bir döneme girdi. Bu süreçte, devletlerarasında bağlar kurulurken aynı zamanda gerilimler ve bazı durumlarda açık düşmanlık yaşandı. 1990'ların başlarında, Ukrayna'nın politikası, egemenliğini ve bağımsızlığını sağlama arzusunun etkisi altındaydı. Bu dönemde, [Post-Sovyet] Avrupa Birliği (AB) ile işbirliğini dengelemek için Rusya ve diğer güçlerle de ilişkiler geliştirmeye çalıştı (Shyrokykh, 2018, s. 832). 2014 yılından itibaren, Rusya'nın Kırım'ı Ukrayna'dan ilhak etmesi ve ardından Donbas'taki ayrılıkçı savaşçılara destek vermesiyle birlikte, iki ülke arasındaki ilişkiler oldukça gergin bir hal aldı. Bu süreç, 2014 Ukrayna devrimi ve Donbas'taki çatışmaların patlak vermesiyle tetiklendi. Bu çatışmaların başlamasından bu yana, 2020'nin başlarına kadar geçen sürede 13.000'den fazla insan hayatını

kaybetti ve Batı, Rusya'ya yönelik yaptırımlar uyguladı. İki ülke arasında birçok ikili anlaşma feshedildi ve ekonomik bağlar kopma noktasına geldi. Bu durum, Rusya ve Ukrayna arasındaki ilişkilerin bugünkü gerilimli durumunu belirlemektedir (Polityuk, 2020, s. 1-2). 2021 ve 2022 yıllarında Ukrayna sınırına yönelik Rus askeri birikimi, iki ülke arasındaki gerginliği artırdı ve ikili ilişkileri gerdi. Bu durum sonucunda Rusya'nın Ukrayna'yı tam kapsamlı bir işgal girişimine sürükledi. Ukrayna, işgale tepki olarak Rusya ile diplomatik ilişkilerini kesti. Ayrıca, Rus figürlerinin isimlerini taşıyan sokaklar ve Rusya ile Ukrayna dostluğunu simgeleyen anıtlar, Ukrayna'nın çeşitli bölgelerinde kaldırıldı. Mart 2023'te Verkhovna Rada, Rusya ile ilişkilendirilen isimlerin toponimlerde kullanılmasını yasaklamıştır (Steshenko, 2023, s. 1-3). Rusya-Ukrayna ilişkilerinin tarihsel arka planı; Kiev Rusluğu, Moskova ve Rus İmparatorluğu, Sovyetler Birliği, Bağımsız Ukrayna (2000'ler-2024) dönemlerinden oluşmaktadır. Rusya ne kadar Ukrayna'yı dönüştürebilme potansiyeline sahipse, Ukrayna'nın da bir o kadar Rusya'yı değiştirebilme özelliği vardır. Bu iki toplum her ne kadar sınırlarla ayrılrsa da etnik yönden iç içe geçmiş gibidir.

Sosyal Çatışmanın Sosyolojik Boyutu: Ulusal Kimlik ve Etnik Farklılıklar

Rusya ve Ukrayna, etnososyolojik açıdan farklı özelliklere sahip iki ülke olarak değerlendirilebilir. Rusya, geniş bir coğrafi alana yayılan çok kültürlü ve çok etnik yapıya sahip bir ülkedir. Rusya'nın nüfusu çeşitli etnik gruplardan oluşur; Ruslar, Tatarlar, Çeçenler, Başkurtlar, Yakutlar gibi birçok etnik kökene sahip insanlar bulunmaktadır. Bu çeşitlilik, Rusya'nın etnososyolojik yapısını zenginleştirirken aynı zamanda farklı kültürel ve dini dinamiklere de ev sahipliği yapar. Bununla birlikte, Rusya'nın tarih boyunca merkezi bir otoriteye dayanan güçlü bir devlet geleneği vardır ve bu da ülkenin etnososyolojik dinamiklerini şekillendiren önemli bir faktördür. Ukrayna ise, Rusya'ya komşu olan ve tarih boyunca Rus etkisi altında kalmış olan bir ülkedir. Ukrayna'nın nüfusu da çeşitli etnik gruplardan oluşur; Ukraynalılar, Ruslar, Tatarlar, Macarlar gibi gruplar bulunmaktadır. Ancak, Ukrayna'nın etnososyolojik yapısında Rus etkisinin yanı sıra Polonya, Macaristan ve diğer Avrupa ülkelerinden de etkiler görülebilir. Ukrayna'nın tarihinde, özellikle Sovyet döneminde yaşanan kolektivizasyon, Holodomor gibi olaylar etnik ve sosyal dinamikleri derinden etkilemiştir. Bununla birlikte, Ukrayna'nın bağımsızlık süreci ve sonrasında yaşadığı siyasi ve kültürel değişimler, ülkenin etnososyolojik yapısını şekillendiren önemli unsurlardır. Rusya ve Ukrayna'nın etnososyolojik yapıları değişik özelliklere sahip olsa da farklı tarihsel, kültürel ve siyasi süreçlerden geçmişlerdir. Bu süreçler, her iki ülkenin de etnik ve sosyal dinamiklerini belirlemiş ve şekillendirmiştir (Arutiunian, 1988, s. 7-71).

Günümüzde Rusya ve Ukrayna arasındaki sosyal çatışmanın sosyolojik boyutu; ulusal kimlik ve etnik farklılıklar açısından değerlendirilebilir. Birincisi "Ulusal Kimlik": Her iki ülkede de ulusal kimlik, tarihsel, kültürel ve siyasi faktörlerden etkilenir. Rusya'da, Rus ulusal kimliği, tarih boyunca güçlü bir şekilde şekillenmiş ve Rusya'nın çeşitli etnik grupları arasında baskın bir kimlik olmuştur. Ukrayna'da ise, Ukraynalı ulusal kimliği, Sovyet dönemi ve sonrasında bağımsızlık süreciyle birlikte yeniden canlanmış ve güçlenmiştir. Bu durum, her iki ülkede de ulusal kimlik duygusunun güçlenmesine ve milliyetçi duyguların artmasına neden olmuştur. İkincisi "Etnik Farklılıklar": Her iki ülkede de çeşitli etnik gruplar bulunmaktadır. Rusya'da, Ruslar çoğunlukta olmasına rağmen, Tatarlar, Çeçenler, Başkurtlar gibi diğer etnik gruplar da önemli bir nüfusa sahiptir. Ukrayna'da ise, Ukraynalılar çoğunlukta olsa da, Ruslar, Tatarlar, Macarlar gibi diğer etnik gruplar da bulunmaktadır. Bu etnik farklılıklar, zaman zaman gerilimlere ve çatışmalara neden olabilir, özellikle de ulusal kimlik ve siyasi güç mücadeleleri ile birleştiğinde toplumsal gerilimler artmaktadır. "Siyasi Bağlam": Rusya ve Ukrayna arasındaki sosyal çatışmanın önemli bir bileşeni, siyasi güç mücadeleleridir. Özellikle Ukrayna'nın bağımsızlık süreci ve Rusya'nın Ukrayna'nın içişlerine müdahalesi, siyasi çatışmaları derinleştirmiştir. Bu çatışmalar, ulusal kimliklerin ve etnik farklılıkların ön plana çıkmasına ve bazen de ayrılıkçı eğilimlerin güçlenmesine yol açabilir (Bremmer, 1994, s.261-283). Rusya ve Ukrayna arasındaki sosyal çatışma, ulusal kimlik ve etnik farklılıkların karmaşık etkileşimiyle şekillenir. Bu çatışmanın anlaşılması ve çözülmesi, tarihsel, kültürel, siyasi ve sosyolojik faktörlerin dikkate alınması gerektirmektedir.

Onuch ve Hale, 2018 yılında yapmış oldukları "Capturing ethnicity: The case of Ukraine" (Etnikliği Yakalamak: Ukrayna Örneği) çalışmasında bu konuyu incelemişlerdir. Bu iki araştırmacının tespitleri şöyledir: "Etnik kimliğin anket tabanlı geçmiş çalışmalarına dayanarak, Ukrayna örneğini kullanarak, hatta derinlemesine bölünmüş olarak kabul edilen bir ülkede bile etnikliğin çok boyutluluğunu ciddiye almanın önemini göstermek için çalışıyoruz. İlişkisel teoriden yararlanarak, Ukrayna'da her biri farklı yollarla önemli olan dört etniklik boyutunu belirliyoruz: a) bireysel dil tercihi, b) dile gömülme, c) etnik dil kimliği ve d) milliyet. Mayıs 2014'te toplanan orijinal anket verilerini kullanarak, birinin diğerini seçmesinin etnikliğin tutumları (örneğin, NATO üyeliğine karşı tutumlar), eylemleri (örneğin, Euromaidan protestolarına katılım) ve dış grupların davranışlarını bekleme (örneğin, Rus istilasını bekleme) şekillendirmedeki rolü hakkında çıkarımlar yapılmasına yol açabileceğini gösteriyoruz. Dahası, etnikliğin iddia edilen etkilerinin tam olarak yorumlanabilmesi için doğru kontrol değişkenlerinin dâhil edilmesinin önemine dikkat çekiyor ve Ukrayna'daki etnik kimlik üzerine gelecekteki anket araştırmaları

için belirli önerilerde bulunuyoruz” demişlerdir (Onuch, 2018, s. 84).

Ukrayna’da etnik kökenin siyaseti nasıl etkilediği konusu, Sovyet sonrası Ukrayna kimliği üzerine yapılan çalışmaların hacmiyle tanıdık olan okuyucular için çözülmüş gibi görülebilir. Ortak görüş, Ukrayna’nın bölünmüş bir toplum olduğu ve bu bölünmenin politika tutumlarından protesto katılımına kadar her şeyi şekillendirdiğidir. Ancak, iddia edilen kimlik bölünmesine daha yakından bakıldığında, sınırları bulanıklaşmaya başlar, hatta kimin gerçek bir “Ukraynalı” olduğu ve kimin olmadığı tam olarak belirsizleşir. Aslında, ülkenin çoğu sakininin, “Ukraynalılar” ile hatta iddia edilen başlıca etnik “diğerleri” olan “Ruslar” arasında keskin kültürel farklar görmesi nadirdir. Dolayısıyla, Ukrayna etnik siyaseti üzerine yapılan çalışmaların sunduğu gerçek bulgulara derinlemesine inilirse, genellikle etnikliğin önemli olduğuna dair temel bir kavram üzerinde genel bir mutabakat bulunur, ancak bu önemin nasıl, neden ve ne zaman önemli olduğuna dair yaygın olarak kabul edilen bir bilgi yoktur (Onuch, 2018, s. 85).

Bu çalışma Ukrayna’da etnikliğin etkisini anlama şeklimiz açısından bir dizi önemli içeriksel sonuç ortaya koymaktadır. İlk olarak, Ukrayna’nın bölünmüş bir toplum olduğunu doğruluyoruz. [Ukrayna’daki etnik Ruslar bunun göstergesidir.] Ancak, ikinci olarak, bu genellikle grupları ayıran kalın etnik sınırlar hissi olmadan oldukça belirsiz bir ayırım olduğunu gösteriyoruz - hatta bir grup kendi adını taşıyan devleti (Ukrayna) en yakın ilişkilendirilen devletle (Rusya) karşı karşıya getiren ortaya çıkan bir devlet savaşı zamanında bile. Üçüncü olarak, belirsizlik genellikle dört boyuta ayrılır: Bireysel dil tercihi, dilin gömülmesi, etnik-dilsel kimlik ve milliyet. Dördüncü olarak, Rusları Ukraynalılardan ayıran kalın bir sınırı en fazla etnik-dilsel kimlik boyutuyla ilişkilendirilmiştir. Beşinci olarak, dil politikasına yönelik tutumlar, dört kimlik boyutu tarafından etkilenmektedir, ancak biraz farklı derecelerde. Altıncı olarak, NATO’ya destek, bireylerin dil tercihi ve Ukrayna dili veya Ukrayna devletiyle kimliklenme arasındaki tercihe en çok bağlıdır, ancak dilin gömülmesiyle değil. Yedincisi, en azından 2014 Mayıs ayında Rus istilası ihtimalinin algılanması açısından, beklentilerin etnikliğe güçlü bir şekilde desenlenmediği görünmemektedir. Son olarak, Euromaidan hareketi, ağları bağlayan nodal merkezler olarak Ukraynaca konuşulan işyerlerinden güçlü bir şekilde yararlandığı “etnik” olarak öncelikle nitelendirilebilir. Diğer faktörler kontrol edildiğinde, etnik-dilsel Ukraynalılar, milliyet olarak Ukraynalılar ve Ukraynaca konuşmayı tercih eden kişiler, etnik-dilsel Ruslar, milliyet olarak Ruslar ve Rusça konuşmayı tercih eden kişilerden daha az veya daha fazla katılmak için eşit derecede olası değildir. Bu bulguların tekrarlanması ve burada öneriler tam kontrol değişkenlerinin eksikliği nedeniyle daha önce yapılan sonuçların yeniden incelenmesi için diğer bilim insanlarını teşvik edebilir, hem Ukrayna’da hem de dışında (Onuch, 2018, s. 106).

Ukrayna-Rusya savaşı, etnik farklılıkların önemli bir rol oynadığı karmaşık bir çatışmadır. Bu çatışmada, Ukrayna’nın doğusundaki Donetsk ve Lugansk gibi bölgelerde yaşayan Rus etnik kökenli nüfus ile Ukrayna hükümeti arasında bir çatışma yaşanmıştır. Bu etnik farklılıklar ve buna bağlı olarak ortaya çıkan etnik kimlikler, çatışmanın derinleşmesine ve şiddetin artmasına katkıda bulunmuştur. Rus etnik kökenli nüfus, kendilerini Ukrayna hükümetine karşı ayrılıkçı bir hareketin parçası olarak görmüş ve ayrı bir kimlik ve özerklik talep etmiştir. Bu talepler, etnik farklılıkların çatışmayı derinleştirmesine ve doğu Ukrayna’da ayrılıkçı bir hareketin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Rusya, Ukrayna’daki etnik Rus nüfusunu desteklemek ve etnik farklılıkları kullanarak kendi politikalarını güçlendirmek amacıyla müdahale etmiştir. Bu müdahale, çatışmanın daha da karmaşık hale gelmesine ve uluslararası boyutta bir krize dönüşmesine neden olmuştur. Çatışma sürecinde, taraflar etnik kimlikleri kışkırtarak çatışmayı kendi lehlerine çevirmeye çalışmışlardır. Bu durum, etnik farklılıkların çatışmanın derinleşmesine ve taraflar arasındaki düşmanlığın artmasına katkıda bulunmuştur. Çatışma, etnik farklılıklara dayalı olarak etnik temizlik ve göçe neden olmuştur. Bu durum, milyonlarca insanın yerinden edilmesine ve etnik gruplar arasındaki barışçıl birlikteliğin zedelenmesine yol açmıştır. Bu faktörlerin bir araya gelmesi, Ukrayna-Rusya savaşında etnik farklılıkların çatışmayı daha karmaşık hale getirmesine ve şiddetin artmasına neden olmuştur. Bu da çatışmanın sadece siyasi veya askeri değil, aynı zamanda etnik kimliklerin çatışmasına dayalı bir kriz olduğunu göstermektedir.

Siyasi Güç Mücadeleleri ve Jeopolitik Faktörlerin Rolü

Rusya-Ukrayna ilişkilerini siyasi güç mücadeleleri ve jeopolitik faktörlerin rolü açısından değerlendirmek, bölgedeki karmaşık ilişkilerin anlaşılmasına katkı sağlar. Rusya ve Ukrayna arasındaki ilişkiler, tarih boyunca siyasi güç mücadeleleriyle şekillenmiştir. Özellikle Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra, Rusya’nın bölgedeki nüfuzunu koruma ve genişletme çabaları, Ukrayna’nın bağımsızlığını kazanmasından bu yana gerginliklere yol açmıştır. Rusya’nın Ukrayna’nın içişlerine müdahalesi ve Kırım’ı ilhak etme girişimi gibi olaylar, siyasi güç mücadelelerinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Rusya-Ukrayna ilişkilerinde jeopolitik faktörlerin önemi büyüktür. Ukrayna, stratejik bir konuma sahiptir ve Rusya’nın Batı’ya doğru genişlemesine karşı bir tampon bölge olarak görülebilir. Bu durum, bölgedeki enerji kaynaklarına ve ulaşım hatlarına olan

stratejik önemini artırır. Dolayısıyla, Rusya'nın Ukrayna üzerindeki etkisini koruma çabaları ve Ukrayna'nın Batı ile entegrasyon çabaları arasındaki çatışma, jeopolitik faktörlerin etkisini gösterir. Rusya-Ukrayna ilişkilerindeki siyasi güç mücadeleleri ve jeopolitik faktörler, uluslararası aktörlerin müdahalesini de tetiklemiştir. Özellikle Avrupa Birliği ve NATO'nun [ABD] Ukrayna'ya destek verme çabaları, Rusya'nın bölgedeki nüfuzunu sınırlama amacı taşıırken, Rusya'nın buna karşı aldığı tedbirler de uluslararası gerginliklere yol açmıştır (Avetisova, 2015, s. 45-49). Rusya-Ukrayna ilişkilerini siyasi güç mücadeleleri ve jeopolitik faktörlerin rolü açısından değerlendirmek, bölgedeki karmaşık dinamikleri anlamaya yardımcı olur. Bu ilişkilerdeki gerilimler ve çatışmalar, uluslararası ilişkilerde önemli bir konu olarak kalacaktır.

Bu konuda Avetisova, "The Ukraine crisis: A geopolitical power struggle between Russia and the US." (Ukrayna Krizi: Rusya ve ABD Arasında Bir Jeopolitik Güç Mücadelesi) başlıklı bir tez hazırlamıştır. Bu tezin amacı, Ukrayna krizinde Rusya ve ABD'nin davranışlarını ve eylemlerini inceleyerek, çatışmanın neden bir jeopolitik güç mücadelesine dönüştüğünü anlamaktır. Mevcut tartışmanın önyargılı bilgiler ve propaganda ile dolu olması nedeniyle, bu tez, krize katılımlarını kapsamlı bir şekilde anlamak için her iki tarafın davranışlarını ve eylemlerini nesnel bir şekilde gözlemlemeyi amaçlamaktadır. Verilerin kitap ve makalelerden toplandığı bir masa çalışmasıdır. Bu belirli çatışmayı derinlemesine anlamak için çeşitli kaynakları kullanarak iki taraflı bir perspektife sahip olmak için niteliksel bir çalışmadır. Metin analizi yöntemi, Rusya'nın ve ABD'nin krizdeki sürekli katılımının altında yatan nedenleri bulmak için gözlemlenecek dört seçilmiş makalede kullanılmıştır. Bu teorik lens olarak kullanılan ofansif realizm teorisi, incelenecek olan seçilmiş makalelerin en önemli bilgilerini vurgulamak için kullanılmıştır. Diplomasi, ekonomi ve askeri olmak üzere üç kategori, Rusya'nın ve ABD'nin Ukrayna krizindeki davranış ve eylemlerinin altında yatan nedenlerini belirlemek ve araştırma sorularını yanıtlamak için uygulanmıştır. Sonuç, ofansif realizm perspektifinden, Rusya ve ABD'nin Karadeniz Bölgesi'nde hakimiyet kurma stratejik çıkarları nedeniyle krize dahil olduklarını göstermektedir. Her iki devletin de daha fazla güç elde etmek ve rakibin gücünü azaltmak için kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiği ve Karadeniz Bölgesi'nde bir bölgesel hegemon olmalarını engellemek için birbirlerinin önüne geçtiği gösterilmiştir. Ukrayna krizinin sonucunun, onların katılımı olmadan farklı olabileceği öne sürülmektedir (Avetisova, 2015, s. 1-2).

A. K. Henrikson, "The Trauma of Territorial Break-up: The Russia-Ukraine Conflict and Its International Management-Geopolitical Strategy and Diplomatic Therapy" (Toprak Bölünmesinin Travması: Rusya-Ukrayna Çatışması ve Uluslararası Yönetimi-Jeopolitik Strateji ve Diplomatik Terapi) başlıklı son derece ilgi çekici bir araştırma yapmıştır. Mevcut Rus-Ukrayna savaşı sadece sınır sorunu veya toprak üzerindeki yarıştan ibaret değildir, ancak her iki yönü de önemlidir. Çatışmanın kökleri, ideoloji ve psikolojide olduğu kadar tarihte de bulunmaktadır, bunlar arasında Sovyetler Birliği'nin Büyük Vatanseverlik Savaşı sırasındaki deneyimleri ve Soğuk Savaş'ın sonunda SSCB'nin parçalanması da vardır. Bu daha önceki olayların travmatik etkileri, Rusya'nın Ukrayna'yı istilasıyla oluşan fiziksel ve psikolojik hasarla birleşerek artmaktadır. Oradaki süregelen şiddet, uluslararası toplumdan dikkatli bir yönetim gerektirir. İki tür yanıt gerekmektedir: "Kapsama" şeklindeki jeopolitik strateji (bunlar arasında Ukrayna'nın kendi kendini kapsaması da bulunmaktadır) ve liderlik düzeyinde empatik temas ve çatışmada sıkışan insanlara sunulan merhametli hizmetlerle ifade edilen diplomatik terapi yapılabilir. 1919'da Halford Mackinder'in tavsiye ettiği gibi savaşın "Doğu Avrupa"ya yayılması, "Dünya-Adası"nın dengesini değiştirebilir ve nihayetinde "Dünya"yı etkileyebilir. 2014 yılında Kırım krizi sırasında yazan Henry Kissinger, Rusya-Ukrayna çatışmasının nihai sonucunun ne olabileceğine odaklanarak, politik ve toprak terimlerinde, her iki tarafın da "dengeli memnuniyetsizlik" içinde olabileceğini hayal edebilmiştir. Bu, geri çekilen bir Rusya ve dayanıklı bir Ukrayna'nın, uluslararası yönetimsel yardım ile başarabileceği bir "sonuç" olabilir (Henrikson, 2022, s. 11). ABD'nin çevreleme politikası, NATO'nun genişlemesi ve de Mackinder'a dayanan jeopolitik faktörler etkili olmuştur.

Rusya-Ukrayna Çatışmasının Toplumsal Etkileri

Çatışma, milyonlarca insanın evlerini terk etmesine ve Ukrayna içinde yerinden edilmiş kişilerin artmasına neden oldu. Bu durum, yerinden edilmiş kişilerin yaşadığı acil insani ihtiyaçları arttırmıştır. Aynı zamanda, savaşın yoğun olduğu bölgelerde insan hakları ihlalleri ve sivillere yönelik şiddet olayları da artmıştır. Çatışma, ekonomik istikrarsızlık ve kayıplara neden olmuştur. Hem Rusya hem de Ukrayna ekonomileri bu durumdan olumsuz etkilenmiştir. Savaş, tarım alanlarını ve endüstriyel tesisleri etkileyerek gıda ve enerji arzını da kısıtlamıştır. Ayrıca, yatırımın azalması ve uluslararası ticaretin düşmesi gibi etkiler de yaşanmıştır. Rusya-Ukrayna çatışması, toplumların içinde bölünmelere neden olmuştur. Özellikle Ukrayna'da, Rusya yanlısı ve Batı yanlısı gruplar arasında derin politik ve kültürel ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Bu bölünmeler, toplumun uzun süreli birleşme ve iyileşme sürecini engelleyebilir. [Sadece Donabss bölgesi değil Ukrayna'nın diğer kesimlerinde de böyle bir bölünme vardır. Bazen de tam tersi diğer bölümlerde Rus düşmanlığına karşı bir birleşme vardır.] Savaş, insanların psikolojik

sağlığını olumsuz etkileyebilir. Şiddet olaylarına tanık olma, aile üyelerini kaybetme ve sürekli güvensizlik ortamı, bireylerde stres, kaygı ve travma gibi psikolojik sorunlara neden olabilir. Rusya-Ukrayna çatışması, uluslararası ilişkilerde gerilimi artırabilir. Batılı ülkeler ile Rusya arasındaki ilişkilerde gerilimler artarken, Rusya'nın da çatışma sırasında Ukrayna'ya yönelik müdahalesi, uluslararası arenada gerginliklere yol açmıştır (Stukalo, 2018, s. 11-14). Bu etkiler, savaşın toplumlara ve bölgeye olan geniş kapsamlı zararlarını göstermektedir.

Ukrayna, Avrupa entegrasyonu lehine tercihini yapmış, Avrupa değerleri ve prensiplerine dayanışma göstermiş ve Avrupa entegrasyonu yolunda ilerlemeye ve batı medeniyetinin bir parçası olmaya istekli olduğunu doğrulamıştır. Ancak, Rusya'nın böyle bir tercihi kabul etmesi zordur ve hatta daha da önemlisi, Avrupa ve Ukrayna beklenmedik ancak hala çok önemli bir komşusu olan Rusya ile yan yana yaşamaya devam edecektir. Açık ki, Ukrayna ve dünyanın diğer ülkeleri Rusya'ya karşı yeni bir politika oluşturmak zorundadır. Ukrayna krizinin sonuçları; ölümler, göçler, suç artışı, işsizlik artışı, sivil toplum ve sosyalleşme üzerindeki olumsuz etkisi gibi birçok sosyal zorluk getirdiğini göstermektedir. Avrupa ve dünya genelinde barış ve istikrarı sağlamak için yapıcı ve pragmatik bir yaklaşım geliştirmek gerekir. Bu tür bir politika, tarafları diyalog için itecek ve Doğu Ukrayna'daki savaşı durdurmayı sağlayacak ana ekonomik direklere dayanmalıdır ve diğer taraftan Avrupa ve dünya genelinde işbirliği ve istikrar için yeni köprüler ve dayanıklı temeller oluşturmalıdır. Bu nedenle, bu tür bir politika, bir yandan Rus doğal kaynaklarına bağımlılığı azaltmaya dayanmalıdır, diğer yandan ise tüm taraflar için faydalı olacak siyasi olmayan işbirliği biçimlerinin geliştirilmesini sağlamalıdır. Dolayısıyla, alternatif direkler ve köprüler şunlardır: Entelektüel elitler ve orta sınıf işbirliği ve ilişkilerinin geliştirilmesi, önemli bir rol oynayan bilimsel ve eğitimsel işbirliği (üniversiteler, profesörler); öğrenci hareketliliği; kültürel ve çevresel işbirliği; küçük ve orta ölçekli işletmelerin işbirliği (Stukalo, 2018, s. 16).

Savaşlar ve çatışmalar hiçbir zafer getirmez, ancak sivil halka acı çektirir ve dünya genelinde insanların yaşamlarını olumsuz etkiler. Devam eden Rus-Ukrayna çatışmasının sosyo-politik sonuçları, kazananların az olduğu, kayıpların büyük bölümünü Rusya ve Ukrayna sivillerinin çektiği bir tablo bıraktı. Rusya'nın niyetlerine ters olarak, siyasi ve stratejik tehditleri, İsveç ve Finlandiya gibi Avrupa ülkelerini, pozisyonlarını gözden geçirmeye ve diğer ülkelerle veya NATO ile askeri işbirliklerini düşünmeye zorlamıştır. Bu, sosyo-politik birliği teşvik edebilir ve her ülke içinde sağlık sistemlerini potansiyel olarak iyileştirebilir. Polonya için, kitlesel göç ve aşırı yüklenmiş sağlık sisteminden kaynaklanan mevcut zorluklar acil dikkat gerektirmektedir. Bu sorunların ele alınması, kurumsal yapıları değişiklikler yapılmasını ve AB ve sivil toplum kuruluşlarından artan destek alınmasını gerektirir. Sağlık sistemleri reformları konusunda geniş deneyime sahip olan Finlandiya ve İsveç gibi ülkelerle işbirliği, bu değişiklikleri kolaylaştırabilir ve sonuç olarak Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından bu ülkeleri birbirine daha yakın hale getirebilir. Rusya'nın ilerleyen süreçte karşılaşacağı birçok zorluk bulunmaktadır. Suriye savaşı gibi diğer karma savaşların aksine, Ukrayna çatışması, karma savaşın karanlık gerçeklerini ve Uluslararası İnsani Hukuk ve Cenevre Sözleşmesi'ne olan açık ihlalleri gözlemlenmeyi ve belgelemeyi kolaylaştırmıştır. Bu, Rusya'nın itibarını ve bir zamanlar komuta ettiği saygıyı erozyona uğratmıştır. Rusya'nın mevcut çatışmada nükleer silahları kullanma tehditleri, eylemlerinin arkasındaki yanlış mantığın yanı sıra, liderlerinin insanlık ve insani yasalara olan bakışını da göstermektedir. İran, Belarus ve Türkiye gibi diğer ülkelerin mevcut Ukrayna savaşına savaş veya diplomasi yoluyla müdahale etmesi, bu ülkelerde yeni sosyo-politik sorunlara ve küresel sağlık ve refah dahil olmak üzere ek global etkilere yol açabilir (Khorram-Manesh, 2023, s. 1-7).

A. Khorram-Manesh ve K. Goniewicz Ukrayna Savaşı'nı internet ve network ağları üzerinden değerlendirmişlerdir. Araştırma, Rusya-Ukrayna çatışmasının hassas konusuna derinlemesine iner ve Rusya'ya uygulanan farklı yaptırımlara netizen'ların duygusal tepkilerini ortaya çıkarır. Çalışma, netizen'ların Ukraynalıların yaşamları üzerinde korku ve üzüntü gibi olumsuz duyguların ağırlıkta olduğunu, ancak Ukrayna'yı destekleyen ülkelere duyulan güvenin de güçlü olduğunu keşfetmiştir. Sosyal medya verilerinin detaylı bir şekilde incelenmesi, netizen'ların bu kriz senaryosuna önceden belirlenmiş kutuplaşmış bir tutum içinde olduğunu göstermektedir. Ancak, bu kutuplaşmış davranış, sosyal medyadaki farklı gruplar arasında etkili iletişim ve saygın kaynaklar aracılığıyla sağlanan bilgilerle depolarize edilebilir. Çalışma, hükümetlerin ve işletmelerin yanlış bilgilendirme ile mücadele etmek ve sosyal uyumu teşvik etmek için nano-etkileycileri kullanmasını önermektedir. Ayrıca, büyük biçimler, n-gramlar ve sosyal ağ analizi gibi teknikler, gönderilerdeki desenleri ve kelime ilişkilerini incelemek için kullanılabilir. Kuruluşlar ve nano-etkileyciler, çatışmadan etkilenenler için ek travma yaşanmasını önlemek için bu bulguları sosyal medya gönderilerinde kullanabileceklerdir (Khorram-Manesh, 2023, s. 24-29).

Ebru Orhan'a göre; "Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, korkunç bir insani kriz yaratmış ve jeopolitik ilişkilerin istikrarını tehdit etmiştir. Savaş, küresel büyümede keskin bir yavaşlama, enflasyon ve borçta artış ile yoksullukta bir artış gibi artan endişelere katkıda bulunmuştur. Çatışmanın ekonomik etkisi, emtia ve finans piyasaları, ticaret ve göç bağlantıları ve güven gibi çeşitli küresel kanallardan yayılmıştır. Bu araştırmanın amacı, Rusya-Ukrayna savaşının küresel ekonomi üzerindeki etkilerini ortaya

çıkarmaktır. Araştırmada savaşın ekonomik etkileri incelenirken, OECD, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, BM, IMF, UNCTAD gibi kuruluşların raporları kullanılmıştır. Raporlara göre, Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmanın küresel ekonomiyi üç ana kanal üzerinden etkileyeceği söylenebilir: finansal yaptırımlar, emtia fiyatlarının artışı ve tedarik zinciri kesintileri” (Orhan, 2022, s. 141).

Barışın Sağlanması İçin Sosyolojik Perspektif

Rusya ve Ukrayna arasındaki barışın sağlanması, karmaşık bir sosyopolitik ve tarihsel bağlamda ele alınmalıdır. Sosyolojik bir perspektiften bakıldığında, bu iki ülke arasındaki ilişkilerin kökenleri ve toplumsal dinamiklerin anlaşılması önemlidir. Rusya ve Ukrayna, tarih boyunca birçok ortak kültürel, dilsel ve tarihsel bağa sahiptir. Ancak, özellikle XX. yüzyılda yaşanan siyasi dönüşümler, bu ilişkilerin karmaşıklığını artırdı. Sovyet döneminde Ukrayna'nın Rusya'ya bağlılığı ve sonrasında Ukrayna'nın bağımsızlığı, toplumsal belleklerde farklı yansımalar bulmuştur. Her iki ülkede de karmaşık etnik yapılar bulunmaktadır. Ukrayna'nın doğusundaki Rus nüfusu ve Kırım'daki Tatar ve diğer azınlıklar gibi etnik gruplar, siyasi ve sosyal dinamikleri etkilemektedir. Etnik kimliklerin yanı sıra, milliyetçilik ve ulusal kimlik de bu ilişkilerde önemli bir rol oynamaktadır (Fischer, 2022, s. 1).

Rusya'nın Ukrayna'ya karşı savaşıyla ilgili uluslararası bağlam, küresel düzen içindeki yapısal değişiklikleri yansıtan son derece karmaşıktır. Rusya'nın uluslararası olarak izole edilmesi imkânsız olacaktır. Çünkü Çin, Hindistan ve Türkiye gibi aktörler Moskova ile yakın ilişkilerden faydalanmaya devam edeceklerdir. Alman ve Avrupa diplomasisi, ortak çıkarların belirlenebileceği her konuda tartışma arayışında olmalıdır. Bu, özellikle nükleer tırmanmanın tehlikesi ve Çin ve Yeni Delhi'yi de endişelendiren Rusya'nın emperyalist Ukrayna topraklarına sahip olma girişimleri gibi konular için geçerlidir. Türkiye gibi Karadeniz kıyılarındaki en büyük güçle yüzleşen Rusya'nın emperyalist çabaları durdurulması zor olan bir girişimdir. Nükleer güç göstermesinin tırmanmasının tehlikesi konusunda Moskova ile görüşmelere devam edilmelidir. Ancak bu, Rusya'nın nükleer şantajına boyun eğmek anlamına gelmemelidir. Batı, Rusya'yı tırmanma spiralinden caydırmak için kararlı bir şekilde hareket etmeli ve geri adım atmamalıdır. Ukrayna için barış uzak bir ihtimaldir. Bugüne kadar yapılan görüşmeler, Moskova'nın saldırgan tutumu ve görüşmelere karşı alaycı tavrının diplomatik bir çözüme en büyük engel olduğunu göstermektedir. Ancak Almanya ve ortakları -Kiev ile yakın koordinasyon içinde- görüşmelerin tekrar mümkün olduğu an için hazırlık yapabilirler (Fischer, 2022, s. 7).

Rusya ve Ukrayna arasındaki ekonomik ilişkiler, enerji kaynakları ve ticaret gibi faktörler barış sürecini etkileyebilir. Ekonomik bağımlılıkların azaltılması ve adil ticaret anlaşmalarının yapılması, toplumsal istikrarın sağlanmasına yardımcı olabilir. Her iki ülkede de medya, toplumun algısını şekillendirmede önemli bir role sahiptir. Rusya ve Ukrayna'daki medya organlarının barışa veya çatışmaya yönelik tutumları, halkların algısını etkileyebilir ve toplumsal gerilimleri artırabilir veya azaltabilir. Barış sürecinde sivil toplum örgütlerinin ve diplomatik çabaların rolü büyüktür. Sınır ötesi işbirliği, kültürel etkileşim ve insanlar arası ilişkilerin güçlendirilmesi, uzun vadeli barışın sağlanmasında önemli olabilir. Rusya ve Ukrayna arasındaki barışın sağlanması, toplumsal dinamiklerin dikkate alınmasıyla mümkün olacaktır. Etnik, kültürel, ekonomik ve siyasi faktörlerin bir arada ele alınması, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir barışın temelini oluşturabilir (Szeptycki, 2008, s. 27-48). Rusya'nın Ukrayna ve Batı ile ilişkilerindeki yaklaşımı, barışçıl işbirliğinden çatışmalı durumlara kadar geniş bir yelpazede değerlendirilmektedir. Bu konu, Rusya'nın Ukrayna ile ilişkilerini nasıl şekillendireceği ve Batı ile olan ilişkilerinde nasıl bir strateji izleyeceği konusunda önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca, Rusya'nın ulusal çıkarları ve bölgesel güvenlik endişeleri de bu vizyonların temelini oluşturmaktadır (Tsygankov, 2023, s. 230).

Uluslararası Toplumun Rolü ve Reaksiyonları

Rusya Federasyonu'nun askeri müdahalesi, ikinci Dünya Savaşı'ndan bu yana benzersiz bir şekilde uluslararası hukuku ihlal etmektedir. Rusya, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun saldırganlığın tanımını içeren 3314 sayılı kararındaki her bir saldırgan eylemi işlemiştir. Bu olayı istisnai kılan, sadece askeri müdahalenin boyutu değil, aynı zamanda Ukrayna'nın egemen devlet statüsünü ve toprak bütünlüğünü önceden açıkça kabul eden Rusya'nın, önemli bir kısmını Ukrayna'nın topraklarına katma niyetinin ince bir şekilde ortaya konmasıdır. Bu saldırı ayrıca, Rus stratejisinde bir kopuşu işaret etmektedir. Bugüne kadar Rusya'nın, en azından uluslararası hukuk açısından yüzeyde kabul edilebilir gerekçelerle genişleme politikasını gizlemeye çalıştığı görülmüştür. Rus yaklaşımı şimdiye kadar dondurulmuş çatışmaların yaratılması, vatandaşlığın genişletilmesi ve dondurulmuş çatışmaları sürdürmek için tehdit veya silahlı müdahalede bulunulmasıyla karakterize edilmiştir, ancak diğer egemen ülkelerin topraklarının gerçek anlamda ilhakından kaçınılmıştır. Kırım'ın ele geçirilmesi bu stratejiden kısmi bir sapma olmasına rağmen, Rusya Federasyonu uluslararası hukuk düzenine kesin bir reddedışten kaçınarak kendi kendini belirleme hakkını ileri sürmüştür. Rus askeri müdahalesi, uluslararası hukukta belirleyici bir değişiklik yapmayı amaçlamaktadır. Rusya

Federasyonu resmen askeri müdahalesini kendini savunma hakkına dayandırsa da, toprak fethi planı, güç kullanımı ve ilhakın yasaklanması üzerine uluslararası uzlaşmayı ortadan kaldırmayı ve sonunda uluslararası hukuk düzenini 19. yüzyıla, yani savaşın bir egemen ayrıcalığı olduğu döneme geri döndürmeyi amaçlamaktadır. Ancak, devletlerarası güç kullanımının yasaklanması, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana defalarca ilan edilmesine rağmen, yeniden canlandırılmış bir coşkuyla yeniden hayat bulmuş ve uluslararası toplumun tepkisi, hatta Rusya'nın siyasi müttefiklerinin bile klasik uluslararası hukuk dönemine geri dönmek istemediğini doğrulamıştır. Sadece Küba, Suriye ve Venezuela, Rus saldırısının yasal olduğunu iddia etmişlerdir, ancak Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Oturumu tarafından kabul edilen bir kararda, 'Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'ya karşı saldırganlığını BM Şartı'nın 2(4) maddesini ihlal ederek kınanmıştır. Rusya Federasyonu'nun Avrupa'da uluslararası topluluk tarafından on yıllardır görülmemeyen bir ölçekte Ukrayna'nın egemen toprakları içinde askeri bir operasyon yürüttüğü vurgulanmıştır (Hoffmann, 2022, s. 206-235).

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik askeri müdahalesi, uluslararası toplumda ciddi bir endişe ve tepkiyle karşılanmıştır. Bu müdahale, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana benzeri görülmemiş bir uluslararası hukuk ihlali olarak değerlendirilmiştir. Rusya'nın Ukrayna'nın egemen devletliğini ve toprak bütünlüğünü açıkça kabul ettiği birçok uluslararası antlaşmaya rağmen, Ukrayna'nın önemli bir kısmını ilhak etme niyetinin açıkça görülmesi, bu durumu istisnai kılmaktadır. Bu saldırı, Rusya'nın bugüne kadar, en azından uluslararası hukuk açısından yüzeye çıkarılabilir kabul edilebilir nedenlerle genişleme politikasını gizlemeye çalıştığı stratejisinden bir sapma olarak da nitelendirilebilir. Rusya'nın yaklaşımı, donmuş çatışmaların yaratılması, vatandaşlık genişletilmesi ve donmuş çatışmaları sürdürmek için tehdit veya silahlı müdahalenin kullanılmasıyla karakterize edilmiştir, ancak diğer egemen ülkelerin topraklarının gerçek anlamda ilhak edilmesinden kaçınılmıştır. Uluslararası toplumun tepkisi, Rusya'nın politik müttefiklerinin bile klasik uluslararası hukuk çağına dönme isteğinin olmadığını doğrulamıştır. Kullanılan güç ve ilhak yasağının sürdürüldüğü yönündeki uluslararası konsensüsü silmek ve sonuçta uluslararası hukuk düzenini 19. yüzyıla, savaşın bir devlet ayrıcalığı olduğu bir döneme geri götürmeye çalışan Rusya'nın hedefi olduğu vurgulanmıştır. Ancak, devletlerarası güç kullanımının yasaklanması ilkesi İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana defalarca ölü bir tavır olarak ilan edilmiş olmasına rağmen, her seferinde yeniden canlandırılmıştır. Uluslararası toplumun tepkisi, Küba, Suriye ve Venezuela dışındaki ülkelerin çoğunun Rusya'nın eylemlerini kınadığı ve Ukrayna'nın egemen topraklarına yönelik Rus saldırısının uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirten Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun aldığı bir kararla teyit edilmiştir. Rusya, uluslararası hukukun temel bir kuralı olan devletlerarası güç kullanımının yasağını ihlal etmiştir. Bu durumda, tüm devletlerin, böylesine ciddi bir ihlali sona erdirmek için yasal bir şekilde işbirliği yapma görevi vardır. Ukrayna'ya destek, tarafsızlık kurallarını ihlal etmediğinden, Rus saldırganlığıyla mücadele etmenin potansiyel bir yolunu oluşturur. Ancak, destek seviyesi mücadeledeki önemli bir katılım seviyesine ulaşırsa, destek veren devletin savaşan bir taraf olarak değerlendirilmesi gerekir. Bununla birlikte, bu durum, ilgili devletin şimdi bir silahlı saldırı kurbanına yardım etmek için toplu savunma hakkını kullanıyor olduğu anlamına gelir (Belo, 2023, s. 235-248).

Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışma savaşı can kayıplarıyla hala devam etmektedir. İki ülke arasındaki savaşı kınayan birçok ülke, Birleşmiş Milletlerin harekete geçmesini talep etmiştir. Aslında, Birleşmiş Milletler savaşı sona erdirmek için önemli bir rol oynamaktadır çünkü Birleşmiş Milletler, dünya barışını sağlamayı amaçlayan uluslararası bir örgüttür. Savaşı sona erdirmek için Birleşmiş Milletlerin ana organları bulunmaktadır: Güvenlik Konseyi, anlaşmazlık tarafına yaptırımlar verebilir; Genel Kurul, farklı konularda birçok komiteye sahiptir ve Genel Sekreter bulunmaktadır. Savaşın dışında, Birleşmiş Milletler savaş mağdurlarıyla da ilgilenir, çoğunluğu sivilidir. Savaş mağdurlarını korumak, insan haklarını korumak gibi, bu nedenle Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin yardımıyla, tüm savaş mağdurları haklarından yararlanabilir ve savaştan korunabilir (Perbawa, 2022, s. 500). 24 Şubat 2022'de Rusya, 2014'te başlayan Rus-Ukrayna Savaşı'nın büyük bir etkisiyle Ukrayna'yı işgal etti. Bu işgal, Avrupa'nın II. Dünya Savaşı'ndan bu yana karşılaştığı en büyük mülteci krizine yol açtı; 8,2 milyondan fazla Ukraynalı ülkeyi terk etti ve nüfusun üçte biri yerinden edildi. İşgal aynı zamanda küresel gıda kıtlığına da neden oldu. İşgale verilen tepkiler, halkın tepkisi, medya reaksiyonları ve barış çabaları da dâhil olmak üzere geniş bir endişe yelpazesinde önemli ölçüde değişti (United Nations High Commissioner for Refugees, 2022, s. 3-4).

Fransız pazar araştırma şirketi Ipsos, Kasım ve Aralık 2022 aylarında dünya çapında 28 ülkede Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline ilişkin çeşitli anketler yaptı. Yetişkinlerin neredeyse üçte ikisi (%64) bu konudaki haberleri hâlâ yakından takip ettiklerini ifade etti. Ülkenin işgalinden bu yana çatışmaya ilişkin dünya kamuoyunda pek bir değişiklik olmadı. Örneğin, katılımcıların yaklaşık %66'sı Rusya'nın uluslararası spor etkinliklerinin dışında tutulması gerektiğine inanmaktadırlar, ancak yalnızca %45'i "Rusya'ya karşı en sıkı ekonomik yaptırımlardan" yanadır. Yüzde 57'si tüm Rus kuvvetleri geri çekilene kadar Ukrayna'nın desteklenmesinden yana. Bu rakamların geri kalanın tam tersi görüşü desteklediğini unutmayın; daha ziyade %42'si

ülkelerinin müdahale etmemesi gerektiğini söylüyor. Ancak katılımcıların %37'si ülkelerinin silah göndermesi gerektiğini belirtirken, %64'ü de ülkelerinin mali destek göndermeye gücünün yetmeyeceğini ifade etmiştir. Bu veriler, Ipsos'un Nisan 2022'de gerçekleştirdiği bir anketin sonuçlarına benzemektedir (Ipsos, 2022, s. 1-5).

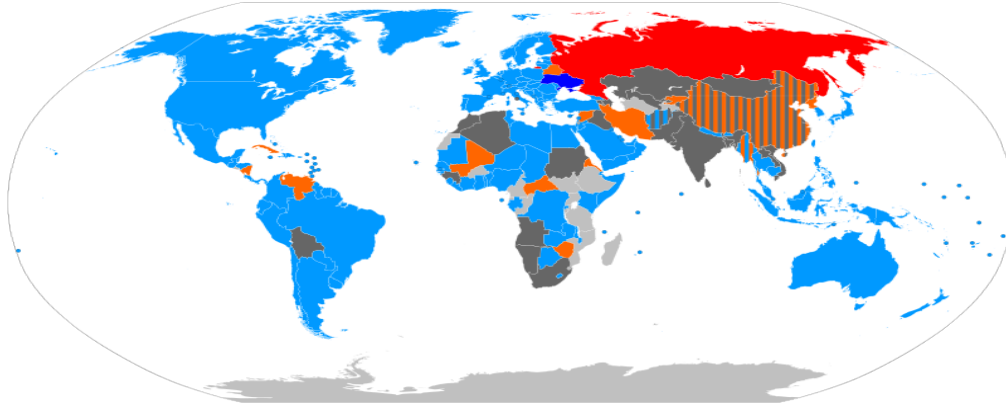
Rusya-Ukrayna savaşını değerlendiren uluslararası anketler, çatışma hakkındaki küresel perspektifler hakkında değerli bilgiler sunmaktadır. Pew Araştırma Merkezi Anketi (2022): Bu ankette, çeşitli ülkelerdeki katılımcıların önemli bir çoğunluğunun çatışmadan endişe duyduğu ve barışçıl çözümleri desteklediği bulunmuştur. Örneğin, Almanya ve Fransa gibi Batı Avrupa ülkelerinde, katılımcıların yaklaşık %70'i askeri müdahale yerine diplomatik çözümleri tercih etmiştir (Walter, 2022, s. 1-13). Genel olarak, çalışmaya katılan Ukraynalılar, AB'ye katılıma yüksek düzeyde destek göstermekte ve AB'ye karşı olumlu tutumlar sergilemektedir, sadece hafif grup farkları bulunmaktadır. Katılımcıların %83'ü Ukrayna'nın AB'ye katılmasını desteklemektedir. Destek düzeyi, evde Ukraynaca konuşan katılımcılar arasında (%89), 51 yaş ve üzeri katılımcılar arasında (%87) ve kadınlar arasında (%87) en yüksektir. Savaşın tırmanmadığı Kasım 2021 tarihinden bu yana, Ukraynalıların AB'ye katılmayı destekleyenlerin oranı önemli ölçüde artmıştır; o dönemde bu oran %58'di. Katılımcıların yaklaşık %72'si AB'ye 'oldukça olumlu' veya 'çok olumlu' bir imaja sahiptir. Katılımcıların AB'ye karşı tutumu, Ukraynaca konuşanlar arasında (%77'e karşı %67) ve 51 yaş ve üzerindekiiler arasında (%79'a karşı %73 ve %71) daha olumlu bir şekildedir. Katılımcıların neredeyse %40'ı AB'ye 'kesinlikle bağlı' hissetmektedir. Bu nedenle, daha uzun süreli, duygusal bir yönelim olarak bağlılık daha az güçlü görünmektedir ki bu Ukrayna'nın bugün AB yapılarının resmi bir parçası olmaması açısından şaşırtıcı değildir. Toplamda, politika tercihlerinde, tutumlarda ve bağlılıkta en büyük grup farkları, toplumsal kimlik belirleyicileri (Ukrayna'ya bağlılık ve evde konuşulan dil), bölgesel kökenler ve yaş grupları arasında belirlenebilir. Ukrayna'ya olan bağlılık arttıkça, AB'ye katılıma destek de önemli ölçüde artmaktadır. Batı Ukrayna'da yaşayan ve Batı ile ilişkilerin tarihsel olarak güçlü olduğu bölgelerde daha fazla AB'ye destek ve bağlılık görülmektedir. Ayrıca, önceki çalışmalara zıt olarak, SSCB'de sosyalleşmiş yaş grubu (51 yaş ve üstü) gençlerden daha yüksek AB desteği göstermektedir. Son zamanlarda yurtdışına göç etmiş Ukraynalılar, AB'ye katılıma biraz daha fazla destek göstermektedir, ancak destek düzeyleri hala Ukrayna'da yaşayan Ukraynalılardan önemli ölçüde daha yüksek değildir. Üniversite diploması olan katılımcılar, diplomasız katılımcılardan AB'ye daha bağlı hissetmektedir. Tutumlar ve bağlılık yoluyla daha az AB desteği gösteren kadınlar, erkeklere kıyasla AB'ye katılıma daha fazla destek vermektedir. Yüksek destek düzeylerinin kalıcı olup olmadığını veya sadece savaş bağlamında kısa vadeli bir gelişme olup olmadığını görmek için uzun vadeli izleme gereklidir. Bu bağlamda, Ukraynalı araştırmacıların çalışmaları özellikle önemlidir (Walter, 2023, s. 8-9).

Gallup Uluslararası Anketi (2022): Bu ankete göre, katılımcıların çoğunluğu Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerinin haksız olduğuna ve uluslararası hukuku ihlal ettiğine inanmaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde, katılımcıların yaklaşık %60'ı Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesini onaylamamıştır. Ukrayna'dan kaçması beklenen mülteci sayılarını ve hangi ülkelere göç etmeyi tercih ettiklerini Gallup Dünya Anketi (GWP) göç tercihleri verilerine dayanarak tahmin edilmeye çalışılmıştır. Bu, hem acil mülteci yardımı çabaları hem de uzun vadeli entegrasyon politikaları açısından önemlidir. Temel bulguları, Ukrayna'dan kalıcı olarak ayrılmak isteyen kişi sayısının 12 milyon kişiyi bulabileceği ve potansiyel varış ülkelerindeki mülteci politikalarının Ukraynalı mültecilerin farklı ülkeler arasında dağılımı üzerinde önemli bir etkisi olabileceğidir. Daha spesifik olarak, göç krizine verilen uluslararası dayanışmanın, mülteci akışlarını Avrupa Birliği (AB) ülkelerine önemli ölçüde azaltacağı, AB olmayan ülkeler üzerinde sınırlı bir yük getireceği ve aynı zamanda Ukraynalıların tercihlerini daha iyi dikkate alacağı sonucuna varılmıştır (Elinder, 2023, s. 587-602).

YouGov Küresel Anketi (2022): Bu ankette, farklı ülkeler arasında Rusya'ya yönelik yaptırımlara destek seviyelerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Örneğin, Doğu Avrupa ülkelerindeki katılımcıların önemli bir kısmı Rusya'ya sıkı ekonomik yaptırımlar uygulanmasını desteklerken, bazı Asya ülkelerindeki görüşler daha bölünmüştür. Stolle, bu anketin sonuçları çerçevesinde yazdığı makalede; Rusya'nın Ukrayna'yı istilası konusunda halkın nerede durduğunu ve ülkelerin Ukrayna'ya yardım etmesi gerektiği konusunda halkın neler düşündüğünü anlamak amacıyla Avrupa genelinde gerçekleştirilen 17 ülke kamuoyu anketinin ilk sonuçlarını tanıtmıştır. Ukrayna AB ülkeleri yardım etmek konusunda taraf olmuşlardır. Bu yardım çeşitli şekillerde sunulabilir, ancak önemli bir ayırım, daha kolay olan insani yardım ve mültecilerin kabulü ile ekonomik ve finansal çıkarlarla ilgili sonuçları olan yardımlar arasındadır. Genel destek yüksek olsa da, birkaç farklılaşmayı da ayırt etmek gerekmektedir. Rusya'ya yönelik yaptırımlar nedeniyle enerji maliyetlerinin artması gibi daha zor yardım biçimlerine kabul oranları her yerde daha düşüktür veya kendi birliklerini gönderme gibi. Ancak, bu bulgular içinde bile bazı çatlaklar bulunmaktadır. Rusya'ya sınırdaş olan ülkelerde halklar, yardımın yedi farklı biçimine de en çok destek verenler arasında Ukrayna'ya karşı en büyük destekçilerdir, eski Rusya dostları ise en az destekleyenlerdir. Ayrıca, radikal sağ destekçiler birkaç ülkede Ukrayna'ya en az destek verenlerdir, bazı ülkelerde ise radikal sol destekçiler de Ukrayna'ya daha az dayanışmacı bir

tavır sergilemektedir. Ancak net bir model olmadığı için, Ukrayna'ya yönelik görüşlerin sol ve sağ partiler arasında yeni bir ayrım oluşturduğunu söyleyebiliriz - Ukrayna'ya destek, sol-sağ ayrımı ile tam olarak örtüşmez veya aynı değildir. Genel olarak, muhalefet partisi destekçilerinin, Ukrayna'ya yardım etmeye daha az eğilimli oldukları ancak bazı istisnalarla -genelde- bu durumun bazı politika değişikliklerini önceden görebileceği belirtilmektedir. Genel olarak, Avrupa, Ukrayna'ya yardım konusunda ilk bakışta politik liderlerin politikalarını veya açıklamalarını göz önüne aldığımızda gözüktüğü kadar birleşik değildir. Yeni çatlaklar her zaman bilinen bir modeli izlemez, soru şudur ki bu çatlaklar derinleşir mi, siyasi partiler Ukrayna dayanışması konusunda daha da uyumlu hale gelir mi ve bu bölünme vatandaşlar için gelecekteki oylarında rol oynar mı (Stolle, 2023, s. 1-16)?

Tablo 1
Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline uluslararası tepkiler

- İşgali kınayan ülkeler
- Tarafsız bir duruş sergileyen ülkeler
- İşgali destekleyen veya işgali Ukrayna'ya ve/veya NATO provokasyonuna suçlayan ülkeler
- Bilinmeyen
- Rusya
- Ukrayna

Kaynak: https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:International_reactions_to_the_2022_Russian_invasion_of_Ukraine.svg

YouGov Cambridge araştırmasına göre Türkiye'de ankete katılanların % 26'sı Ukrayna'daki savaştan Rusya'yı sorumlu tutarken, % 22'si Batılı ülkeleri suçladı. "Savaş başlamadan önce Batılı ülkeler Rusya'yı tehdit etmek amacıyla "Ukrayna'da askeri altyapı kurmaya çalışıyorlardı" ifadesine Türkiye'de katılımcıların % 50'si katılırken, % 11'i ise katılmamıştır (The Times of India, 2022, s. 1-10).

Rusya ve Ukrayna Arasında Uzlaşma Yolları ve Diplomatik Çabalar

Savaşı nihayete erdirmek için Rusya ve Ukrayna arasında uzlaşma ve diplomatik çabalar çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir. Rusya ve Ukrayna, doğrudan diplomatik kanallar aracılığıyla görüşmeler yapabilirler. Bu görüşmeler, barışçıl çözüm yolları bulma, mevcut anlaşmazlıkları ele alma ve gelecekteki ilişkilerin temelini oluşturma amacını taşır. Uluslararası toplum, Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmayı çözmek için arabuluculuk yapabilir. Bu, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO veya diğer uluslararası örgütler aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Nitekim Türkiye iki ülke arasındaki sorunları çözmek için defalarca girişimde bulunmuştur. Uluslararası toplum, Rusya ve Ukrayna arasındaki anlaşmazlığı çözmek için diplomatik baskı ve yaptırımları kullanabilir. Bu, tarafları müzakere masasına geri dönmeye ve sorunları barışçıl yollarla çözmeye teşvik edebilir. Rusya ve Ukrayna, anlaşmazlıklarını ele almak için uluslararası platformlarda bir araya gelebilirler. Örneğin, Minsk Grubu gibi diplomatik forumlar, taraflara bir araya gelme ve uzlaşmaya varma fırsatı sunabilir. Rusya ve Ukrayna vatandaşları, sivil toplum örgütleri aracılığıyla birbirleriyle doğrudan temas kurabilir ve ortak çözümler arayabilirler. Halk diplomatik girişimler, iki ülke arasındaki insanlar arasındaki anlayışı artırabilir ve uzlaşma sürecine katkıda bulunabilir. Bu çeşitli yollar, Rusya ve Ukrayna arasındaki anlaşmazlıkları çözmek ve barışçıl bir şekilde ilerlemek için kullanılabilir. Ancak, uzlaşma ve diplomatik çabaların başarılı olması için tarafların istekli olması ve uluslararası toplumun desteğine ihtiyacı duyulması önemlidir.

Gelecekteki Olası Senaryolar ve Barış Sürecine Katkıları

Rusya-Ukrayna savaşı, gelecekte çeşitli olası senaryolar ve barış sürecine katkılar içerebilir. Bu senaryolar olarak şu tespitleri önerebiliriz: Diplomatik Müzakereler; taraflar arasında doğrudan diplomatik müzakereler, çatışmayı sona erdirmek ve barışçıl bir çözüm bulmak için önemli olabilir. Uluslararası toplumun arabuluculuğuyla desteklenen bu müzakereler, anlaşmazlıkları ele alabilir ve uzlaşmaya varabilir. Çatışmanın Sona Ermesi; taraflar arasındaki çatışmanın sona ermesi, barışın sağlanması için bir ön koşuldur. Bu, ateşkesin sağlanması ve çatışmanın sona ermesi ile gerçekleşebilir. Toprak ve Sınır Anlaşmaları; Rusya ve Ukrayna arasında toprak ve sınır anlaşmaları yapılabilir. Bu, çatışmanın temel nedenlerinden biri olan toprak ve sınır anlaşmazlıklarını çözebilir. Uluslararası Toplumun Katkıları; uluslararası toplum, barış sürecine yardımcı olmak için diplomatik, insani ve ekonomik destek sağlayabilir. Bu, taraflar arasında güvenin yeniden tesis edilmesine ve barışın sürdürülmesine katkıda bulunabilir. İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü; barış sürecinin bir parçası olarak, insan haklarının ve hukukun üstünlüğünün korunması önemlidir. Bu, adaletin sağlanması ve gelecekteki anlaşmazlıkların önlenmesine yardımcı olabilir. Bu senaryoların gerçekleşmesi için taraflar arasında isteklilik ve uluslararası toplumun desteği önemlidir. Ancak, barış sürecinin karmaşıklığı ve zorlukları göz önüne alındığında, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir çözüm için tarafların sabırlı ve kararlı olmaları gerekecektir (Hafeznia, 2022, s. 1).

Rusya'nın Ukrayna'yı gerçekten işgal edip etmeyeceği ve eğer ederse, bu işgalin ne şekilde gerçekleşeceği henüz net değil. Bu notta, Rusya'nın Ukrayna'da hedeflenen saldırılarla birlikte daha fazla askeri olmayan istikrarsızlaştırma çabaları yapacağı iki geniş senaryoyu belirtebiliriz veya tam bir işgal ve her ikisinin de sonuçlarını analiz edebiliriz. İlk senaryoda, özellikle AB'den daha sınırlı bir yaptırım tepkisi bekleriz, tam bir işgal ise Batı genelinde büyük yaptırımları gerektirir. Rusya'nın üç aylık zaman serileri üzerinde stilize edilmiş bir VARX modeli uygulayarak, yaptırımların ne Rusya'nın GSYİH'sı ne de döviz kuru üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğunu buluyoruz. Ancak, Rusya'nın enerji ihracatının fiyatının veya hacminin azalmasına son derece duyarlı olduğunu buluyoruz. Bu gerçekten nükleer yaptırımlar seçeneği - Rusya ile AB arasındaki enerji ticaretini kısıtlamak - her iki tarafı da olumsuz etkileyecek büyük bir etkiye sahip olduğundan olası değildir. Enerjinin yanı sıra, en acı verici yaptırımlar arasında Rus bankalarının SWIFT sistemi ve dolar piyasalarından koparılması ve Rusya'ya yüksek teknoloji ürünlerinin ihracatının yasaklanması yer alacaktır. Rusya, dolar tabanlı küresel sistemden giderek daha fazla izole olmuş ve yaptırımların durumunda kullanabileceği önemli bir tampon oluşturmuştur, ancak olumsuz senaryo altında, devletin ekonomik ve finansal istikrarını sürdürmek için büyük çapta müdahale etmesi gerekecektir. Her iki senaryoda da, Ukrayna ekonomisi zarar görecektir ve makro-finansal istikrarı sürdürmek için büyük Batı desteğine ihtiyaç duyacaktır. Orta vadede, mevcut kriz Rusya'yı ekonomik olarak daha da izole edecek ve 2014'ten beri çok vasat büyüme performansını sürdürecektir. Ayrıca, bu durum olası olarak AB'nin Rusya'dan enerji çeşitlendirmesine doğru hareket etmesini hızlandıracaktır. Ancak, bu durumun Rusya üzerindeki ekonomik etkisi, Rusya ile Çin arasındaki enerji bağlarının daha da yakınlaşmasıyla muhtemelen hafifletilecektir (Astrov, 2022, s. 1-29).

Türkiye, Rusya ve Ukrayna arasındaki barış sürecine uluslararası ilişkiler bağlamında önemli katkılarda bulunmaktadır. Türkiye, stratejik konumu ve bölgedeki etkin rolüyle barışın tesisine yönelik çabaları desteklemekte ve arabuluculuk yapmaktadır. İki ülke arasındaki gerginliklerin çözümüne yönelik diplomatik çabalara aktif bir şekilde katılarak krizin barışçıl yollarla çözülmesine destek vermektedir. Ayrıca Türkiye, taraflar arasında diyalogu teşvik etmekte ve işbirliğini artırmak için çeşitli platformlarda ortaklıklar geliştirmektedir. Özellikle Türkiye'nin bölgesel barış ve istikrarı destekleyen dış politikası, Rusya ve Ukrayna arasında gerilimi azaltma ve uzlaşma sağlama çabalarını desteklemektedir. Türkiye'nin bu çabaları, bölgesel istikrarın ve güvenliğin güçlendirilmesine katkı sağlayarak uluslararası toplumun genel barış ve istikrara olan katkısını artırmaktadır (Ece, 2022, s. 1391-1412).

Rusya ve Ukrayna'da Toplumsal İlişkilerin Geleceği: Öngörüler ve Öneriler

Rusya ve Ukrayna'da toplumsal ilişkilerin geleceği, karmaşık ve belirsiz bir durumdadır. Geleceğe dair öngörülerde bulunmak zor olsa da, mevcut durum ve tarihsel dinamikler ışığında bazı önerilerde bulunmak mümkündür. Öncelikle, barış ve uzlaşma için diplomatik çabaların artırılması hayati önem taşımaktadır. Uluslararası toplumun arabuluculuk yapması ve taraflar arasında diyalogu teşvik etmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, her iki ülkenin de iç politikalarında reform yaparak toplumlar arasındaki gerilimi azaltması ve uzlaşmaya yönelik adımlar atması gerekmektedir. Ekonomik işbirliği ve ticaret ilişkilerinin güçlendirilmesi de toplumsal ilişkilerin geleceği açısından önemlidir. Ortak çıkarılara dayalı ekonomik ilişkiler, toplumlar arasında güvenin artmasına ve işbirliğinin güçlenmesine yardımcı olabilir.

Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının ve medyanın barışçıl çözüm ve uzlaşma mesajlarını güçlendirmesi gerekmektedir. Toplumların bilgilendirilmesi ve farkındalığının artırılması, barışçıl bir geleceğin inşası için önemli bir adımdır. Son olarak,

uluslararası toplumun Rusya ve Ukrayna'ya destek vermeye devam etmesi ve bölgede istikrarın sağlanması için çaba sarf etmesi önemlidir. Bu destek, toplumsal ilişkilerin geleceği açısından olumlu bir etki yaratabilir ve barış sürecine katkı sağlayabilir. Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın ne zaman bitebileceği belirsizdir ve birçok faktöre bağlıdır. Savaşın sona ermesi için birçok sosyolojik, politik ve askeri dinamik etkili olacaktır. Öncelikle, taraflar arasında bir uzlaşma veya ateşkes sağlanması için diplomatik çabalar önemlidir. Ancak, bu çabaların başarılı olması için tarafların istekli olması ve çıkarlarının korunması gerekmektedir. Savaşın sona ermesi aynı zamanda toplumların taleplerine ve ihtiyaçlarına bağlı olacaktır. Toplumların barış isteği ve savaşın getirdiği acıların artması, liderlerin barışçıl çözümlere yönelmesini teşvik edebilir. Askeri güç dengesi de savaşın bitiş sürecini etkileyecektir. Taraflar arasındaki askeri çatışmaların yoğunluğu ve sonuçları, barış müzakerelerinin yönünü etkileyebilir. Ayrıca, uluslararası toplumun rolü de önemlidir. Uluslararası baskı ve arabuluculuk, savaşın sona ermesine katkıda bulunabilir. Ancak, uluslararası güçler arasındaki çıkar çatışmaları ve jeopolitik dinamikler, barış sürecini karmaşıklaştırabilir.

Volodimir Zelenski ve Vladimir Putin'in barış konusunda uzlaşma eğilimlerini analiz etmek karmaşık bir konudur. Çünkü her iki liderin de geçmiş tutumları, siyasi hedefleri ve ulusal çıkarları göz önünde bulundurulmalıdır. Volodimir Zelenski, Ukrayna'nın mevcut Devlet Başkanı olarak barış ve uzlaşma çağrıları yapmıştır. Zelenski, Ukrayna'daki iç çatışmaların sona erdirilmesi ve Rusya ile ilişkilerin normalleştirilmesi için çaba göstermiştir. Ancak, Zelenski'nin barış konusundaki tutumu, Rusya'nın Ukrayna'daki kontrolü ve bölgesel güç dengesini nasıl algıladığına da bağlı olacaktır. Zelenski'nin barışa yönelik uzlaşma eğilimi, Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü ve ulusal güvenliğini koruma çabalarıyla dengelemesi gerekecektir.

Vladimir Putin'in barış konusundaki uzlaşma eğilimleri de karmaşıktır. Putin, Ukrayna'daki krizi Rusya'nın çıkarlarına göre şekillendirmeye çalışmış ve Rusya'nın bölgedeki nüfuzunu korumak için çaba göstermiştir. Ancak, Putin'in barışa yönelik samimiyeti sorgulanmaktadır, çünkü Rusya'nın Ukrayna'daki ayrılıkçı gruplara destek verdiği ve Kırım'ı ilhak ettiği bilinmektedir. Bununla birlikte, uluslararası baskı ve ekonomik zorluklar Putin'in barışa yönelik tutumunu etkileyebilir ve onu uzlaşma ve diyaloga daha açık hale getirebilir. Volodimir Zelenski ve Vladimir Putin'in barış konusundaki uzlaşma eğilimleri, ulusal çıkarlar, siyasi baskılar ve uluslararası ilişkilerin karmaşıklığına bağlı olarak değişkenlik gösterecektir. Ancak, her iki liderin de barışçıl çözümlere yönelik adımlar atmaları, bölgedeki gerilimi azaltmak ve barışı teşvik etmek için önemlidir.

Sonuç ve Öneriler

Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın sona ermesi için birçok faktörün bir araya gelmesi gerekmektedir. Bu süreçte, toplumların talepleri, diplomatik çabalar, askeri durum ve uluslararası baskılar dikkate alınmalıdır. "Savaş ve Barış, Sosyal Çatışma Sosyolojisi: Rusya-Ukrayna Örneği" başlıklı makalemiz, Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmanın sosyolojik boyutlarını incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırma, iki ülke arasındaki sosyal ve kültürel faktörlerin savaş ve barış süreçlerini nasıl etkilediğini anlamaya odaklanmıştır. Elde edilen önemli bulgular, Rusya-Ukrayna çatışmasının sadece siyasi ve askeri boyutlarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda toplumsal, tarihsel ve kültürel dinamiklerin de önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle, Rusya'nın Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bölgedeki etkisini yeniden tesis etme çabaları ve Ukrayna'nın bağımsızlık arayışı, çatışmanın temelini oluşturmuştur.

Bu bulguların yorumlanması, Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmanın kökenlerini ve derinliğini anlamak için önemlidir. Toplumsal hafızanın ve milli kimliklerin rolü, çatışmanın uzun vadeli etkileri üzerinde de derinlemesine düşünülmesi gereken bir konudur. Benzer/ geçmiş makale araştırmaları bulguları ile yapılan kıyaslamalar, Rusya-Ukrayna çatışmasının benzersiz özelliklerini ve diğer benzer bölgesel çatışmalarla olan ilişkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. Bu bağlamda, daha önce yapılan araştırmaların bulgularının, mevcut çalışmanın sonuçlarına nasıl katkı sağlayabileceği değerlendirilmelidir. Yapılan nicel-nitel çalışmalarda her iki ülkenin birbirini suçladığı yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Savaşın bitmesi için temel önerimiz; diplomatik çabaların artırılması, toplumsal diyalogun teşvik edilmesi ve bölgedeki insan haklarının korunmasıdır.

Rusya-Ukrayna savaşı, Rusya, Beyaz Rusya ve Rus yanlısı güçler ile Ukrayna ve destekçileri arasında devam eden bir çatışmadır. Bu savaşın temelleri, 2014 yılında Ukrayna Devlet Başkanı Viktor Yanukoviç'in görevden alınmasının ardından başlayan ve 2022 yılında daha da büyüyen gerginliklerle oluşmuştur. Bu gerginliklerin temelinde, Rusya'nın genişleme ve kontrol talepleriyle bağlantılı olarak Rus İmparatorluğu'nun yeniden canlandırılma girişimleri ve sistemik bir kriz yaşayan Rus devletinin çabaları yer almaktadır. Ukrayna, Rus işgalinin tamamen durması ve uluslararası kabul gören sınırların yeniden tesis edilmesi durumunda çatışmaların sona ereceğini savunmaktadır. Ancak Kiev, Rusya ile yapılacak bir uzlaşmanın diğer benzer çatışmalarda saldırgan güçleri teşvik edebileceği uyarısında bulunmaktadır. Diplomasi ve makul bir uzlaşma ile bu savaşın önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle başlayan bu çatışma, dünya genelinde

ekonomik ve siyasi dengeleri etkilemiştir. Ancak, bu savaşın nasıl sona ereceği hala belirsizdir ve analistler farklı senaryolar üzerinden spekülasyon yapmaya devam etmektedirler. Savaşın bitip nihai antlaşmaya varılabilmesi için hem iki tarafın hem de küresel siyasetteki aktörlerin daha sıkı ve tutarlı çaba göstermesi gerekmektedir. Halihazırda sosyolojik olarak bir uzlaşma kültürüne dair şartlar henüz olgunlaşmış bir seviyede olmadığından kısa sürede çatışmaların sona ermesi mümkün gözükmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Arutiunian, I. V., & Bromlei, I. V. (1988). A Sociocultural Profile of Soviet Nationalities (cont.) *Ethnosociology Research Results (Excerpts)*. *Soviet Anthropology and Archeology*, 27(3), 7-71.
- Astrov, V., Grieveson, R., Kochnev, A., Landesmann, M., & Pindyuk, O. (2022). *Possible Russian invasion of Ukraine, scenarios for sanctions, and likely economic impact on Russia, Ukraine and the EU* (No. 55). Policy Notes and Reports. 1-29.
- Avetisova, A. (2015). *The Ukraine crisis: A geopolitical power struggle between Russia and the US*. Diva.
- Barnett, M., & Duvall, R. (2005). Power in international politics. *International Organization*, 59(1), 39-75.
- Belo, D., & Rodríguez, F. (2023). The conflict in Ukraine and its global implications. *Canadian Foreign Policy Journal*, 29(3), 235-248.
- Bremmer, I. (1994). The politics of ethnicity: Russians in the New Ukraine. *Europe-Asia Studies*, 46(2), 261-283.
- Ece, N. J. (2022). Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Dış Ticaret ve Küresel Güvenliğe Etkisi: Montrö Boğazlar Sözleşmesinin Savaşın Genişlemesinin Önlenmesine Katkısı. *Kent Akademisi*, 15(3), 1391-1412.
- Elinder, M., Erixson, O., & Hammar, O. (2023). Where would Ukrainian refugees go if they could go anywhere?. *International Migration Review*, 57(2), 587-602. <https://doi.org/10.1177/01979183221131559>
- Fischer, S. (2022). *Peace talks between Russia and Ukraine: Mission impossible* (No. 65/2022). SWP Comment, 1-7.
- Hafeznia, M. R. (2022). Scenarios for the Future of the World in Light of the Ukraine Crisis. *Geopolitics Quarterly*, 18(68). 1-11
- Henrikson, A. K. (2022). The Trauma of Territorial Break-up: The Russia-Ukraine Conflict and Its International Management-Geopolitical Strategy and Diplomatic Therapy. *Geopolítica(s)*, 13(1), 11-36. <https://doi.org/10.5209/geop.81880>
- Hoffmann, T. (2022). War or peace?—International legal issues concerning the use of force in the Russia-Ukraine conflict. *Hungarian Journal of Legal Studies*, 63(3), 206-235. <https://doi.org/10.1556/2052.2022.00419>
- Ipsos. (2023). "One year in, global public opinion about the war in Ukraine has remained remarkably stable". Erişim adresi: <https://www.ipsos.com/en/war-in-ukraine-january-2023>. Erişim tarihi: (12.02.2024).
- Jeong, H. W. (2017). *Peace and Conflict Studies: An Introduction*. Taylor & Francis.
- Khorram-Manesh, A., Goniewicz, K., & Burkle, F. M. (2023). Social and healthcare impacts of the russian-led hybrid war in Ukraine—a conflict with unique global consequences. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 17, e432. doi:10.1017/dmp.2023.91.
- Kitsoft. (2022). "Ministry of Foreign Affairs of Ukraine - Statement by the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine Regarding the Severance of Diplomatic Relations with the Russian Federation". Erişim adresi: mfa.gov.ua. Erişim tarihi: (22.02.2024).
- Kulagin, V. V. (2018). *Rossiysko-ukrainskiye otnosheniya v kontse XX-XXI vv* (Doctoral dissertation).
- Lang, K. (1965). Military sociology. *Current Sociology*, 13(1), 1-26.
- Lemay-Hébert, N. (2014). The political sociology of state-building: looking beyond Weber. In *Conflict, Peace, Security and Development* (pp. 52-65). Routledge.
- Lewin, K. (1943). Psychology and the process of group living. *The Journal of Social Psychology*, 17(1), 113-131.
- Malesevic, Sinisa. (2010). *The Sociology of War and Violence*. Cambridge University Press.
- Mayboroda, D. M. (2019). *Krym v noveyshey istorii rossiysko-ukrainskikh otnosheniy*. Avtoref. Kand. Diss.
- Mehring, R. (2017). Carl Schmitt's friend-enemy distinction today. *Filozofija i Društvo*, 28(2), 304-317.

- Norman, E. R. (2012). International bogbarts: Carl Schmitt, Harry Potter, and the transfiguration of identity and violence. *Politics & Policy*, 40(3), 403-423.
- Onuch, O., & Hale, H. E. (2018). Capturing ethnicity: the case of Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 34(2-3), 84-106.
- Orhan, E. (2022). The effects of the Russia-Ukraine war on global trade. *Journal of International Trade, Logistics and Law*, 8(1), 141-146.
- Perbawa, I Ketut Sukawati Lanang Putra. (2022). The Role of United Nations on War Conflict Between Russia and Ukraine. *International Journal of Social Science and Business*, 6(4), 496-501.
- Polityuk, Pavel and Zinets, Natalia. (2020). Ukraine sticks to positions on Russia but leaves room for “compromises”. *Reuters*. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/article/us-ukraine-president-aide/ukraine-sticks-to-positions-on-russia-but-leaves-room-for-compromises-idUSKBN20613Q/>. Erişim tarihi: (20.02.2024).
- Razumova, M. V., & Rybka, S. B. (2016). Analiz Romana L. N. Tolstogo «Voyna i Mir» V Perevode Konstans Garnett. In *Inostrannye yazyki v XXI veke: Aktual'nyye voprosy lingvistiki, teorii perevoda i metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov* (pp. 68-72).
- Shyrokykh, Karina. (June 2018). “The Evolution of the Foreign Policy of Ukraine: External Actors and Domestic Factors”. *Stockholm University J.* 70(5). 832-850.
- Siebold, G. L. (2001). Core issues and theory in military sociology. *Journal of Political & Military Sociology*, 140-159.
- Steshenko, Anna ve Albul, Sergiy. (2023). V Ukrayini zaboronyly heohrafichni nazvy, pov'yazani z Rosiyeyu. Erişim adresi: https://lb.ua/news/2023/03/21/549538_ukraini_zaboronili_geografichni.html. Erişim tarihi: (18.02.2024).
- Stolle, D. (2023). Aiding Ukraine in the Russian war: unity or new dividing line among Europeans?. *European Political Science*, 1-16.
- Stukalo, N., & Simakhova, A. (2018). Social and economic effects of the war conflict in Ukraine for Europe. *Geopolitics under Globalization*, 2(1), 11-18.
- Szeptycki, A. (2008). Trade Relations between the Russian Federation and Ukraine. *Materiały Studialne PISM research papers*, (8), 27-48.
- The Times of India. (2022). “Split opinion in India on whether Russia or Western countries to blame for Ukraine conflict: Survey”. Erişim adresi: <https://timesofindia.indiatimes.com/>. Erişim tarihi: (15.02.2024).
- Tsygankov, A. P. (2023). Between war and peace: Russian visions of future relations with Ukraine and the West. *Russian Politics*, 8(2), 230-246.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2022). “Situation Ukraine Refugee Situation”. Erişim adresi: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>. Erişim tarihi: (23.02.2024).
- Viki, G. T., Osgood, D., & Phillips, S. (2013). Dehumanization and self-reported proclivity to torture prisoners of war. *Journal of Experimental Social Psychology*, 49(3), 325-328.
- Walter, L., Mayer, S. J., Dollmann, J., Jacobsen, J., & Meth, A. (2022). *High levels of support for European Union accession in Ukraine during the war in 2022*. An analysis based on the ReUP study.
- Webel, C., & Galtung, J. (Eds.). (2007). *Handbook of Peace and Conflict Studies* (Vol. 7). London: Routledge.
- Wight, M. (2002). *Power politics*. A&C Black.

Extended Abstract

The sociology of peace, war, and social conflict is a field that studies the dynamics affecting peace and war in society, along with the sociological dimensions of these processes. This discipline focuses on understanding the factors shaping peace and war, investigating the origins, effects, and consequences of social conflicts. Additionally, it examines tensions between social groups, decolonization strategies, and methods of reconciliation. Sociology offers various approaches and theories for understanding the relationships between peace and war. Within this context, it emphasizes the roles of factors such as national identity, ethnic discrimination, political power struggles, economic inequalities, and religious and cultural differences in peace and war processes. Moreover, it considers the effects of power politics and geopolitical dynamics in international relations. Sociology employs diverse methods, including field research, surveys, in-depth interviews, content analysis, and comparative analyses, to decipher the relationship between peace and war. By employing these methods, sociologists aim to better understand the causes and consequences of conflicts in society and develop effective policy proposals to promote peace. Sociology serves as an important tool for comprehending the complexity of peace-war dynamics and social conflicts, ultimately striving to find peaceful solutions by examining the underlying structural and cultural factors of conflicts occurring in society (Malesevic, 2010).

Military sociology, on the other hand, is a discipline that examines the social, cultural, and institutional dimensions of military institutions and activities. It explores various aspects such as the structure of military organizations, the social dynamics of military personnel, leadership dynamics, military training, discipline, and the values of military society. One of its goals is to understand the behavior and social dynamics of soldiers to enhance the effectiveness of military organizations. However, military sociology also studies the social effects of military institutions and policies, including the impact of military service on society, economic effects of military activities, and the social consequences of military policy. Utilizing methodologies like fieldwork, surveys, interviews, archival research, and quantitative data analysis, military sociology examines the internal and external dynamics of military institutions, including social structures, values, leadership dynamics, and the social effects of military policy. It provides a comprehensive framework for enhancing the effectiveness of military organizations, understanding the social implications of military policy, and studying the social dynamics of military service (Lang, 1965).

The tensions between Russia and Ukraine can be understood in terms of "power politics" or "power policy," which are significant concepts in international relations. These concepts are used to decipher the use of force and the balance of power among states. Power politics refers to the policies and strategies that states employ to safeguard their interests, ensure national security, and achieve their objectives. These policies involve military, economic, political, and diplomatic tools. While power politics often underlies competition and conflict between states, it can also encompass cooperation and compromise in international relations. Understanding power politics is essential for comprehending the complexities of interstate relations, as the power possessed by a state plays a crucial role in its interactions with others. Factors such as military strength, economic power, political influence, and international reputation are decisive in shaping a state's relations with others. Power politics reflects states' efforts to safeguard their national interests, which can range from competitive and confrontational approaches to cooperative and diplomatic ones (Wight, 2002).

For the de-escalation of the war between Russia and Ukraine to occur, several factors must be considered, including societal demands, diplomatic efforts, the military situation, and international pressures. Our article titled "War and Peace, Sociology of Social Conflict: The Case of Russia-Ukraine" aimed to examine the sociological dimensions of the de-escalation between Russia and Ukraine. This research focused on understanding how social and cultural factors between the two countries influence the de-escalation and peace processes. Significant findings revealed that the Russia-Ukraine conflict extends beyond political and military dimensions, with social, historical, and cultural dynamics playing crucial roles. Specifically, Russia's efforts to regain influence in the region after the collapse of the Soviet Union and Ukraine's pursuit of independence have been fundamental to the conflict.

Interpreting these findings is crucial for understanding the origins and depth of the de-escalation between Russia and Ukraine. The role of social memory and national identities also requires careful consideration due to their long-term effects on conflict. Comparisons with findings from similar or past studies can help elucidate the unique features of the Russia-Ukraine conflict and its relationships with other regional conflicts. Additionally, quantitative and qualitative studies have revealed mutual blame between both countries. Our primary proposal for ending the war is to intensify diplomatic efforts, promote social dialogue, and uphold human rights in the region.

The ongoing war between Russia, Belarus, pro-Russian forces, and Ukraine stems from tensions that began after the impeachment of Ukrainian President Viktor Yanukovich in 2014, escalating further in 2022. At the core of these tensions lie attempts to revive the Russian Empire, Russia's expansionist demands, and its systemic crisis. Ukraine insists that the conflicts will end only if Russian occupation ceases entirely, and internationally recognized borders are restored. However, Kiev warns that compromising with Russia could embolden aggressive forces in similar conflicts elsewhere. Diplomacy and reasonable compromise are believed to be key to preventing this war. Although this conflict, initiated by Russia's invasion of Ukraine, has impacted global economic and political balances, its end remains uncertain, with analysts speculating on various scenarios. However, precise predictions are challenging. Ending the war requires efforts from both communities, yet sociologically, conditions for a culture of reconciliation remain underdeveloped.

Göç Ansiklopedisi, Nobel Akademik Yayıncılık, 2023, s. 480

Encyclopedia of Migration, Nobel Akademik Publishing, p.
480.

Uğur ESER ^{ID}

Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Erzurum, Türkiye

Göç, evrensel bir olay olmasına rağmen herkesçe kabul edilmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Uluslararası Göç Örgütü (IOM), uluslararası bir sınırı geçerek (uluslararası göç) veya bir ülke içinde (iç göç), mesafesi/süresi, niteliği/yapısı/oluşumu ve nedenleri ne olursa olsun her türlü insan eylemini kapsayan bir kişi veya grubun hareketini göç kapsamında tanımlamıştır.

Bu geniş tanım; göçün bütün biçimlerini (gönüllü/zorunlu göç, iç/uluslararası göç, uzun/kısa dönem göç), farklı nedenlerini (siyasi baskı, çatışma, ekonomik problemler, çevrenin bozulması veya bütün bu sebeplerin bir birleşimiyle, daha iyi ekonomik imkânlar veya hayatta kalma veya refah koşulları arayışıyla veya aile bütünleşmesi gibi diğer nedenlerle göç) ve kullanılan araçları (yasal/düzensiz göç) hesaba katmadan yapılan göçleri kapsamaktadır. 'Daha kısa süreli hareketler' tanımı Birleşmiş Milletler (UN) nezdinde göç olarak kabul görmemektedir.

Kısacası; göç tanımı ülkelere, yasalara, örgütlere/organizasyonlara ve kişilere göre değişiklik gösterebilmekte ve hatta sınırınıza dayandığı ve kapınızı çaldığı zamana kadar farklı anlamlara gelebilmektedir.

Göç konusunun yeni bir alan olması ve inter-disipliner ve komplike/karmaşık bir yapıya sahip olması göçün tanımını yaparken dahi güçlük çekilmesine sebep olmaktadır. Bu bağlamda, inceleme yapılan 'Göç Ansiklopedisi' kitabı bu yeni alanın tanınmasına, inter-disipliner yapısının kavranmasına ve komplike/karmaşık yapısını açıklığa kavuşturmasına ve göç konusunu çalışanlara/araştıranlara/inceleleyenlere yardımcı olacak önemli bir eser olma niteliğindedir.

Nobel Akademik Yayıncılık tarafından 2023 yılında basılan ve sayfa sayısı 480 olan Göç Ansiklopedisi kitabının editörleri Yakup ÖZKAYA, Veysel ERAT, Kıvanç DEMİRCİ ve Aytaç DURAN'dır.

Göç Ansiklopedisi kitabının ön sözünde UNHCR Türkiye Temsilcisi Philippe LECLERC'in ifadeleri yer almaktadır. İlk olarak kendisi, dünyadaki göç hareketliliğiyle ilgili temel bilgiler paylaşmıştır. Türkiye'nin dünyanın en büyük göçmen nüfusuna ev sahipliği yaptığından ve göç konusunda uygulamış olduğu cömert politikalarından bahsettikten sonra, böylesi bir ortamda, zamanlama açısından Göç Ansiklopedisi kitabının yayınlanmış olmasını takdirle karşılamıştır. Bu ansiklopedinin temelinde her biri alanında uzman akademisyenlerin katkılarının yattığı ve bu araştırmacıların; mültecilerin, sığınmacıların, kültürün ve kimliğin çok yönlü öyküleriyle ilgili onun karmaşık katmanlarını ortaya çıkarıp zorunlu göçün derinlikleri içine cesaret edip girdiklerini ve bu ortak çalışmada, zor kullanarak yerleşik olduğu mekanları terk etmek zorunda bırakılanların karşı karşıya kaldıkları güçlüklerin derinlemesine araştırılıp bilginin ahenginin/uyumunun ustalıkla işlendiğini dile getirmektedir.

Geliş Tarihi/Received 06.05.2024
Kabul Tarihi/Accepted 27.06.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2024

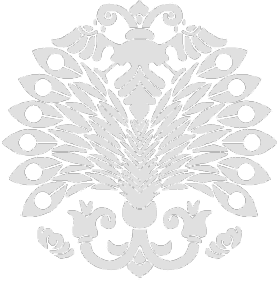
Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Uğur ESER
E-mail: ugunereser.es@gmail.com

Cite this article

Eser, U. (2024). Encyclopedia of Migration, Nobel Akademik Publishing, p. 480. *Journal of International Relations Studies*, 4(1), 50-51.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Bu çalışmada içindekiler bölümünde yer alan 273 terim/kavram 64 yazar/akademisyen tarafından açıklanmıştır. Eser ansiklopedi kategorisinde yer almasından dolayı kavramlar alfabetik sıraya göre dizilmiş olup 'adaptasyon' terimi ile başlayıp 'zorunlu göç' terimi ile son bulmaktadır.

Göç Ansiklopedisi kitabı içinde açıklaması yapılan terimlerin ve kavramların göç konusu altında yer aldıkları düşünülmesine rağmen, tematik olarak incelendiğinde birçok disiplini içinde barındırdığı görülebilmektedir. Bu bağlamda, incelemesi yapılan Göç Ansiklopedisi kitabı sadece göç konusuna dair değil aynı zamanda göçün inter-disipliner yapısı itibarıyla; hukuk, politika, ekonomi, felsefe, tarih, antropoloji, sosyoloji, coğrafya ve uluslararası ilişkiler (bireyler, devletler, kurumlar, kuruluşlar, örgütler, anlaşmalar, diplomasi, güvenlik vb.) gibi birçok disiplinin içinde nasıl kullanıldıklarına dair açıklamalar getirmektedir. Bazı terimler birden fazla disiplini kapsamaktadır.

Bu kitap, farklı düşüncelerin ve bakış açılarının bir araya getirildiği bir zenginliği okuyucuların, araştırmacıların ve dış politika karar alıcılarının dikkatine sunmaktadır. Bu geniş bakış açısı göç ile ilgili çok sayıda konunun/terimin/kavramın farklı açılardan araştırılmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca, bu bilgi zenginliği sadece kavramlara dair anlayışı genişletmekle kalmayıp aynı zamanda farklı fikir ve görüşlerle karşı karşıya kalındığında eleştirel düşünmeye yardımcı olabilme kapasitesine sahiptir.

Bu çalışmanın ileride basılması muhtemel versiyonlarının geliştirilmesine yardımcı olması bağlamında birkaç hususa da değinilecektir. İlk olarak, basım dili Türkçe olduğundan kitabın ön sözündeki İngilizce metnin yanına, Türkçe versiyonu da eklenebilir. İkinci olarak, kitapta açıklaması yapılan her bir terim ve kavram daha da ayrıntılı işlenebileceği gibi madde sayısı da artırılabilir. Son olarak; eserin ansiklopedik bilgi sunan yapısı ve bir göç sözlüğü niteliğinde olması nedeniyle konuya dair kapsamlı bir giriş yazısının eklenmesi çalışmanın orijinalliğine katkıda bulunacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement of Reviewers

Dear Readers,

Our reviewers perform very important and precious role in the evaluation of the scientific articles, make valuable contributions to the increasing quality and the rising at an international level of the Journal of International Relations Studies.

Editorial Board would like to thank all the reviewers that are listed below for their support in Journal of International Relations Studies in 2024.

Doç. Dr. Ceyhun GÜLER
Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Şafak OĞUZ
Kapadokya Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Erhan GÜLCAN
Mersin Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hamdullah BAYCAR
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İlhan BİLİCİ
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Dr. Emrah Kaya
Bağımsız Araştırmacı

Dr. Taliye AKBIYIK
Bağımsız Araştırmacı

